

Verksamhetsberättelse 2016 Östermalms stadsdelsnämnd

Östermalm, Hjorthagen, Gärdet, Södra Djurgården, Norra Djurgården

Foton, omslaget:

Rad 1:

Parkmiljöavdelningen vann Stockholm stads kvalitetsutmärkelse i november.

Karin Lundström, kock och matinspiratör på förskolan Sandön. Under året har stadsdelsförvaltningens kockar utbildats i klimatsmart och vegetarisk matlagning.

Tore and the No Smokers lockade stora och små till utomhuskonsert Gustav Adolfs-parken i maj

Rad 2:

Östermalms ungdomsråd höll flera påverkansforum under året. Foto från november då de träffade inrikesminister Anders Ygeman för samtal om hur politiker och tjänstemän kan ta tillvara ungas engagemang.

Klädbytarkväll i Hjorthagen i april. 400 plagg bytte ägare och catwalken "AntWalk " med recyclade plagg blev en DogWalk!

Terapihästarna Asco och Bibbi kom på besök till Dianagårdens vård- och omsorgs-boende i september.

Rad 3:

Kultur, skapande och demokrati - förskolebarn målar sina tankar om en bra stad för barn. Mycket vatten och mycket färger ska det vara i staden tyckte barnen.

Trygghets- och säkerhetskonferens i september, där representanter för stadsdelsförvaltningen och stadsdelsnämnden, polisen, ideella organisationer, församlingar, fastighets-ägare, föreningar mfl samlades för att diskutera utifrån den nya samverkans-överenskommelsen.

Temat för Hållplatsen i september var lekfull stadsplanering – barn och föräldrar fick leka och tycka till i Ekorrparken i Norra Djurgårdsstaden.

Rad 4:

Dialogaktivitet i Gustav Adolfsparkens parklek i maj, där besökarna kunde tycka till om bra och dålig platser genom att sätta ut gröna och röda band, eller lämna idéer på post-it-tavlan.

Under året startade stadsodlingsföreningar i Tessinparken, Hjorthagen/Norra Djurgårdsstaden och Londonparken.

Handläggare
Carolina Bjurling
Telefon:Till
Östermalms stadsdelsnämnd

Verksamhetsberättelse VB 2016 för Östermalms stadsdelsnämnd

Förslag till beslut

1. Nämnden godkänner verksamhetsberättelse och bokslut 2016 och överlämnar den till kommunfullmäktige.
2. Nämnden godkänner att resultatenheternas nettoresultat inom förskola, parklek och äldreomsorg avsätts i resultatfond under eget kapital i balansräkningen.
3. Nämnden hemställer hos kommunstyrelsen om ombudgetering av investeringsmedel om 655 tkr.
4. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Christina Klang
stadsdelsdirektör

Innehållsförteckning

Sammanfattande analys.....	4
Uppföljning av Kommunfullmäktiges inriktningsmål.....	7
1. Ett Stockholm som håller samman	7
1.1 Alla barn i Stockholm har goda och jämlika uppväxtvillkor.....	7
1.2 Tidiga sociala insatser skapar jämlika livschanser för alla	14
1.3 Stockholm är en stad med levande och trygga stadsdelar	20
1.4 Stockholm är en stad med högt bostadsbyggande där alla kan bo	23
1.5 Stockholm har ett rikt utbud av idrott och fritid som är tillgängligt för alla	26
1.6 Alla stockholmare har nära till kultur och eget skapande	28
1.7 Alla äldre har en trygg ålderdom och får en äldreomsorg av god kvalitet	30
2. Ett klimatsmart Stockholm	34
2.1 Energianvändningen är hållbar.....	34
2.2 Transporter i Stockholm är miljöanpassade	35
2.3 Stockholm har en hållbar mark- och vattenanvändning	37
2.4 Stockholms kretslopp är resurseffektiva	38
2.5 Stockholms miljö är giftfri	40
2.6 Inomhusmiljön i Stockholm är sund	42
3. Ett ekonomiskt hållbart Stockholm	43
3.2 Stockholm är en företagsvänlig stad	43
3.3 Fler jobbar, har trygga anställningar och försörjer sig själva	44
3.5 Stockholms stads ekonomi är långsiktigt hållbar	47
4. Ett demokratiskt hållbart Stockholm	49
4.1 Stockholm är en jämställd stad där makt och resurser fördelas lika	49
4.2 Stockholms stad är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor	50
4.3 Stockholm är en stad som lever upp till mänskliga rättigheter och är fritt från diskriminering	55
4.4 Stockholm är en stad som respekterar och lever upp till barnets rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention	59
4.5 Stockholm är en stad där ingen behöver vara rädd för våld	62
4.6 Stockholm är en tillgänglig stad för alla	64
4.7 Stockholm är en demokratisk stad där invånarna har inflytande.....	68
4.8 Offentlig upphandling utvecklar staden i hållbar riktning	72

Uppföljning av ekonomi och särskilda satsningar	73
Analys av resultaträkning - uppföljning av driftbudget.....	73
Särskilda satsningar.....	83
Resultatenheter	84
Investeringar.....	84
Försäljningar av anläggningstillgångar	86
Betydande projekt som inte är investeringar	86
Ombudgeteringar.....	86
Medel för lokaländamål.....	86
Analys av balansräkning	86
Övrigt	88
Synpunkter och klagomål.....	88
Övrigt.....	89

Bilagor

Bilaga 1: 2016-757-1.2.1. VB 2016 Bilaga 1 Ekonomibilaga 1

Bilaga 2: 2016-757-1.2.1. VB 2016 Bilaga 2 Ekonomibilaga2 sdn 710

Bilaga 3: 2016-757-1.2.1. VB 2016 Bilaga 3 Uppföljning klimatinvesteringar

Bilaga 4: 2016-757-1.2.1. VB 2016 Bilaga 4 Uppföljningsrapport för internkontrollplanen

Bilaga 5: 2016-757-1.2.1. VB 2016 Bilaga 5 Uppföljning av åtgärder

Bilaga 6: 2016-757-1.2.1. VB 2016 Bilaga 6 Kvalitetsredovisning kommunal förskola på Östermalms stadsdelsnämnd 2016

Bilaga 7: 2016-757-1.2.1. VB 2016 Bilaga 7 Jämställdhets- och mångfaldsplan

Sammanfattande analys

Verksamhetsberättelsens syfte och disposition

Enligt kommunfullmäktiges regler ska nämnden redovisa det ekonomiska och verksamhetsmässiga utfallet, samt avvikelser från verksamhetsplanen, för det gångna året i en verksamhetsberättelse med bokslut. I verksamhetsberättelsen görs uppföljning av hur väl nämnden har bidragit till att uppfylla kommunfullmäktiges mål och analys av utfallet, samt andra områden där nämnden särskilt ska redovisa resultatet av den verksamhet som har bedrivits under året. Kostnader och intäkter i bokslutet ska jämföras med bokslut föregående år, samt analyseras och kommenteras för alla verksamhetsområden.

I budget för 2016 har kommunfullmäktige fastställt fyra övergripande inriktningsmål. I verksamhetsberättelsen beskrivs hur och i vilken mån nämnden har bidragit till att uppfylla dessa. Kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområden är insorterade under de fyra inriktningsmålen. Därefter anges nämndens mål och kortfattad rapport om hur nämnden har arbetat men sitt bidrag till att respektive mål uppnås.

Indikatorerna utgör mått på måloppfyllelse. Resultat för indikatorerna inhämtas från kvalitetsuppföljningar och olika undersökningar, bland annat Stockholmsenkäten som vänder sig till ungdomar i årskurs nio och år 2 på gymnasiet, Medborgarundersökningen som genomförs varje år där ett mindre antal medborgare tillfrågas om bland annat trygghet och utemiljö. Staden genomför brukarundersökning inom socialpsykiatri, personer med funktionsnedsättning, förskola och dagverksamhet för äldre. Socialstyrelsen genomför tillsammans med staden en brukarundersökning för äldre som har hemtjänst och bor på vård- och omsorgsboende. Om omotiverade skillnader mellan könen framkommer kommenteras dessa i text. För 2016 genomfördes inte någon medarbetarundersökning.

Nedan följer en sammanfattande redogörelse och analys av det ekonomiska utfallet och uppfyllelsen av kommunfullmäktiges fyra inriktningsmål för 2016.

Ett Stockholm som håller samman

Inriktningsmålet uppfylls, av sju underliggande verksamhetsmål uppfylls alla utom ett.

Barn och unga på Östermalm har goda och jämlika uppväxtvillkor. Andelen barn som lever i familjer med ekonomiskt bistånd har minskat. Inskrivningsgraden i förskolan är hög och barnomsorgsgarantin hålls. Resultaten i förskoleundersökningen ökar från en redan hög nivå, och visar att vårdnadshavarna fortsatt är nöjda med verksamheten.

Tidiga sociala insatser skapar jämlika livschanser för alla och möjliggör ett självständigt liv. Nämnden prioriterar förebyggande arbete i ett tidigt skede för att främja social inkludering och motverka ohälsa. Den upplevda tryggheten i stadsdelområdet har ökat jämfört med föregående år. En samverkansöverenskommelse med polisen har tecknats under året. Trygghets- och säkerhetsarbetet har vidareutvecklats med fokus på samverkan och uppbyggnad av nätverk med olika lokala aktörer, såsom fastighetsägare och föreningar.

Norra Djurgårdsstaden fortsätter att växa och utvecklas. Resultaten av en nyligen genomförd boendeenkät visar att en stor majoritet av de inflyttade är nöjda med området. En ny gruppbostad enligt LSS invigdes under året, och ytterligare fem bostäder med särskild service har påbörjats.

Invånarna på Östermalm, och brukarna i nämndens verksamheter, har tillgång till ett rikt

utbud av idrotts- och fritidsaktiviteter. Även tillgången till kulturaktiviteter och eget skapande är god.

Målet 1.7 "*Alla äldre har en trygg ålderdom och får en äldreomsorg av god kvalitet*", uppfylls delvis. Brukarundersökningar visar att andelen nöjda omsorgstagare i biståndsbedömd dagverksamhet ökar, jämfört med föregående år. Förbättringar inom vård- och omsorgsboende kan ses inom flera områden jämfört med 2015. Andelen nöjda omsorgstagare inom hemtjänsten har däremot minskat jämfört med föregående år.

Ett klimatsmart Stockholm

Inriktningsmålet uppfylls, av de sex underliggande verksamhetsmålen uppfylls alla utom ett; 2.1 *Energianvändningen är hållbar*, som uppfylls delvis, där det enda som mätts är köpt energi.

Förvaltningen förbättrar lokaler, miljöer, material och livsmedel ur miljösynpunkt och ökar andelen ekologisk mat.

Ett stort och framgångsrikt arbete har lagts på att skapa en mer hållbar och klimatsmart förskola. Dels har en lokal handlingsplan som bygger på Kemikaliecentrums vägledning beslutats. Dels har en strategi för en klimatsmart måltid i förskolan tagits fram, som innebär att köken ska sträva mot en ökad andel ekologisk mat, ökad andel vegetabilier, att äta efter säsong, välja kött och fisk med omsorg, att minska matsvinnet samt att ha ett kemikaliesmart kök. Alla förskolor har genomgått utbildning som ett led i detta.

En sund inomhusmiljö i nämndens verksamhetslokaler är viktig och fokus under året har varit att säkra god luftkvalitet i förskolelokaler.

I Humlegården och Tessinparken har införandet av solcellsdrivna skräpkorgar som kompakterar skräpet och larmar vid behov av tömning bidragit till att minska transportererna.

Ett program för att öka den biologiska mångfalden och stärka ekosystemtjänsterna i Tessinparkens norra del har beslutats. Information om stadsodling har tagits fram och förvaltningen har arbetat med två stadsodlingsprojekt där odlarföreningar har bildats.

I Norra Djurgårdsstaden har aktiviteter anordnats med temat hållbar konsumtion och återvinning, såsom klädbyttardag.

Under året kom stadens nya miljöprogram 2016-2019. Under 2017 kommer förvaltningen att prioritera ökad samordning av det interna miljöarbetet.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Stadsdelsnämnden bedömer att inriktningsmålet liksom samtliga verksamhetsmål uppfylls. Årets resultat är + 42,9 mnkr netto efter resultatöverföringar. Nettokostnaderna är 24,2 mnkr högre än vid bokslut 2015 medan budgeten mellan åren ökat med 48,6 mnkr. Överskotten återfinns huvudsakligen inom verksamhetsområden äldreomsorg och socialtjänst. Antal platser på vård och omsorgsboenden har minskat mellan åren och är den enskilt största förklaringen till överskott inom äldreomsorgen. Inom socialtjänsten har antalet bidragshushåll inom ekonomiskt bistånd fortsatt minska.

Årets kostnader uppgår till 1 466,0 mnkr att jämföra med kostnaderna från 2015 som uppgick till 1 429,9 mnkr. Årets intäkter uppgår till 191,9 mnkr mot 182,9 mnkr 2015. Kostnads- och intäktsanalys per verksamhet med jämförelser mot 2015 redovisas under *Uppföljning av*

ekonomi och särskilda satsningar.

Förvaltningen har ett nära samarbete med Jobbtorg Stockholm för att stödja arbetslösa bidragstagare till egen försörjning. Såväl antalet personer som andelen med ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen har minskat. Dessutom har andelen vuxna med långvarigt ekonomiskt bistånd minskat, jämfört med föregående år.

Antalet ungdomar som fått sommarjobb är 200, vilket är 15 fler än föregående år. Ungdomars arbetslivserfarenhet är viktig och sommarjobb är många gånger ungdomars första kontakt med arbetslivet.

Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Stadsdelsnämnden har i huvudsak bidragit till att uppfylla kommunfullmäktiges mål om ett demokratiskt hållbart Stockholm. Till inriktningsmålet hör åtta mål för nämndens verksamheter. Sex mål uppfylls helt och två delvis.

Målet 4.3 *Stockholm är en stad som lever upp till mänskliga rättigheter och är fritt från diskriminering* är endast delvis uppfyllt. Nämnden har högt ställda årsmål för de fyra indikatorer som mäter andel brukare som inte upplever diskriminering, och uppnår endast ett av dessa helt medan övriga tre bedöms vara delvis uppfyllda.

Målet 4.6 *Stockholm är en tillgänglig stad för alla* tar sikte på verksamheten för funktionshindrade. Även detta mål uppfylls endast delvis, då resultatet från brukarenkätundersökningen 2016 generellt gav sämre resultat jämfört med 2015.

Däremot bedömer nämnden att målet 4.2 *Stockholms stad är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor* uppfylls 2016, då den totala sjukfrånvaron har minskat och nämndens årsmål uppnås. Under året minskade förvaltningens sammantagna sjukfrånvaro med 1 procent, vilket innebär att sjukfrånvaron för Östermalm är lägst bland stadsdelarna. Den korta sjukfrånvaron, dag 1-14, har ökat något medan den långa, fr.o.m. dag 15 har minskat.

Stadsdelsområdet utvecklas i dialog med medborgarna, under året har särskilt barn och ungas delaktighet och inflytande prioriterats. *Hållplatsen* är en mötesplats för dialog, lärande och handlingskraft för hållbar utveckling. Den riktar sig i första hand till barn och är ett sätt att förverkliga FN:s barnkonvention, som slår fast barns rätt att uttrycka sig i de frågor som berör dem. Hållplatsen har under året genomfört nio aktiviteter. I november månad utsågs Hållplatsen till ”månadens klimatsmarta exempel”, för sin ambition att lyfta barnens perspektiv på hållbarhetsfrågor och göra dem till förändringsagenter i klimatarbetet.

Den 22 november vann parkmiljöavdelningen Stockholms stads kvalitetsutmärkelse i kategorin *Övriga verksamheter*, för en framgångsrik verksamhetsutveckling med ett starkt medborgarfokus.

Stadsdelsnämndens råd; pensionärsrådet, rådet för funktionshinderfrågor och det under året inrättade ungdomsrådet fyller en viktig funktion i att vidga perspektiven i samband med beredningen av olika ärenden.

Östermalms stadsdelsnämnd 2016

Stadsdelsnämnden utgjordes av 13 ordinarie ledamöter och 13 ersättare. Nämndens majoritet bestod av företrädare för Miljöpartiet det gröna (MP), Socialdemokraterna (S) och Vänsterpartiet (V). Oppositionens företrädare har varit Nya Moderaterna (M), Liberalerna (L), Centerpartiet (C) och Kristdemokraterna (KD).

Stadsdelsnämndens sammansättning under året var följande:

Ordförande Maria Antonsson (MP) och vice ordförande Therese Carlborg (M).

Övriga ledamöter: Magnus Lindgren (MP), Birgit Marklund Beijer (S), Fredrik Boeke (S), Berit Nyberg (S), Stian Raneke (S), Jaime Barrios (V), Henrik Lundquist (M), Bodil Sidén (M), Tobias Sjö (M), Andrea Ström (M) och Mimmi Deljerud Engholm (L).

Ersättare: Patricia Ivars (MP), Klara Lidman (MP) till och med den 26 september, Viveca Wallqvist (MP) från och med 7 november, Per Aldeborg (S), Robert Ekstrand (S), Sultan Kayhan (S), Mariana Penchansky Buzaglo (S), Marion Sundqvist (V), Katja Hesse (M) till och med 21 mars, Ingebrikt Sjövik (M) från och med den 21 mars, Maria Blomqvist (M), Marie Schött (M), Mats Hasselgren (L), Malin Björk (C) till och med den 5 september, Maximilian Molin (C) från och med den 5 september och Steven Crosson (KD).

Nämnden har haft sammanträde en gång per månad med undantag för juli månad. Sammanträdena var öppna för allmänheten, utom i de delar där sekretesskyddade ärenden avhandlats. Nämndens sammanträden har hållits i Östermalmsskolans aula och varit besökta av allmänheten i varierande grad.

Stadsdelsnämnden har inom sig inrättat en social delegation bestående av fem ledamöter samt fyra ersättare. Sociala delegationen har haft 18 sammanträden under året varav 12 ordinarie och 6 extra sammanträden.

Uppföljning av Kommunfullmäktiges inriktningsmål

KF:s inriktningsmål:

1. Ett Stockholm som håller samman

Stadsdelsnämnden bidrar till att uppfylla kommunfullmäktiges inriktningsmål om *Ett Stockholm som håller samman*. Till inriktningsmålet hör sju mål för nämndens verksamheter, varav sex mål uppfylls helt och ett delvis. Nämnden har formulerat åtta egna mål härledda ur fullmäktigemålen, av dessa uppfylls 7 helt och ett delvis.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.1 Alla barn i Stockholm har goda och jämlika uppväxtvillkor

 Uppfylls helt

Analys

Målet bedöms vara uppfyllt utifrån en samlad bedömning där hänsyn tas till att årsmålen nås helt avseende 6 av totalt 9 indikatorer och delvis avseende två indikatorer.

I bedömningen läggs särskild vikt vid att andelen barn som lever i familjer som beviljats ekonomiskt bistånd har minskat under året och att inskrivningsgraden i förskolan fortsatt är mycket hög. Barnomsorgsgarantin har hållits under perioden.

Stor vikt läggs även vid att Östermalms kommunala förskolor fortsatt får gott resultat i förskoleundersökningen. Index för området utveckling och lärande har ökat i jämförelse med

föregående år, och resultatet för förvaltningens förskolor ligger över genomsnittet för staden. Även indexet för området normer och värden samt barns inflytande har höjts jämfört med föregående år.

Personalens egen bedömning utifrån kvalitetsindikatorn inom området ger däremot ett något lägre resultat än föregående år, och når inte upp till KF:s årsmål. Detta kan emellertid inte med självklarhet ses som en negativ utveckling, utan kan även tolkas som ett tecken på en hög ambitionsnivå bland medarbetarna. I synnerhet när resultatet sätts i relation till förskole-/brukarundersökningen. Antalet förskolor som har lägre andel förskollärare än 25 % har minskat jämfört med föregående år, men årsmålet (0 %) nås inte. (Mer om förskollärandelen finns att läsa i den bilagda kvalitetsredovisningen, under rubriken Stadsdelsnämndens analys av kvaliteten).

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel barn som lever i familjer som har ekonomiskt bistånd	0,3 %			0,4 %	0,5 %	3,3 %	VB 2016
Analys Stadens snitt är 2,7 procent. I snitt 30 barn per månad, av totalt 10733 barn, lever i familjer som uppbar ekonomiskt bistånd. Året innan var det 40 barn.							
  Andel enheter som genomför systematiskt barnsäkerhetsarbete	100 %			100 %	100 %	tas fram av nämnden	2016
  Andel förskollärare av totalt antal anställda (Årsarbetare)	40,2 %	0 %	40 %		40 %	40 %	VB 2016
  Andel förskollärare med kompetens inom genuspedagogik/normkritik	1 %	0 %	1 %	0 %	1 %	Öka	2016
Analys Under året har två förskollärare deltagit i kursen genuspedagogik/normkritik i förskolan, 7,5hp. Utöver detta finns förskollärare som har kompetens inom genuspedagogik/normkritik som införskaffats inom förskolläraryrket och genom lokala kompetenssatsningar inom enheterna.							
  Andel förskolor med mindre än 25 procent förskollärare	8,33 %			13,51 %	0 %	0 %	2016
Analys Utfallet är tre av 36 förskolor har ett lägre målvärde än 25 procent förskollärare vid årets slut. Förskolorna i fråga har skrivit handlingsplaner för att öka andelen förskollärare, åtgärder vidtas.							
  Andel nöjda föräldrar	91 %			88 %	85 %	85 %	2016
  Antal barn per grupp	15,7 barn/avd.			14,6 barn/avd.	16	16	VB 2016
  Antal förskolebarn per anställd (årsarbetare)	4,98 st			4,52 st	4,9	4,9	VB 2016
Analys Utfallet på 4,98 för antal förskolebarn per anställd ligger nära målvärdet, det vill säga inom felmarginal.							
  Personalens	3,5			3,6	3,8	3,8	2016

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
bedömning av "förskolans förmåga att stödja barns lärande och utveckling"							
Analys Målet på 3,8 nås inte i årets självvärdering. Det är tydligt att en del arbetslag skattar sig för högt och andra för lågt. Förskolornas ledningar följer upp detta genom olika former av dialog och nätverk i syfte att öka/minska den självkritiska bedömningen. De arbetslag som inte når upp till nivå tre skriver handlingsplaner. Den digitaliserade versionen av kvalitetsindikatorn som släpptes under året har underlättat för arbetslagen i processerna/reflektionerna kring läroplanens målområden och intentioner för utveckling och lärande. Samtidigt har dock många arbetslag blivit mer självkritiska i bedömningen. Syftet med självvärderingen/indikatorn är att arbetslagen för samtal kring det arbete som görs tillsammans med barnen, att inte endast se siffrorna utan att se processen och möjligheten till utveckling.							

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓	 Kulturnämnden ska i samråd med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna genomföra en lässatsning.	2016-01-01	2016-12-01	
✓	 Stadsdelsnämnderna ska erbjuda förskolans medarbetare kompetensutveckling och möjlighet till vidareutbildning till barnskötare eller förskollärare.	2016-01-01	2016-12-31	
Analys I samarbete med utbildningsförvaltningen har kompetenshöjande insatser med att vidareutbilda barnskötare till förskollärare alternativt komplettering till förskollärare möjliggjorts under året. Sammanlagt har sju personer deltagit i dessa utbildningar. Två utbildade barnskötare har deltagit i barnskötareutbildning på Midsommarkransens gymnasium.				
✓	 Stadsdelsnämnderna ska initiera ett arbete för att öka inskrivningsgraden i områden med i dag låg andel inskrivna barn.	2016-01-01	2016-12-31	
Analys Andelen inskrivna barn i stadsdelsnämndsområdets förskolor har under året varit 86 procent för 1-5 åringar och 93 procent för 2-5 åringar.				
✓	 Utbildningsnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda behov av och förutsättningar för att på sikt kunna införa en rätt till en nära förskola som gör att förskolebarn och deras föräldrar inte behöver transportera sig orimligt långt.	2016-01-01	2016-12-31	
✓	 Utbildningsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna utreda en sänkning av åldern för allmän förskola till två års ålder.	2016-01-01	2016-12-31	
✓	 Utbildningsnämnden ska i	2016-01-	2016-12-	

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	samarbete med stadsdelsnämnderna följa upp andelen förskollärare och vid behov bistå stadsdelsnämnderna i arbetet att ta fram handlingsplaner för att öka andelen förskollärare.	01	31	
✓	Utbildningsnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda och ta fram förslag till IT-kunskapscertifiering av verksamhetsansvariga på förskolor.	2016-01-01	2016-12-31	
✓	Utbildningsnämnden ska i samråd med stadsdelsnämnderna ta fram en strategi för modersmål, språkutveckling och flerspråkig verksamhet i förskolan.	2016-01-01	2016-12-31	
✓	Utbildningsnämnden ska i samråd med stadsdelsnämnderna ta fram kvalitetsmätt för förskolan i syfte att verka för små barngrupper, god personaltäthet, utbildningsnivå och ändamålsenliga miljöer.	2016-01-01	2016-12-31	

Nämndmål:

Alla barn utvecklar sina språkliga, kommunikativa, matematiska och naturvetenskapliga förmågor och kunskaper

● Uppfylls helt

Beskrivning

Arbetet med språkutveckling, matematik och naturvetenskap är prioriterade områden där arbetet i förskolan fördjupas för att lägga en god grund för framtidens skolelever. I vårt mångkulturella samhälle fyller det svenska språket en viktig sammanhållande funktion och litteraturen har en given plats i förskolan. Det är angeläget att förskolan har en bra kompetens om barns språkutveckling och kan stödja flerspråkighet hos barn med annat modersmål än svenska, liksom att de pedagogiska miljöerna, såväl ute som inne, utvecklas. Förskolans fysiska miljö ska väcka nyfikenhet, inspirera och utmana barn till utforskande och upptäckande. Förskolegårdarna ska stimulera till lek och lärande.

Förväntat resultat

Att alla barn utvecklas utifrån sina förmågor och kunskaper mäts i förskoleundersökningen med index för området utveckling och lärande samt i stadens kvalitetsindikator genom personalens bedömning av ”förskolans förmåga att stödja barns lärande och utveckling”.

Analys

Östermalms kommunala förskolor får fortsatt gott resultat i årets förskoleundersökning vars resultat bygger på vårdnadshavarnas omdömen av den upplevda kvaliteten i förskolans verksamhet. Detta tillsammans med självvärderingen/ kvalitetsindikatorn ger en helhetsbild av måluppfyllelsen. Läs vidare i dokumentet ”Kvalitetsredovisning kommunal förskola på Östermalms stadsdelsnämnd 2016”, som är en bilaga till verksamhetsberättelsen. Goda exempel för läroplansområden redovisas i kvalitetsredovisningen.

Index för området utveckling och lärande uppgår till 87. Detta är en höjning i jämförelse med föregående år då resultatet var 83. Resultatet för förvaltningens förskolor ligger över stadens resultat på 81. Frågorna kring läroplanens ämnesområden (språk och kommunikation, matematik, naturvetenskap och teknik) får ett högre resultat i årets undersökning. Personalens egen bedömning utifrån kvalitetsindikatorn inom området ger ett lägre resultat än föregående år, 3,5 mot 3,6.

Den webbaserade kvalitetsindikatorn (WKI), som gick i drift under året, har underlättat vid reflektion samt dokumentation och synliggörande av barns lärande och utveckling i de målstyrda processerna. I och med införande av WKI har arbete med självvärdering förenklats och utvecklats genom att resultat, analys och handlingsplaner/åtgärdsförslag på ett tydligare sätt kan kopplas samman. Målet på 3,8 nås dock inte i årets självvärdering. Syftet med självvärderingen/ kvalitetsindikatorn är att arbetslagen för samtal kring det arbete som görs tillsammans med barnen, inte endast se siffrorna utan att se processen och möjligheten till utveckling. En ökad reflektion och medvetenhet kan generera ett mer kritiskt förhållningssätt och kan på så sätt vara orsak till en lägre bedömning.

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av Stockholms kommun under våren 2016. Tillsynen har avsett huvudmannens samlade ansvarstagande för utbildningen inom skolformen förskola. Det har vid tillsynen i Östermalms stadsdelsnämnd inte framkommit annat än att huvudmannen uppfyller författningens krav inom de arbetsområden som granskats.

Det samlade resultatet från förskoleundersökningen, självvärderingen och Skolinspektionens tillsynsrapport pekar på att det pågår ett aktivt arbete med de målstyrda processerna utifrån läroplansuppdraget i stadsdelsnämndsområdets förskolor. De nya verksamheterna har börjat hitta ett gemensamt arbetssätt och detta kan påverka resultatet och likvärdigheten mellan förskolorna och i undervisningen i positiv riktning.

Styrgruppen för Skolplattform Stockholm (en digital plattform för alla Stockholms förskolor och skolor) tog ett beslut om att inte förlänga avtalet med leverantören av en del av Skolplattformen, de pedagogiska verktygen. De inplanerade utbildningsinsatserna har således ställts in och den lokala projektorganisationen som tillsattes tidigare under året har upplösts. Verksamhetsutveckling och arbetet med digitalt lärande har dock fortgått. Ett miniprojekt ”Roboten som kompis i finska förskolan på Östermalm” har pågått i samverkan med utbildningsförvaltningen. Projektet har slagit väl ut och ligger till grund för en kommande satsning på ett pilotprojekt om programmering/ kodning med Mediateket.

Den arbetsgrupp som bildades för att ta fram en gemensam pedagogisk plattform och ett pedagogiskt årshjul för Östermalms kommunala förskolor inför uppstart av Skolplattformen har fortsatt med utvecklingsarbetet.

Placering av den finskspråkiga förskoleverksamheten har utretts under året. Verksamheten

kommer tills vidare att finnas kvar i sin nuvarande form på den förskola där den bedrivs i dagsläget. Nätverksträffar för finskspråkig förskolepersonal har genomförts i syfte att bevara och utveckla kompetensen som införskaffats genom tidigare utbildningssatsningar.

Nämndmål:

Barn och unga på Östermalm har goda och jämlika uppväxtvillkor

● Uppfylls helt

Beskrivning

Varje barn är inkluderat och erbjuds förutsättningar att bidra till att utveckla det framtida samhället. Barn i familjer som uppbär ekonomiskt bistånd ska särskilt uppmärksammas. Former för pedagogisk samverkan mellan förskolan och skolan stärks. Stadens rutiner för övergång mellan förskola och skola skapar en gemensam grundsyn och förutsättningar för barns livslånga lärande.

Förväntat resultat

Alla barns lika möjligheter i förskolan mäts i förskoleundersökningen med indikatorn andel nöjda föräldrar samt med index för området normer, värden samt barns inflytande. Antal barnfamiljer med behov av ekonomiskt bistånd minskar.

Analys

Jämfört med stadens kommunala förskolor totalt är vårdnadshavarna på Östermalm generellt sett mer nöjda år 2016. Sett över tid är vårdnadshavarna på Östermalm generellt mer nöjda jämfört med år 2015. KF indikatorn har utvecklats från 88 till 91 och ligger över stadens resultat (86). KF-indikator är andelen nöjda (betyg 4 + 5) svar på frågan *Jag är som helhet nöjd med mitt barns förskola* och mäts i skalan 0-100.

Normer, värden och barns inflytande

Index för området Normer och värden samt barns inflytande har höjts från 91 till 92 jämfört med föregående år. När det gäller barns inflytande svarar 93 procent av vårdnadshavarna (92 föregående år) positivt på frågan *Jag upplever att barnen på förskolan ges lika möjligheter att utvecklas oberoende av kön, etnisk tillhörighet, religion eller funktionsnedsättning*. Det är ingen skillnad mellan flick- och pojkföräldrar gällande denna fråga.

Platstillgång, inskrivningsgrad och ramöppettider

Vid årets slut överensstämde platstillgången i stort med det faktiska antalet barn. Andelen inskrivna barn i stadsdelsnämndsområdets förskolor har under året varit 86 procent för 1-5 åringar och 93 procent för 2-5 åringar. Lokalplanering har pågått för kommande nya förskolor. En förskola har avvecklats under året. Barn och personal (motsvarande två avdelningar) från förskolan Filosofen har flyttat in till förskolan Forskarens lokaler. Avtalet för förskolan Körsbäret blev under hösten uppsagt för avflyttning till den sista september 2017. Barn och personal (motsvarande en avdelning) kommer att flytta in till en förskola inom enheten.

I förskoleundersökningen svarade 82 procent av vårdnadshavarna att de känner till förskolans ramöppettid som är 6.30–18.30 (jämfört med 71 procent 2015). På frågan ”Mitt barns förskola

har anpassat sina öppettider utifrån de behov av omsorg som jag har uppgett (inom ramöppettiderna)” svarade 91 procent ja (resultat för 2015 saknas). Förvaltningen gick under september ut med en egen enkät i syfte att säkerställa både att vårdnadshavarna känner till ramöppettiderna och att förskolorna tillmötesgår deras behov av öppettider. Fyra vårdnadshavare per förskola kontaktades, sammanlagt 144 personer. Av dessa svarade 35 procent (51 personer). Resultaten av stickprovsenkäten visar att 94 procent av vårdnadshavarna var nöjda med förskolans öppettider.

Förvaltningen har beviljats medel för 2016-2017 från Skolverket (regeringens satsning) för att minska motsvarande 15 barn på en av förskolorna. Uppföljning av statsbidraget görs i september 2017.

Barn i behov av särskilt stöd

Under året har 79 barn (20 flickor och 59 pojkar) haft verksamhetsstöd i form av tilläggsbelopp. De extra medel som beviljats har använts av enheterna till att stärka personalgrupperna, till lokalanpassningar och inhyrda hjälpmedel. Fördelningen flickor pojkar är 1:3 på alla beviljade ärenden vilket betyder att fler pojkar än flickor har uppmärksammats. Skillnaden har ökat sedan 2015 då förhållandet flickor pojkar var 1:2. En ny utmaning är det som Skolverket kallar för barn med ”särskild begåvning”. Detta ger förskolans personal nya utmaningar som ibland kan vara svåra att möta.

Utöver detta har förvaltningens specialpedagoger träffat personal kring 26 barn (7 flickor och 19 pojkar) för återkommande handledning. Dessutom har samverkansmöten med habilitering, syncentral med flera hållits för 30 barn (7 flickor och 23 pojkar) en eller flera gånger under året. Samverkan med SPSM (Specialpedagogiska skolmyndigheten) och Astrids Lindgrens barnsjukhus har pågått under året.

Förvaltningens två specialpedagoger har förutom att handleda personal för barn i behov av särskilt stöd haft 16 andra handledningsuppdrag kring enskilda barn, samt 17 sorteringsamtal där personalen önskat få stöd inför till exempel utvecklingssamtal med vårdnadshavare. Av dessa har elva uppdrag handlat om flickor och 22 om pojkar. Handledning av specialpedagog har pågått i alla sju förskoleenheter.

Uppföljning av verksamhetsstödet har gjorts både under våren och under hösten. Vid uppföljningsträffarna har förvaltningens specialpedagoger deltagit samt förskolechef och personal från den aktuella avdelningen. Innan förskolestart har möten hållits kring ett flertal barn tillsammans med vårdnadshavare, förskolechef och habiliteringspersonal. Inför övergång till förskoleklass hösten 2016 har förvaltningens resurssamordnare haft samtal med förskolepersonal och vårdnadshavare till barn med särskilda behov.

BIBASS – nätverket (barn i behov av särskilt stöd) har träffats vid totalt sex tillfällen under året. Fokus har legat på likvärdighet i arbetet med barn i behov av särskilt stöd på alla Östermalms kommunala förskolor. På dagordningen har funnits handledning, kompetenssatsningar, kartläggningar, ansökningar och stödmaterial för språkutveckling. I syfte att främja samverkan med socialtjänstavdelningen bjöds vid ett av möten alla chefer för Familjeenheten och Stöd och Omsorg in. Temat för mötet/föreläsningen var anmälningsplikt.

För förskolepersonal har kurser i TAKK (tecken som alternativ kommunikation) anordnats i samarbete med Studieförbundet Vuxenskolan både under våren och under hösten. Totalt har 21 förskollärare och barnskötare deltagit i grundkurserna och 19 i utbildningar på

fortsättningsnivå.

Förvaltningens specialpedagoger och förskolechefer/biträdande förskolechefer med representation från sex av de sju enheterna har deltagit i en specialpedagogisk konferens i syfte att få en gemensam syn på aktuell forskning och aktuella frågor inom området.

Föräldrastödsprogram

ABC är ett generellt och frivilligt föräldrastödsprogram som erbjuds alla föräldrar med barn 3-12 år. Åtta föräldragrupper har genomförts på Östermalm under året. Totalt har 70 föräldrar deltagit, 52 kvinnor och 18 män. Alla föräldrar som stått i kö eller som anmält sig innan mitten av september har erbjudits deltagande i en föräldragrupp.

Förvaltningen har i uppdrag att stödja utbildade gruppledare och möjlighet att utbilda flera ABC gruppledare vid behov. Gruppledare är personal i förskolan samt fältassistenter. Under året har fyra nya gruppledare utbildats.

Barnen i centrum projektets (som bygger på ABC bemötande principer) olika utbildningar ger pedagogerna stöd i att utveckla varma och uppmuntrande relationer vilket även visar på resultat i arbetet med barn som har särskilda behov. Under året har personal från olika förskolor från fem av de sju enheterna deltagit ABC i förskolan och Barnen i Centrum utbildningar. ABC i förskolan utbildning för förskolornas ledningssystem och staben på avdelningen Förskola och Parklek har genomförts under året. Utvärdering av dessa utbildningar visar att det som upplevs som positivt är att förskolans personal i större utsträckning börjat fokusera på det som fungerar, bland barnen men också i arbetslaget samt att uppmärksamheten på negativt beteende minskat.

Minskning av antal barn som lever i familjer som uppbär ekonomiskt bistånd

Antalet barn som lever i familjer som uppbär ekonomiskt bistånd har minskat successivt under hela året till 30 barn av totalt 10 733 i stadsdelsområdet mot 40 barn år 2015. Barnens behov i familjer med ekonomiskt bistånd har särskilt beaktats, bland annat genom att barnen säkrats tillgång till IT genom bredband och möjlighet till dator för att kunna göra skolarbetet.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.2 Tidiga sociala insatser skapar jämlika livschanser för alla

● Uppfylls helt

Analys

Målet bedöms vara uppfyllt utifrån en samlad bedömning där hänsyn tas till att årsmålen nås helt avseende fem av totalt sju indikatorer, samt delvis avseende en av återstående två indikatorer.

Andelen barn och ungdomar som varit aktuella för insatser inom individ- och familjeomsorgen, som inte är aktuella 12 månader efter avslutad insats har ökat med dryga 10 procentenheter i jämförelse med föregående år. Andelen enskilda som har fått stöd i enlighet med sitt beslut inom socialpsykiatri har ökat i jämförelse med 2015 års resultat. Även andelen insatser som avslutats enligt plan inom vuxna missbruk har ökat, med nästan 20

procentenheter jämfört med föregående år. Årsmålen nås därmed avseende samtliga av dessa indikatorer.

Även resultatet avseende indikatorn andel uppnådda delmål inom socialpsykiatri har utvecklats positivt jämfört med föregående år och det av nämnden fastställda årsmålet uppnås. Däremot har andelen personer med insatser inom socialpsykiatri som är nöjda med hur utredningen av deras behov av stöd genomfördes minskat betydligt. 64 procent uppgav att de var nöjda, jämfört med 79 procent föregående år. Det är oklart vad minskningen beror på. Enheten har inte ändrat arbetssätt och medarbetarna använder ett stadsgemensamt utredningsinstrument, DUR. Stadens snitt var 69 procent, vilket också det är en tydlig minskning från 79 procent år 2015.

Andelen försökslägenheter som övergått till eget kontrakt (relaterat till totala mängden försökslägenheter inom nämndens verksamhet) blev 17 procent, att jämföra med 25 procent föregående år. Därmed uppnås inte nämndens årsmål för indikatorn. Av 12 personer boende i försökslägenheter har två kvalificerat sig för övertagande av kontrakt. Under året blev två uppsagda från sina försökslägenheter på grund av missbruk. För fyra personer har försök gjorts till övertagande av kontrakt, men de har av hyresvärden nekats på grund av nya skulder eller otillräcklig inkomst. Möjlighet till övertagande beror på hur lång tid insatsen pågått, vilket ska vara minst ett år, uppföljning av hur boendet fungerat, inkomst samt skuldsituation.

Nämndens prioriterar tidiga insatser och förebyggande arbete, såsom budget- och skuldrådgivning samt vräkningsförebyggande åtgärder.

Norrmalms stadsdelsnämnd ansvarar för budget- och skuldrådgivning till Östermalms-, Kungsholmens-, Norrmalms och Södermalms stadsdelsnämnder. Under året har en översyn genomförts av hur stadens arbete med budget- och skuldrådgivning är organiserat och fördelat i syfte att skapa ett mer likställt arbete i hela staden. Under 2016 har budget- och skuldrådgivarna haft kontakt med sammanlagt 550 personer, varav hälften har kontakt med socialtjänst och/eller psykiatri. De flesta överskuldsetta har hamnat i denna situation beroende på minskade inkomster på grund av sjukdom, arbetslöshet eller skilsmässa. Under 2016 har 329 personer besökt den öppna rådgivningen varav 57 personer från Östermalm.

Ett aktivt förebyggande arbete har bedrivits för att förhindra bostadslöshet och vräkningar. Förvaltningens bosamordnare kontaktar samtliga personer som riskerar avhysningar på grund av obetalda hyror, störningar eller sanitära olägenheter för att ge råd och stöd i syfte att förhindra hemlöshet. Ingen barnfamilj har avhysts under året. Under året har tio underrättelser om avhysning inkommit från Kronofogdemyndigheten och av dessa verkställdes sex, varav fyra redan var avflyttade eller försvunna och lägenheterna tomma. Från hyresvärdar har 48 anmälningar gällande störningar i boendet inkommit samt 113 uppsägningar på grund av obetalda hyror.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel barn och ungdomar som varit aktuella för insatser inom individ och familjeomsorgen (Utredningstyp BoU eller Vuxen) och som inte är aktuella 12 	88,7 %	90,9 %	85 %	78,4 %	84 %	84 %	VB 2016

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
månader efter avslutad insats (inom IOF, BoU och Vuxna, 0-19 år)							
Analys							
Antalet barn/ungdomar som återaktualiserats igen inom 12 månader är sex. Året innan var det åtta barn. Socialtjänstens insatser är utifrån behov individuellt utformade för den enskilde. Det är dock inte nödvändigtvis negativt för barn och ungdomar att bli återaktualiserade.							
  Andel enskilda som har fått stöd i enlighet med sitt beslut inom socialpsykiatri	80,56 %	81,25 %	80,17 %	75,51 %	80 %	tas fram av nämnden	2016
  Andel insats/insatser avslutade enligt plan inom vuxna missbruk	56,3 %	66,7 %	46,7 %	36,4 %	40 %	35 %	VB 2016
  Andel personer med insatser inom socialpsykiatri som är nöjda med hur utredningen av deras behov av stöd genomfördes	64 %	59 %	68 %	79 %	80 %	80 %	2016
Analys							
Svårt att analysera vad minskningen beror på. Enheten har inte ändrat arbetssätt och medarbetarna använder ett stadsgemensamt utredningsinstrument, DUR. Stadens snitt var 69 procent, vilket också är en minskning från 79 % år 2015.							
  Andel uppnådda delmål inom socialpsykiatri	57,61 %			51,98 %	50 %	tas fram av nämnden	2016
  Andelen försökslägenheter som övergått till eget kontrakt relaterat till totala antalet försökslägenheter i nämnden	17 %			25 %	25 %	25 %	2016
Analys							
Av 12 personer boende i försökslägenheter har två kvalificerat sig för övertagande av kontrakt. Under året blev två uppsagda från sina försökslägenheter på grund av missbruk. För fyra personer har försök gjorts till övertagande av kontrakt, men de har av hyresvärderna nekats på grund av nya skulder eller otillräcklig inkomst. Möjlighet till övertagande beror på hur lång tid insatsen pågått, vilket ska vara minst ett år, uppföljning av hur boendet fungerat, inkomst samt skuldsituation.							
  Antal hemlösa	66 st				66 st	tas fram av nämnden	2016
Analys							
Stadens kartläggning visade att nämnden hade 66 hemlösa personer aktuella på någon av enheterna. Därutöver redovisades ytterligare 6 hemlösa personer av frivilligorganisationer; totalt 72 personer, 29 kvinnor och 43 män. Totalt rapporterades i staden 2460 hemlösa personer.							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna genomföra en översyn av	2016-01-01	2016-12-31	

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	arbetet med stadens budget- och skuldrådgivning			
✓	 Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna se över rutiner och arbetssätt för alkohol- och tobakstillsyn. Socialnämnden ska återkomma med förslag på åtgärder för hur arbetet kan utvecklas för att nå upp till en effektiv, likställig och rättssäker myndighetsutövning i hela staden	2016-01-01	2016-12-31	
✓	 Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med socialnämnden kartlägga arbetet med ensamkommande barn som försvinner eller avviker samt stärka arbetet riktat mot ensamkommande barn som vistas i stadens riskmiljöer och utveckla insatser anpassade efter målgruppen	2016-01-01	2016-12-31	

Nämndmål:

Tidiga insatser och förebyggande arbete prioriteras

 Uppfylls helt

Beskrivning

Fokus ligger på det förebyggande arbetet samt tidiga insatser och åtgärder.

Förväntat resultat

Fler personer upplever ett ökat välbefinnande.

Analys

Ungdomsmottagningens förebyggande arbete

Preventionsenheten, som består av ungdomsmottagningen, fältassistenter, Humlanhuset och preventionssamordnare, startade 1 januari 2016. Under året har ungdomsmottagningens medicinska personal haft 5562 besök och kuratorerna 1634 besök. Antalet besök av killar hos kurator låg på 14,7 procent vilket är lägre än det uppsatta årsmålet (se kommentar i tabellen nedan). Ytterligare 165 killar har besökt mottagningen för att hämta kondomer. Siffrorna är inte specificerade för pojkar från Östermalm utan avser samtliga pojkar som besökt ungdomsmottagningen oavsett var i staden man är bosatt. Ungdomsmottagningen har tagit emot 87 grupper med elever i år 9 på studiebesök.

Fältassistenternas förebyggande arbete

Fältassistenterna har under året gjort skolbesök och presenterat sin verksamhet i åk 6, 7 och 8

1 på gymnasiet på nästan samtliga stadsdelens skolor och för nyanlända elever på två skolor samt föreläst kring olika teman i flera klasser. Fältassistenterna har arbetat med två tjejgrupper och en klass samt haft två föräldragrupper i ABC och en i Komet 12-18. Fältassistenterna upplever att den psykiska ohälsan bland tjejer blir allt mer påtaglig. Detta är ett prioriterat område i lokala utvecklingsplanen (LUP) som beslutades under året. Mer om fältassistenternas ordinarie uppsökande verksamhet finns att läsa under mål 4.5.

Arbete för att stötta ensamkommande barn och unga

Den för Kungsholmens, Norrmalms och Östermalms stadsdelsnämnders gemensamma enhet för ensamkommande barn och ungdomar startade den 1 april. Arbetsbelastningen har under enhetens första månader varit mycket hög och flertalet omplaceringar av barn och ungdomar har gjorts. För att nå en nivå där handläggning och uppföljning kan genomföras på ett rättssäkert sätt och med en rimlig nivå på arbetsbelastningen, har fler medarbetare rekryterats till enheten. Även enhetens arbetsledning har förstärkts under hösten genom inrättandet av en biträdande enhetschefstjänst.

Under året började ungdomsmottagningen jobba med den nya målgruppen ensamkommande och nyanlända ungdomar genom att upparbeta samarbete med boenden i stadsdelarna, ta emot ungdomarna på studiebesök samt ha temakvällar med dem. Ungdomsmottagningen erhöll statliga stimulansmedel, Uppdrag psykisk ohälsa, för satsningar på kompetensutveckling och ökad tillgänglighet. Mottagningen erhöll även medel från Lafa för arbetet med ensamkommande flyktingungdomar.

Tillsyn alkohol och tobak

Under året gjordes 178 tillsynsbesök och fem tobaks- och folkölspärrmar delades ut. Kontrollköpen har påvisat mycket bra resultat och endast vid 8 procent av tillfällena såldes det tobak. Samverkan med polisen har utvecklats bland annat genom en samverkansöverenskommelse mellan förvaltningen och polisen som innebar bestämmelser rörande ungdomar och tillsyn av folköl och tobak. Vid årets anti-langningskampanj deltog 28 personer.

Stöd till familjer

Två Komet-grupper har genomförts under året för föräldrar med barn 3-11 år. Familjebehandlarna har haft kortare råd- och stödkontakter med föräldrar som själva söker stöd och som inte har behov av mer omfattande insatser.

Arbetet med att utveckla metoder för att stödja barn som lever med separerade föräldrar där det pågår långvariga konflikter har fortgått. Målsättningen är att föräldrar ges stöd i att skydda barnet från att dras in i konflikten och att föräldrarna i mindre utsträckning ska anmäla varandra för brister i omsorgen. En ytterligare målsättning är att förbättra samarbetet mellan socialsekreterare och familjerättssekreterare när det pågår parallella utredningar, så att barnet inte belastas mer än nödvändigt.

Fler åtgärder för att stötta familjer, och tillvarata barnperspektivet, finns att läsa under mål 4.4.

Stöd till personer med psykisk funktionsnedsättning

Personligt ombud är en stödinsats för personer med psykisk funktionsnedsättning. Ett personligt ombud kan ge råd och stöd i kontakter med myndigheter och arbetar på klientens uppdrag och har tystnadsplikt. Verksamheten för personligt ombud för Kungsholmens,

Norrmalms, Södermalms och Östermalms stadsdelsområden är samlokaliserad och organiserad inom Östermalms stadsdelsnämnd. Ett av ombuden arbetar mot Östermalm. Under året hade verksamheten kontakt med 112 klienter, varav 74 kvinnor och 38 män, vilket är en ökning både av antalet kvinnor och av antalet klienter sedan förra året. Av dessa bodde 36 inom Östermalms stadsdelsområde. Den vanligaste kontaktorsaken var ekonomiska svårigheter och stöd i kontakt med myndigheter. Andelen klienter med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar har fortsatt varit hög.

För personer med psykisk ohälsa finns den öppna verksamheten Startpunkten Hjorthagen. Under hösten genomfördes en enkätundersökning gällande träffverksamheten. Av de som går på Startpunkten är man nöjd med verksamheten men synpunkter har framförts på öppettiderna, något som kommer att ses över under nästa år.

Anhörigstöd

Socialtjänstens anhörigkonsulent har arbetat med att stödja och vägleda anhöriga till närstående som de vårdar eller hjälper i vardagen. Under året har anhöriga erbjudits enskilda samtal och gruppverksamhet där tillfälle ges att träffa andra som befinner sig i en liknande situation.

Äldreomsorgen har erbjudit vägledande samtal till anhöriga, både vuxna barn samt make/maka/partner och vid behov följt med biståndshandläggare på hembesök. Ett samarbete har skett med anhörigkonsulenterna på Norrmalms och Kungsholmens stadsdelsförvaltningar i form av gemensamma anhörigrupper, navigeringskurser för anhöriga på Minnesmottagningen (kursen riktar sig till de anhöriga vars närstående har fått en demensdiagnos), anordnat tematräffar och föreläsningar och erbjudit medicinsk yoga i syfte att minska stressen hos anhörigvårdarna. Anhörigkonsulenten deltar även i stadens nätverk för anhörigkonsulenter ingår tillsammans som tillsammans anordnat en anhörigdag under hösten 2016. Samverkan sker även med Stockholms läns landsting i form av ett nätverk för demensfrågor. Avtalet med det webbaserade anhörigstödet "En bättre plats" har avslutats på grund av ett lågt användarantal.

Uppsökande verksamhet riktad till äldre

Uppsökande verksamhet riktad till personer som fyller 80 år under året och som inte är beviljad insats, har genomförts, totalt har 283 personer kontaktas. Hembesök, telefonkontakt eller skriftligt informationsmaterial har erbjudits. Kostnadsfri vaktmästarservice fortgår till äldre över 75 år. Frivilliga insatser är ett viktigt komplement för att stimulera till aktiviteter för äldre. Förvaltningen annonserar för att få fler äldre att anlita Väntjänsten. Det pågår arbete med att finna lämplig lokal för det mobila medborgarkontoret för information rörande bl.a. äldreomsorg

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
■ Andel flickor som besökt kurator på ungdomsmottagningen och som upplever att de fått ett bra stöd				96,83 %	90 %		2016
<i>Analys</i>							

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Brukarundersökning genomfördes inte 2016. Nästa brukarundersökning genomförs 2017.							
■ Andel pojkar som besökt kurator på ungdomsmottagningen och som upplever att de fått ett bra stöd				90,91 %	90 %		2016
Analys Brukarundersökning genomfördes inte 2016. Nästa brukarundersökning genomförs 2017.							
■ Andelen pojkar som besöker ungdomsmottagningens kurator	14,67 %			18,86 %	20 %		2016
Analys Nämndens mål på 20 % sattes utifrån 2015-års resultat på 18,8%. Andelen byggde på fel uppgifter då pojkar och personer som ej angivet kön sammanslogs. Ej angivet kön kan exempelvis innebära att ungdomen inte identifierar sig som pojke eller flicka. Under 2016 har enbart andelen pojkar tagits med i statistiken, vilket medför en lägre andel. Resultatet är inte specificerat för pojkar från Östermalm utan avser samtliga pojkar som besökt kurator på ungdomsmottagningen oavsett var i staden man är bosatt.							

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.3 Stockholm är en stad med levande och trygga stadsdelar

● Uppfylls helt

Analys

Målet bedöms vara uppfyllt med hänsyn till utfall i indikatorer, genomförda aktiviteter och redovisad verksamhet.

Enligt stadens medborgarundersökning har andelen som upplever trygghet i sin stadsdel ökat på Östermalm, från 84 procent 2015 till 89 procent 2016. Genomsnittet för staden 2016 var 74 procent. Nöjdheten med skötsel av park och grönområden har minskat enligt samma undersökning, men resultatet ligger väl över KF:s årsmål. I syfte att förbättra kvaliteten på parkskötseln har en ny kontrollplan för parkdriftentreprenaden tagits fram under året och parkinspektioner har genomförts regelbundet. Förvaltningen har emellertid gjort egna kontroller samt en uppföljning av synpunkterna från allmänheten, som tyder på att nivån på parkskötseln har höjts jämfört med föregående år.

Vidareutvecklat trygghets- och säkerhetsarbete med fokus på samverkan

En samverkansöverenskommelse mellan förvaltningen och Lokalpolisområde Norrmalm har upprättats under första halvåret 2016. Samverkansöverenskommelsen består av en gemensam lokal lägesbild. Med utgångspunkt i den har tre samverkansområden har valts ut som centrala att samverka kring: 1) Inbrott och stöld i bostad, 2) Ungdomar, relaterat till droger och kriminalitet, samt 3) Trygghet på offentlig plats.

En ny kommunpolis började under hösten, med vilken förvaltningen etablerat ett gott samarbete. En trygghets- och säkerhetskonferens arrangerades under hösten 2016. Lokala aktörer såsom föreningar, verksamheter, politiker, företag deltog. Syftet med konferensen var att öka förståelsen för samverkan samt att ge en nystart i arbetet med de tre samverkansområdena.

Arbetet med de tre samverkansområdena leds av en forumledare, som tillsammans med berörda representanter inom respektive område arbetar utifrån åtgärdsplaner. Olika aktörer (personal från äldreomsorg, chefer från systembolag, fastighetsägare, hållbarhetssamordnare, AMF fastigheter för att nämna några) har bjudits in till dessa forum, allt i enlighet med TSR konferensens rekommendationer om utökat samarbete inom lokalsamhället. Förvaltningen har även haft utbildningstillfällen för chefer inom äldreomsorgen för att utbilda dessa inom området brott mot äldre och hur olika aktörer tillsammans kan sätta upp mål och jobba gemensamt den typen av brott.

Under året har mycket arbete satsats på förebyggande åtgärder mot illegala bosättningar, tillsammans med polisen och Convictus som är en verksamhet som förser bland annat EU-migranter med sovplatser, mat, juridisk samt medicinskt hjälp. Bl.a. genomfördes en aktion gällande otrygga platser vid Midskogsgränd. Ett flertal bilar kunde forslades bort och platsen sanerades. Detta medförde att platsen blev mer otillgänglig för individer som använde den som boplatser. Detta skedde efter rapporter från boende i Hjorthagen om att platsen upplevdes som otrygg.

Mycket av trygghets- och säkerhetsarbetet har således ägnats åt att bygga nätverk. Arbetet har gett goda resultat då band knutits till flera olika samarbetsparter som anses vitala för det fortsatta arbetet under 2017. Några av dessa aktörer är: Röda korset, Ungdomsrådet, Brottsofferjouren, ST: Görans sjukhus, City i samverkan, Ambassader, Hamnen, Convictus, stadens EU-migrant team mm.

Ett arbete med att upprätta en lokal handlingsplan för att förebygga våldsbejakande extremism har inletts och väntas vara klar under 2017. I slutet av året sågs den lokala lägesbilden över och uppdateras tillsammans med polisen. Våldsbejakande extremism kommer på sikt att föras in i samverkansöverenskommelsen med polisen.

Incidentrapportering

Alla förvaltningar och bolag ska enligt stadens Trygghets- och säkerhetsprogram rapportera och följa upp incidenter i verksamheten. En incident är ett tillbud, olycka, skada eller annan oönskad händelse. En arbetsskada räknas också som en incident. Inom förvaltningen har 189 incidenter rapporterats in under 2016. Av dessa berörde cirka en tredjedel anställda. Majoriteten incidenter rapporterades inom förskolan. Detta ska inte tolkas som negativt, utan tvärtom vittnar det om ett högt säkerhetsmedvetande inom verksamheten. Syftet med incidentrapportering är att inhämta kunskap om och förstå olycksrisker för att kunna agera proaktivt utifrån denna information och förebygga risker. Samtliga verksamhetschefer och skyddsombud på förvaltningen bjöds i slutet av året in till en utbildning, i samband med övergången till ett nytt incidentrapporteringssystem (IA), som kommer att underlätta rapporteringen av incidenter. Under 2017 fortsätter arbetet med att sprida informationen till samtliga medarbetare.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel genomförda åtgärder inom ramen för risk och sårbarhetsanalys (RSA)	100 %			100 %	100 %	100 %	2016
Analys							
Värdet avser de risker i risk-och sårbarhetsanalysen (RSA) som bedömts icke acceptabla, där nämnden själv har							

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
rådighet/möjlighet att förebygga riskerna.							
  Andelen som upplever trygghet i den stadsdel där man bor	89 %	90 %	88 %	84 %	80 %	75 %	2016
Analys Resultatet i Medborgarundersökningen har ökat från 84 % 2015 till 89 % 2016. Förbättringen avser både män och kvinnor. Resultaten har förbättrats från år till år, de senaste tre åren, och kan därmed ses som en indikation på en positiv trend. Resultatet ska dock tolkas med stor försiktighet eftersom svarsfrekvensen endast uppgick till 47 % vilket motsvarar 141 svarande.							
  Stockholmarnas nöjdhet med skötsel av park och grönområden	69 %	64 %	75 %	75 %	72 %	64 %	2016
Analys Resultatet i Medborgarundersökningen har minskat från 75 % till 69 % 2016. En högre andel kvinnor än män är nöjda, enligt undersökningen. Resultatet ska dock tolkas med stor försiktighet eftersom svarsfrekvensen endast uppgick till 47 % vilket motsvarar 141 svarande.							

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	 Kommunstyrelsen ska i samråd med socialnämnden och stadsdelsnämnderna ta fram en analys av gängkriminaliteten i Stockholm och utforma förslag på förebyggande och motverkande insatser som bidrar till en socialt hållbar utveckling	2016-01-01	2016-12-31	
Analys Östermalms stadsdelsnämnd har inte involverats/berörts av detta arbete men känner till att det pågår.				
	 Stadsdelsnämnderna kan bidra i trafiknämndens arbete med konceptet Levande Stockholm	2016-01-01	2016-12-31	
	 Stadsdelsnämnderna ska utveckla de sociala mötesplatserna för äldre	2016-01-01	2016-12-31	

Nämndmål:

Parker och grönområden är välskötta, välkomnande och trygga för alla.

 Uppfylls helt

Beskrivning

Parkerna är en gemensam resurs för både aktiviteter och avkoppling i en vacker, välskött och välkomnande miljö. De gröna sambanden mellan parkerna inbjuder till promenader och cykelturer. Den upplevda tryggheten bland boende och besökare är hög.

Förväntat resultat

Boende och besökare är nöjda med skötseln av parker och grönområden och den upplevda tryggheten är hög.

Analys

Upprustningen av Gustav Adolfsparken har fortsatt med en förnyelse av planteringar vid kyrkan och minnesstenen. Den 12 maj hölls en dialog med vuxna och barn om hur parklekens utemiljö kan utvecklas och många viktiga synpunkter inkom, varav några berörde parkinvesteringar. Andra inkomna synpunkter berörde drift eller verksamheten i sig, exempelvis önskemål om nya lekhus vilka i skrivande stund tillverkas av en snickare. Vidare har plaskdammen, den omgärdande asfaltsytan och de intilliggande gatstensgradängerna förnyats enligt nya krav från miljöförvaltningen

För att försköna Karlavägens mittstråk har det kompletterats med tulpaner i befintliga rabatter och förnyelse av blomsterplaneringar har under året genomförts på Skeppargatan och Tysta gatan. Framför monumentet i Finlandsparken har det planterats lökväxter.

I syfte att bekämpa råttor har rått säkra papperskorgar placerats ut på Karlaplan, i Tessinparken och i Humlegården. En förrådsbyggnad i Humlegårdsparken har bytts ut, nya byggnaden har ställts på gjutna plattor för att förhindra att råttorna kommer in.

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓	Genomföra fyra parkinspektioner under året med parkdriftentreprenören under året (april, juni, september och november) med parkdriftentreprenören för att skapa en samsyn kring kvalitén på parkskötseln	2016-01-01	2016-12-31	
✓	Ta fram en plan för placering och komplettering av skräpkorgar i parkerna	2016-01-01	2016-12-31	
✓	Ta fram rutinbeskrivning för kontroll av parkdriftentreprenaden	2016-01-01	2016-12-31	
✓	Ta fram slyröjningsplaner för staddelsområdets parker och natur	2016-01-01	2016-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.4 Stockholm är en stad med högt bostadsbyggande där alla kan bo

● Uppfylls helt

Analys

Målet bedöms vara uppfyllt med hänsyn till utfall i indikatorer och genomförda aktiviteter.

Bostadsbyggandet i stadsdelsområdet sker i hög takt, samtidigt som miljö, hälso- och livsstilsfrågor beaktas. Stadsdelsnämnden får information om aktuella planprojekt i ett tidigt

skede, upprätthåller dialog med andra ansvariga nämnder samt bevakar att behovet av förskolor, boenden med särskild service och parker blir tillgodosett.

Under året har bland annat detaljplan för Kolkajen i Norra Djurgårdsstaden varit på samråd och tagits upp i stadsdelsnämnden. Detaljplaneförslaget innebär en fortsatt utbyggnad av Hjorthagen med bostäder, service och verksamheter. Planområdet bedöms rymma mellan 1200 och 1400 bostäder samt lokaler för bland annat två förskolor, kontor, handel samt centrumfunktioner. Därutöver tillkommer fler bostäder för personer med funktionsnedsättning genom att en ny gruppboestad byggs.

I oktober startades en ny gruppboestad enligt LSS, Tyresta gruppboestad, med fem platser och som riktar sig till unga personer med funktionsnedsättningar. Ytterligare fem bostäder med särskild service har påbörjats.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Antal färdigställda bostäder med särskild service (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	5			8	5	tas fram av nämnden	2016
  Antal påbörjade bostäder med särskild service (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	5			8	5	tas fram av nämnden	2016

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	 Kommunstyrelsen ska i samarbete med socialnämnen och stadsdelsnämnderna utreda hur tillgången till bostäder med särskild service LSS och SoL kan säkerställas.	2016-01-01	2016-12-31	
	 Stadsdelsnämnderna ska tillsammans med äldrenämnden göra en översyn av behovet och finansieringen samt placeringen av korttidsboende	2016-01-01	2016-12-31	
	 Stadsdelsnämnderna, stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden samt fastighetsnämnden ska i samråd med varandra säkerställa att prövning sker om att bostadsexploateringsprojekt kan innehålla en andel om minst fem procent lägenheter för särskilt boende med prioriterad inriktning på boenden för personer med	2016-01-01	2016-12-31	

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	psykisk och fysisk funktionsnedsättning			
✓	 Äldrenämnden ska i samråd med kommunstyrelsen, exploateringsnämnden, stads-byggnadsnämnden och Micasa ta fram en åtgärdsplan för att säkerställa behovet av äldreboendeplatser under perioden 2020-2040	2016-01-01	2016-12-31	
✓	 Äldrenämnden ska i samråd med stadsdelsnämnderna och Micasa göra en översyn av behovet och finansieringen av profilboende samt intressentboenden, med inriktning att öka antalet boenden i staden	2016-01-01	2016-12-31	

Nämndmål:

Nämnden påverkar omfattning och inriktning på bostadsbyggandet

● Uppfylls helt

Beskrivning

Bostadsbyggandet i stadsdelsområdet sker i hög takt, med beaktande av miljö, hälso- och livsstilsfrågor. Stadsdelsnämnden får information om aktuella planprojekt i ett tidigt skede, upprätthåller dialog med andra ansvariga nämnder samt bevakar att behovet av förskolor, boenden med särskild service och parker blir tillgodosett.

Förväntat resultat

Fler bostäder byggs i nämndens stadsdelsområde med en god livsmiljö och tillgång till kommunal service.

Analys

Förvaltningen har deltagit i stadsbyggnadsnämndens, exploateringsnämndens och trafiknämndens arbete med utveckling av bland annat stadsutvecklingsområdet Norra Djurgårdstaden. Resultat från en boendeenkät som har genomförts i Norra Djurgårdstaden visar att totalt 94 procent uppger att de är mycket nöjda eller ganska nöjda med att bo i Norra Djurgårdstaden. Mest nöjda är de boende med tillgången till parker och naturområden. Under året har ett tiotal boendeträffar för nyinflyttade i Norra Djurgårdstaden genomförts.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel plan- och programremisser som handläggs och bereds till stadsdelsnämnden	100				100		VB 2016

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓	Ta fram en checklista som stöd i handläggning av remisser med fokus på jämställdhet, barnperspektiv, tillgänglighet och behovet av gröna mötesplatser	2016-01-01	2016-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.5 Stockholm har ett rikt utbud av idrott och fritid som är tillgängligt för alla

● Uppfylls helt

Analys

Målet bedöms vara uppfyllt med hänvisning till utfall i indikatorer, genomförda aktiviteter och redovisad verksamhet.

Drygt 80 procent av ungdomarna i stadsdelsområdet upplever att de har tillgång till meningsfulla idrotts- och fritidsaktiviteter. Enligt undersökningen finns dock en relativt stor skillnad mellan gruppen flickor och gruppen pojkar, andelen pojkar som angett att de har tillgång till meningsfulla idrotts- och fritidsaktiviteter är mer än tio procentenheter högre.

När det gäller nämndens öppna fritidsverksamhet för ungdomar, Humlanhuset, har besöksantalet ökat totalt sett men även andelen flickor. Under året utgjorde flickorna 37 procent av besökarna vilket är en ökning med 12 procent jämfört med föregående år. Verksamheten har även lockat besökande från andra stadsdelar, även utanför innerstaden, vilket har inneburit en större blandning av olika ungdomsgrupper i verksamheten.

Frågor om utbud av idrotts- och fritidsaktiviteter ställs även i medborgarundersökningen. Av de svarande från Östermalms stadsdel uppgav 81 procent att de på det hela taget är nöjda med möjligheterna till ledarledd idrott/motion i Stockholm, motsvarande andel var 72 procent 2015. 88 procent angav att de på det hela taget är nöjda med möjligheterna att spontanidrotta i Stockholm, jämfört med 79 procent år 2015. 68 procent angav att de på det hela taget är nöjda med utbudet av idrottsanläggningar i Stockholm, jämfört med 57 procent 2015. Andelen nöjda svarande från Östermalm har alltså ökat inom alla frågeområden sedan förra mätningen, och ligger i alla dessa avseende högre än genomsnittet för staden totalt. Samtidigt är det viktigt att återigen påpeka att det är en låg svarsfrekvens och att resultaten endast baseras på 141 svar, vilket gör det vanskligt att dra alltför långtgående slutsatser av resultaten.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
● Andelen ungdomar (10-17 år) som upplever att de har tillgång till meningsfulla idrotts- och fritidsaktiviteter	80,54 %	86,49 %	75,29 %	81,62 %	80 %	77 %	2016
Analys							

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Årsmålet uppnås avseende totalen. Samtidigt bör noteras att det råder en relativt stor skillnad mellan könen och att årsmålet inte uppnås för gruppen flickor. Andelen pojkar som upplever att de har tillgång till meningsfulla idrotts- och fritidsaktiviteter är drygt elva procentenheter högre än motsvarande andel flickor.							

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓	 Stadsdelsnämnderna ska inventera och följa upp verksamheter inom ramen för uppdraget "fritid för alla"	2016-01-01	2016-12-31	

Nämndmål:

Nämndens verksamheter möjliggör en mångfald av fritidsaktiviteter

● Uppfylls helt

Beskrivning

Alla invånare har rätt till en meningsfull fritid och tillgång till trygga och jämställda mötesplatser. Det finns ett brett utbud av fritidsaktiviteter med olika inriktningar i staden för att skapa en ökad gemenskap samt bidra till goda uppväxtvillkor för barn och unga.

Förväntat resultat

Boende, besökare och brukare, i synnerhet barn och unga, upplever att det finns ett rikt utbud av aktiviteter och anläggningar. Aktiviteterna upplevs meningsfulla och stimulerande.

Analys

Samtliga parkprojekt som genomförts under året bidrar till målet om en mångfald av fritidsaktiviteter som möjliggör ett jämställt nyttjande. En ny och spännande lekmiljö med temat "Ellen Keys vardagsrum", med exempelvis en sandlåda utformad som en kopp med fat och ett lekhus som en rad av böcker, har tillkommit under året som ökar parkens attraktivitet och lekvärden. I Gustav Adolfsparken har plaskdammen renoverats och lekmiljön kring parklekshuset har rustats upp.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
● Andel parkprojekt som bidrar till målet om en mångfald av fritidsaktiviteter som möjliggör ett jämställt nyttjande	100				100		VB 2016

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓	Minst en fritidsverksamhet ska anordnas för barn och	2016-01-01	2016-12-31	

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	ungdomar med funktionsnedsättning.			
✓	Ta fram en checklista för att utveckla parker med fokus på jämställdhets- barn- och tillgänglighetsperspektiv	2016-01-01	2016-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.6 Alla stockholmare har nära till kultur och eget skapande

● Uppfylls helt

Analys

Målet bedöms vara uppfyllt utifrån en samlad bedömning av genomförda aktiviteter och redovisad verksamhet.

Resultat saknas för den indikator som används för att mäta ungdomars (mellan 10-17 år) upplevelse av huruvida de har tillgång till meningsfulla kulturaktiviteter.

Frågor om kultur ställs dock även i medborgarundersökningen. Även om svarsfrekvensen är låg kan svaren ge en indikation om invånarnas syn på tillgången till kulturaktiviteter.

Undersökningen visar att en högre andel av de svarande tillhörande Östermalms stadsdel angav att de har tillgång till och är nöjda med kulturutbudet, jämfört med genomsnittet för staden. Resultaten tyder även på en viss förbättring jämfört med föregående år, men detta är inte statistiskt säkerställt med tanke på att det endast baseras på 141 svar. 90 procent av kvinnorna och 79 procent av männen på Östermalm angav att de på det hela taget är nöjda med möjligheten till utövande av kulturaktiviteter i Stockholm (exempelvis musik, teater, film/foto, måla/teckna), vilket ger ett genomsnitt på 84 procent, motsvarande resultat för staden som helhet var 79 procent i årets medborgarundersökning.

Boende med heldygnsomsorg, deltagare i dagliga verksamheter och besökare i öppna träfflokaler, ungdomar i fritidsverksamhet samt barn i förskolor erbjuds tillgång till stadens kulturutbud och i verksamheterna stimuleras till eget skapande.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel ungdomar (10-17 år) som upplever att de har tillgång till meningsfulla kulturaktiviteter				75,66 %	75 %	72 %	2016
Analys Inget utfall på indikatorn i skolenkäten. Nämnderna lämnar indikatorn utan redovisning, i enlighet med instruktion från SLK.							

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓	 Kulturnämnden, Stockholms Stadsteater AB, utbildningsnämnden samt	2016-01-01	2016-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
stadsdelsnämnderna har ett gemensamt ansvar för att alla barn i stadens förskolor och skolor ska komma i kontakt med minst en professionell kulturupplevelse per termin.			

Nämndmål:

Tillgången till kulturaktiviteter är god.

● Uppfylls helt

Beskrivning

Boende med heldygnsomsorg, deltagare i dagliga verksamheter och besökare i öppna träfflokaler, ungdomar i fritidsverksamhet samt barn i förskolor ska få tillgång till stadens kulturutbud och i verksamheten stimuleras till eget skapande. Samverkan med lokala aktörer.

Förväntat resultat

Brukarna upplever ett rikt och varierat kulturutbud

Analys

En tjänst som kultursekreterare har inrättats som ska ha det övergripande ansvaret för kulturuppdraget inom förvaltningens alla verksamhetsområden. Kultursekreteraren har bland annat reviderat och implementerat nämndens riktlinjer för föreningsbidrag.

Förskola och Parklek

Alla barn i förskolan har kommit i kontakt med en professionell kulturupplevelse per termin. En analys av hur de kommunala förskolorna använt "Kulans premie för professionell kulturupplevelse för barn" visar på en stor övervikt för teaterföreställningar och en underrepresentation av dans. Förklaringen till detta är att det under 2015 gjordes en särskild satsning på dansföreställningen Marmelad, där alla tre- och fyra åringar deltog. Därför valde man att satsa på andra områden under 2016.

Dans- och rytmikverksamheten i Tessinparkens parklek och snickeriverksamheten i Humlegårdens parklek har genomförts som planerat. I Tessinparkens parklek har dockteaterverksamhet startats upp. Årets nationaldagsfirande genomfördes i samarbete med Kulturskolan. Nytt för året var att samtliga parklekar på Östermalm arrangerade midsommarfirande. Andra kulturarrangemang som pågått under året är: Den 36:e upplagan av parklekarnas regatta i Karlaplans fontän, en rockkonsert i Gustav Adolfs parklek och två dockteaterföreställningar samt ett clownbesök i Humlegårdens parklekslokal.

Socialtjänsten

Kulturskolan har under året haft verksamhet i Humlanhuset två kvällar i veckan. Under året öppnade Humlanhuset även ett hobbyrum och en studio. I hobbyrummet finns bland annat screentryckutrustning och symaskiner. Under skolloven hade fritidsledarna screentryckkurser med intresserade ungdomar samt konstprojekt där ungdomarna målade tavlor som sedan

hängdes upp på väggarna i verksamheten. I slutet av 2016 påbörjades arbetet med färdigställandet av studion samt laggnig av dansvänligt golv och ny spegelvägg. Arbetet planeras vara klart i början av 2017.

Äldreomsorgen

De öppna träffpunkterna anordnar aktiviteter såsom föreläsningar och underhållning. Där finns även böcker att tillgå. En av träffpunkterna har en uttalad kulturinriktning.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.7 Alla äldre har en trygg ålderdom och får en äldreomsorg av god kvalitet

◆ Uppfylls delvis

Analys

Målet uppfylls delvis med hänsyn till att fyra av nio målvärden är helt uppfyllda, fyra delvis uppfyllda och att ett inte är uppfyllt.

Biståndsbedömd dagverksamhet

96 procent av omsorgstagarna i biståndsbedömd dagverksamhet uppger att de är nöjda med verksamheten, det innebär en ökning med tre procentenheter jämfört med föregående år och att årsmålet på 95 procent nöjda uppnås. Snittet i staden för 2016 ligger på 95 %.

Hemtjänst

Andelen nöjda omsorgstagare inom hemtjänsten har däremot minskat med tre procentenheter i jämförelse med föregående år. 81 procent är nöjda med hemtjänsten, vilket innebär att årsmålet på 86 procent inte uppnås. Att känna tillit och förtroende till de som ger stöd och att bli sedd och respekterad är viktigt för känslan av trygghet. För att uppnå en god kvalitet i vården och omsorgen om sjuka äldre måste den baseras på bästa möjliga kunskap. Under 2017 intensifieras satsningen på hemtjänsten bl. a genom utökade utbildningsinsatser.

Verksamheter som drivs i enskild regi har något bättre kontinuitet än den som drivs i egen regi. Små hemtjänstenheter med få anställda visar ofta en bättre kontinuitet. En stor del av de andra stadsdelsförvaltningarna uppvisar ett liknande resultat. Staden håller på att ta fram en rapport där varje hemtjänstenhet själva ska kunna ta fram och följa sin kontinuitet. Förvaltningen kommer att samverka med samtliga utförare för att förbättra resultatet under 2017.

Vård- och omsorgsboende

En förbättring av resultatet gällande särskilt boende kan ses inom flera områden jämfört med 2015. Av de brukare med biståndsbeslut från Östermalms stadsdelsnämnd som svarade på enkäten 2016 menade 97 procent att de upplevde att de bemöttes på ett bra sätt av personalen, att jämföra med 93 procent 2015.

När det gäller boendemiljö var brukare på Östermalm något mindre nöjda jämfört med staden totalt, avseende trivsel i den egna lägenheten och gemensamma utrymmen i boendet. På frågan hur de bedömde hjälpen i sin helhet menade 85 % att de var nöjda, i staden var 81 procent nöjda.

Högre andel positiva svar för Östermalm jämfört med snittet för staden som helhet fanns inom områdena gott bemötande, trygghet, förtroende för personal samt att brukarna upplevde det lättare få träffa en sjuksköterska.

Registrering i Senior Alert är för vissa verksamheter ett utvecklingsområde då man kommit olika långt. Samtliga verksamheter registrerar i Palliativa registret.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel personer som får en daglig utevistelse - vård och omsorgsboende 	100 %			94,52 %	95 %	95 %	2016
Analys Resultatet avser vård- och omsorgsboenden i egen regi och mäts genom egen uppföljning som görs i verksamheten.							
  Andelen nöjda omsorgstagare - biståndsbedömd dagverksamhet (äldreomsorg) 	96 %	94 %	97 %	93 %	95 %	95 %	2016
  Andelen nöjda omsorgstagare - hemtjänst i ordinärt boende (äldreomsorg)	81 %			84 %	86 %	86 %	2016
Analys Resultatet bygger på Socialstyrelsens brukarundersökning. Andelen positiva svar på Östermalm rörande hemtjänsten i sin helhet var 81 procent, enskild regi 81 procent och offentlig regi 83 procent. För staden totalt var andelen positiva svar 84 procent. Av de brukare som svarade på enkäten var 95 procent nöjda med personalens bemötande samt att 85 procent menade att de kände förtroende för personalen. En övervägande majoritet, 84 procent menade att personalen tog hänsyn till deras åsikter och önskemål och 84 procent svarade att personalen kom på avtalade tider. Svaren från brukare med Hemtjänst Östermalm Öst, egen regi gav genomgående mer positiva svar jämfört med Östermalm och staden totalt.							
  Andelen nöjda omsorgstagare - vård- och omsorgsboende (äldreomsorg) 	85 %	81 %	86 %	83 %	85 %	85 %	2016
  Kontinuitet i omsorgen - hemtjänst i ordinärt boende	12,3			8,3	10	Maximalt 10 personer	2016
Analys Verksamheter som drivs i enskild regi har något bättre kontinuitet än den som drivs i egen regi. Små hemtjänstenheter med få anställda visar ofta en bättre kontinuitet. En stor del av de andra stadsdelsförvaltningarna uppvisar ett liknande resultat. Staden håller på att ta fram en rapport där varje hemtjänstenhet själva ska kunna ta fram och följa sin kontinuitet. Förvaltningen kommer att samverka med samtliga utförare för att förbättra resultatet under 2017.							
  Måltiden är en trevlig stund på dagen - Vård och omsorgsboende (äldreomsorg) 	67 %	62 %	69 %	67 %	70 %	70 %	2016
Analys Vad gäller måltidsmiljö och om maten smakar bra var resultatet i nivå med staden totalt. En dietist har anställts under 2016 och en fortsatt satsning på måltiden och utveckling av måltidsmiljön görs under 2017.							
  Omsorgstagarnas upplevelse av hur de kan påverka hur hjälpen utförs - hemtjänst i ordinärt boende (äldreomsorg) 	84 %	86 %	83 %	86 %	85 %	85 %	2016
Analys							

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Utgångspunkten i de äldres möjlighet att påverka hur hjälpen genomförs är att de äldre tillfrågas om insatserna. Verksamheterna behöver fördjupa värdegrundsarbetet angående de äldres självbestämmande och delaktighet och varje medarbetares förhållningssätt. Ramtid införs under 2017 inom hemtjänsten.							
   Omsorgstagarnas upplevelse av trygghet - hemtjänst i ordinärt boende (äldreomsorg)	76 %	77 %	76 %	77 %	84 %	84 %	2016
Analys Den upplevda tryggheten beror på flera faktorer såsom den äldres hälsa, om den äldre är ensamstående och personalens bemötande.							
   Omsorgstagarnas upplevelse av trygghet - vård och omsorgsboende (äldreomsorg)	90 %	87 %	91 %	92 %	90 %	90 %	2016

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓	 Stadsdelsnämnderna ska ta fram rutiner för att äldre som inte beviljas bistånd till boende får annat stöd så att behovet av tryggare boende säkras	2016-01-01	2016-12-31	
✓	 Stadsdelsnämnderna ska utöka arbetet och registrerandet i Senior alert och svenska palliativregistret för att gynna verksamhetsutvecklingen inom äldreomsorgen	2016-01-01	2016-12-31	
✓	 Äldrenämnden får i uppdrag, att utreda och i samarbete med stadsdelsnämnderna, Micasa AB och servicenämnden fastlägga en strategi för trygghetslarm i särskilt boende, inklusive ansvar för upphandling av dessa larm	2016-01-01	2016-12-31	

Nämndmål:

Äldre är trygga och äldreomsorgen präglas av god kvalitet.
 Uppfylls delvis

Beskrivning

De äldre ska kunna känna trygghet inför ålderdomen. Äldreomsorgen ska vara hållbar, jämställd, tillgänglig och likvärdig. Alla äldre har rätt till tryggt boende och en vardag med hög livskvalitet. Rätten till självbestämmande är grundläggande. Äldre kan påverka både innehåll i omsorgen och utförare. Trygga villkor för personalen är en förutsättning för en bra äldreomsorg. Hälso- och sjukvården är säker och av god kvalitet.

Förväntat resultat

Fler äldre upplever att de är trygga och kan påverka hur hjälpen utförs. Andelen nöjda omsorgstagare ökar. Hälso- och sjukvården inom de särskilda boendeformerna och dagverksamheterna är säkra och av god kvalitet.

Analys

Trygghet och inflytande

För att stärka samarbetet med landstinget har arbetet med att följa upp det lokala samverkansprogrammet för vård och omsorg av personer med demens eller kognitiv svikt samt stöd för deras anhöriga fortgått. Fokus i samverkan har varit sammanhållen individuell plan (SIP) för att öka den enskildes delaktighet i sin vård och omsorg och för att tydliggöra för den enskilde vem som gör vad inom kommun och landsting.

Nöjdhet

I samverkan med entreprenörer och egen regi fortgår arbetet med att öka nöjdheten kring maten och utevistelsen på vård- och omsorgsboendena. En dietist har anställts inom äldreomsorgens för att säkerställa ett gott nutritionsomhändertagande på Dianagården.

Uppföljning visar att det finns ett brett utbud av sociala aktiviteter och utegrupper på samtliga vård- och omsorgsboenden, frågorna följs upp särskilt i årets verksamhetsuppföljningar.

Säker hälso- och sjukvård av god kvalitet

Enheten för biståndsbedömning har under året beviljats medel för ett fortsatt arbete att utveckla ett multiprofessionellt teambaserat arbetssätt kring personer med demenssjukdom eller kognitiv svikt. Samtliga biståndshandläggare har genomgått en kompetensutveckling inom området demens då de genomgått utbildning i Demens ABC plus biståndshandläggare och Demens ABC plus anhörigstöd.

Nätverk med personal från vård- och omsorgsboendena träffas fortlöpande rörande demensfrågor utifrån Socialstyrelsens nationella riktlinjer på initiativ av förvaltningens samordnare i demensfrågor. Samtliga vård- och omsorgsboenden inom stadsdelen registrerar i kvalitetsregistret för Beteendemässiga och psykiska symptom vid demenssjukdom, BPSD.

Kvalitetsobservatören har fortsatt arbetet med uppföljning på individnivå genom observation i hemtjänst, servicehus och vård- och omsorgsboenden. Arbetet samordnas av äldreförvaltningen och fokus har varit på demensteam i hemtjänsten samt profilboenden.

Stadens hälso- och sjukvårdsdokumentationen är uppbyggt utifrån ICF, ett nationellt fackspråk med standardiserade begrepp för beskrivning av en persons hälsa och vårdåtgärder. Inom stadsdelen har utsedd processledare tillsammans med dokumentationshandledare på respektive vård- och omsorgsboende arbetat stödjande och för fortsatt utveckling av hälso- och sjukvårdsdokumentationen.

En uppföljningsmall med tydligt fokus på egenkontroll och riskanalys används, för hälso- och sjukvården används även kvalitetsinstrumentet QUSTA. Vid uppföljningarna har uppmärksamats goda exempel och områden som behöver förbättras och utvecklas. Den samlade bedömningen är att alla verksamheter har förutsättningar att ge vård som är patientsäker. En samlad patientsäkerhetsberättelse över stadsdelens verksamheter upprättas och redovisas till nämnden.

Vård- och omsorgsboendena har ett arbetssätt som innefattar att genomföra individuella riskbedömningar inom områdena nutrition, fall, trycksår, inkontinens och munhälsa. Samtliga verksamheter registrerar i Palliativa registret. Utbildning för palliativa ombud har genomförts under hösten 2016. Olika professioner inom vårdverksamhet har deltagit i utbildningen. Bedömning av smärta med evidensbaserade bedömningsinstrument är fortfarande ett utvecklingsområde i verksamheterna.

Rekrytering av sjuksköterskor med erfarenhet och adekvat kompetens är fortfarande en utmaning.

Från 2016 gäller nya hygienregler för arbete inom hemtjänst och särskilda boenden. Utbildning i basala hygienrutiner för chefer samt för all personal i hemtjänst har genomförts. I samtliga vård- och omsorgsboenden finns tillgång till skyddsutrustning för att möjliggöra följsamhet till basala hygienrutiner.

Inom hemtjänsten är kläder beställda och förväntas vara i användning under första halvåret av 2017. Sedan våren 2016 görs egenkontroll av basala hygienrutiner i alla verksamheter.

Dianagårdens vård- och omsorgsboende

Arbetsmiljöverket har vid inspektion av Dianagårdens vård- och omsorgsboende konstaterat att samtliga hygienutrymmen har begränsningar i arbetsutrymme. Arbetsmiljöverket har nu beslutat om förbud mot utförande av omvårdnadsarbete i fastigheten efter den 30 juni 2019 om inte hygienutrymmena byggs om.

Micasa har presenterat en utredning med kostnadsberäkning för ombyggnad av fastigheten. Om ombyggnad blir aktuell kommer en evakuering av Dianagården att bli nödvändig. Förvaltningen undersöker även möjligheterna till ett nytt boende i södra Värtan

KF:s inriktningsmål:

2. Ett klimatsmart Stockholm

Stadsdelsnämnden bidrar till att uppfylla kommunfullmäktiges inriktningsmål om *Ett klimatsmart Stockholm*. Till inriktningsmålet hör sex mål för nämndens verksamheter, fem av målen uppfylls helt och ett delvis. Nämnden har formulerat sex egna mål utifrån fullmäktigemålen, fem uppfylls helt och ett delvis.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.1 Energianvändningen är hållbar

◆ Uppfylls delvis

Analys

Målet bedöms vara delvis uppfyllt då årsmålet för indikatorn köpt energi endast är delvis uppfyllt.

Olika parametrar påverkar utfallet på indikatorn, exempelvis kan andel lokaler variera under året och därigenom påverka antalet elobjekt såsom kontorslokal eller andra verksamhetslokaler såsom lägenheter inom en gruppbostad osv.

Att bedöma huruvida energianvändningen är hållbar genom att endast följa indikatorn köpt

energi är svårt, i synnerhet i en stadsdel som växer. Tidigare år har elförbrukningen satts i relation till lokalytan. Förvaltningen har gjort en snabbanalys av elförbrukningen och ytan för totalt 63 objekt år 2016, och jämfört detta med elförbrukningen och ytan av totalt 61 objekt år 2014. Resultaten av denna jämförelse visar att elförbrukningen har minskat per kvadratmeter mellan de två undersökta åren.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Köpt energi (GWh)	2,68 GWh				2,641 GWh	1 880 GWh	2016
Analys Årsmålet är nästintill uppnått. Parametrar som antalet lokaler som finns inom förvaltningen varierar under året vilket även kan påverka utfallet på indikatorn.							

Nämndmål:

Verksamheterna använder energi på ett hållbart sätt

 Uppfylls helt

Beskrivning

Nämnden bidrar till en hållbar livsmiljö genom energibesparingsåtgärder i sina egna verksamheter. Verksamheterna följer stadens miljöprogram.

Förväntat resultat

Minskad negativ miljöpåverkan och energiförbrukning.

Analys

Verksamheterna använder lågenergilampor, stänger ner datorerna och släcker lampor när de lämnar lokalerna. Inom förvaltningen finns miljöombud som stöttar avdelningarna i sitt miljöarbete.

I Parklekarna har gamla radiatorer bytts mot mer energieffektiva med elektronisk termostat.

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	Enheterna ska gå igenom miljöplanen och rapportera avvikelser i tertialrapporter och verksamhetsberättelse	2015-01-01	2016-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.2 Transporter i Stockholm är miljöanpassade

 Uppfylls helt

Analys

Målet är uppfyllt med hänsyn till att årsmålet för indikatorn och uppnås men framförallt

utifrån redovisad aktivitet och verksamhet.

Inom förvaltningen finns en bil, som inom kort kommer att avskaffas. Därutöver använder sig verksamheterna av kollektiva färdmedel, cyklar eller går i tjänsten i enlighet med nämndens policy för resor i tjänsten. Förskolorna prioriterar utflykter med barnen i närmiljön för mindre miljöpåverkan. Norra Djurgårdsstadens förskolor använder elcyklar för transport av mat och i parklekarna finns särskilda transportcyklar för mat.

Förvaltningen har under året deltagit arbetet med cykelförbättringsåtgärder i den mån det berört parkmark. Införandet av solcellsdrivna skräpkorgar som kompakterar skräpet och larmar vid behov av tömning minskar andelen transporter i parkerna. Nya skräpkorgar av detta slag har under året installerats i Humlegården samt Tessinparken.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel elbilar	0 %			0 %	0 %	14 %	VB 2016
Analys Inom stadsdelsförvaltningen finns endast en bil, som ska avskaffas inom kort.							

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	 Stadsdelsnämnderna ska medverka till att skapa fullvärdiga cykel-pendlingsstråk samt att med trafiknämnden utreda hur medel för investeringar och reinvesteringar av huvudstråken för cykel som ligger inom stadsdelarnas ansvar ska finansieras och byggas	2016-01-01	2016-12-31	

Nämndmål:

Transporter inom nämndens verksamheter är miljömässigt hållbara

 Uppfylls helt

Beskrivning

Transporter och framkomlighet med kollektivtrafik och cykel är väsentligt för en minskad miljöpåverkan och avgörande för nya bostadsområdets funktion. Verksamheterna följer nämndens policy för resor i tjänsten. Nämnden bevakar utvecklingen av kollektivtrafiken när så ges möjlighet i remisser m.m.

Förväntat resultat

Verksamheterna åker kollektivt och cyklar i tjänsten. Nämnden bidrar till att kollektivtrafiken i Östermalm är effektiv och tillgänglig för stadsdelens invånare.

Analys

Förvaltningen har bidragit till en minskning av utsläppen av växthusgaser genom att ställa miljökrav på entreprenörernas maskinparker. Verksamheterna använder sig i möjligaste mån av kollektiva färdmedel, cyklar eller går i tjänsten.

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓	Genomföra miljörevision av driftentreprenörens maskinpark	2016-01-01	2016-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.3 Stockholm har en hållbar mark- och vattenanvändning

● Uppfylls helt

Analys

Målet bedöms vara uppfyllt, utifrån en samlad bedömning av redovisad verksamhet.

I parker och grönområden produceras en rad ekosystemtjänster som staden och människan är beroende av då dessa renar luft och vatten, minskar buller och får oss att må bättre. Tjänsterna behöver synliggöras och förstärkas i parker och grönområden.

Ett program för norra Tessinparken för att öka den biologiska mångfalden och att stärka ekosystemtjänsterna togs därefter fram och beslutades av stadsdelsnämnden under hösten. Projektet samfinansieras med Länsstyrelsen och syftar till att förstärka parken som ekologisk spridningskorridor inom Nationalstadsparken mellan norra och södra Djurgården. Andra viktiga delar är att utveckla ekosystemtjänster och stadsodling i parken. Detta program kommer att fungera som en pilotstudie för framtagande av liknande planer för övriga parker inom stadsdelsområdet.

Nämndmål:

Nämnden verkar för en hållbar mark- och vattenanvändning

● Uppfylls helt

Beskrivning

Nybyggnation sker med minsta möjliga ingrepp och påverkan på befintliga miljöer. Stadsmiljön planeras strategiskt med grönytor och vattenförekomster, för biologisk mångfald och möjligheter till rekreation. Parkernas och grönområdenas ekosystemtjänster bidrar till en hållbar livsmiljö.

Förväntat resultat

Parker och grönområden är anpassade till nya klimatförutsättningar och bidrar till en mångfald av ekosystemtjänster. Återhämtningsförmågan i parker och grönområden är hög. Invånarna har kunskap om ekosystemtjänsternas betydelse för ren luft och vatten i staden.

Analys

Ett samråd om utvecklingen av Tessinparkens norra del med syfte att inhämta synpunkter på parken samt att informera om parkens ekologiskt viktiga roll i Nationalstadsparken har genomfördes på Parkernas dag i augusti. Ett program för norra Tessinparken för att öka den biologiska mångfalden och att stärka ekosystemtjänsterna togs därefter fram och beslutades under hösten.

Plaskdammarna i Motalaparken, Gustav Adolfs parken och Tessinparken har fått nya och mer effektiva reningsanläggningar.

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓	Informera om och synliggöra ekosystemtjänsterna i Tessinparken.	2016-01-01	2016-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.4 Stockholms kretslopp är resurseffektiva

● Uppfylls helt

Analys

Målet bedöms vara uppfyllt med hänvisning till genomförda aktiviteter och nedan redovisad verksamhet.

Information om stadsodling som är riktad till medborgare som är intresserade av att börja odla har tagits fram under året. Förvaltningen har arbetat vidare med två stadsodlingsprojekt där två odlarföreningar har bildats. Den ena föreningen innefattar odlare i Tessinparken och Olaus Petriparken och den andra odlare i Hjorthagen som är en del stadsutvecklingsområdet Norra Djurgårdsstaden. Antalet odlingslådor i Tessinstråket utökades från 40 till 74 stycken. I Norra Djurgårdsstaden fortsätter stadsodlingen på tre platser och antalet odlingslådor utökades från 75 till 90 stycken. En odlarförening har därutöver bildats i Londonparken, på Gärdet

Tillsammans med trafikkontoret har en upphandling av skräpkorgar för källsortering och skräpkorgar med komprimering genomförts. För finansiering av skräpkorgarna har nämnden ansökt om medel för klimatinvesteringar. Under året har nya miljösmarta skräpkorgar placerats ut och på Östermalm finns nu totalt 28 stycken. I maj fick en av förvaltningens parkingenjörer Miljöförvaltningens ”Pingvinpris” för att ha introducerat den miljösmarta skräpkorgen.

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓	 Stadsdelsnämnderna ska arbeta med att skapa goda möjligheter till stadsodling i Stockholm	2016-01-01	2016-12-31	
✓	 Stadsdelsnämnderna ska involveras i programmet för avfallshantering i stadens offentliga rum	2016-01-01	2016-12-31	

Nämndmål:

Nämnden minskar uppkomsten av avfall och ökar återvinningen

 Uppfylls helt

Beskrivning

Verksamheterna återbrukar och hushåller med material och arbetar för minskad uppkomst av avfall. Avfall återvinns i största möjliga utsträckning, och matsvinnet minskar.

Förväntat resultat

Avfallsåtervinning och återbruk ökar liksom möjligheter till stadsodling. Minskat matsvinn.

Analys

Möjligheterna till källsortering har utökats under året och i samarbete med trafikkontoret har det ställts ut källsorteringsmoduler i Tessinparken och Humlegården.

Förskolornas miljöombud har genom studiebesök och workshop fått idéer och inspiration för hur natur- och återvinningsmaterial kan komplettera traditionella leksaker för en mer kemikaliesmart och kreativ lärmiljö på förskolan.

En hållplatsaktivitet (*läs vidare under nämndmål 4.4*) har haft temat hållbar konsumtion och återvinning. . En klädbyttardag för boende i Norra Djurgårdsstaden har genomförts som ett led i att förebygga förekomsten av avfall.

Östermalms förskolekök har fått utbildning i hur matsvinnet kan minskas. Matsvinn omfattar en komplicerad kedja av inköp, förvaring, tillagning, servering, rester och slutligen avfall av mat. Kockarna har periodiskt vägt sitt matsvinn i syfte att medvetandegöra dess storlek och reflektera kring när, var och hur matsvinn uppstår. Resultatet av vägningen visar på små mängder svin (cirka 300-2000 gram per förskola och dag). Kockarna betonar själva betydelsen av god kommunikation mellan kök och avdelning samt goda rutiner kring servering och uppläggning av maten för att minska uppkomst av matsvinn.

Två av tre parklekar har fungerande system för att ta hand om matavfallet. Till den tredje är en kompost beställd.

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	Anlägga en lokal kompost för omhändertagande av parkavfall	2016-01-01	2016-12-31	
Analys				
Under 2017 ska förvaltningen utreda möjligheten att anlägga en lokal kompost för omhändertagande av parkavfall i Norra Djurgårdsstaden				
	Införande av miljösarta renhållningskärl för källsortering i flera parker	2016-01-01	2016-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:
2.5 Stockholms miljö är giftfri

● Uppfylls helt

Analys

Målet bedöms vara uppfyllt. Bedömningen baseras på att årsmålen för samtliga tre indikatorer uppnås.

Utvecklingsarbetet för hållbar och kemikaliesmart förskola har fortgått under året. Ansökan om medel för att utveckla en giftfri inne- och utemiljö i förskolan beviljades med 300 tkr. Varje förskoleenhet har utrustats med ett kemikaliesmart bygg- och konstruktionsmaterial för de äldre barnen.

En lokal handlingsplan, som bygger på Kemikaliecentrums *Vägledning för Kemikaliesmart Förskola*, har tagits fram och implementerats. Rutiner och förhållningssätt som främjar och förebygger en giftfri vardag har arbetats in. Gammal plast och andra olämpliga lekmaterial har bytts ut. Ett stort bestånd av gamla vilmadrasser har bytts ut mot nya miljömärkta. Samtliga förskolor har uppnått nivå 1 och delar av nivå 2 motsvarande Kemikaliecentrums vägledning. Alla förskolor har genomfört Kemikaliecentrums webbutbildning, som har varit en viktig faktor för att få med alla i arbetet.

Andelen ekologiska livsmedel fortsätter att öka inom nämndens verksamheter. Resultatet blev nästan 50 procent, vilket innebär en ökning med fem procentenheter jämfört med 2015 samt att såväl KF:s som nämndens årsmål uppnås med god marginal.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
● Andel av stadens förskolor som har genomfört alla åtgärder på nivå 1 enligt kemikaliecentrums vägledning för kemikaliesmart förskola	100 %				100 %	50 %	2016
● Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB)	100 %				100 %	40 %	2016
Analys							
I samband med beställning av byggupdrag ställer förvaltningen som krav att byggvarudeklaration ska kunna lämnas. Byggvarudeklarationen ska motsvara godkända materialval enligt byggvarubedömningen och "sunda hus".							
● Andel inköpta ekologiska livsmedel i staden av totalt inköpta måltider och livsmedel.	49,93				45 %	35 %	2016

Nämndmål:

Nämndens verksamheter är giftfria

 Uppfylls helt

Beskrivning

En hållbar och giftfri livsmiljö värnas och utvecklas. Arbete med att kartlägga och ta bort gifter intensifieras. Andelen ekologisk mat i verksamheterna ska öka. Stadens miljöprogram och kemikalieplan följs.

Förväntat resultat

Ökad andel ekologiska livsmedel, minskad användning och exponering av skadliga kemikalier.

Analys

Under året har förvaltningen tagit kontakt med stadens kemikaliecentrum för att få kunskapsstöd om vilka insatser som är angelägna att genomföra på lekplatserna i stadsdelsområdena. En kartläggning av däcksgungor har prioriterats under året och nya däcksgungor har beställts, de gamla gungorna kommer att bytas ut under våren 2017. Kemikaliecentrum jobbar för närvarande med att ta fram en ”grön lista” på material som man kan rekommendera att använda på lekplatser ur miljösynpunkt. En medarbetare har deltagit i Kemikaliecentrums seminarium Kemikaliesmart byggande samt i ett seminarium kring bra materialval för lekplatser.

Alla förskolor har genomfört Kemikaliecentrums webbutbildning. Att kockarna fått utbildning gör att det blir fler på förskolan som arbetar år samma håll. Inköparen på förskolan är en nyckelperson i arbetet. Det har varit viktigt att ha en plan för vad som ska fasas ut för att undvika att det blir tomma och torftiga miljöer. Det är fortsättningsvis viktigt att säkerställa att de centrala miljöombuden som fortlöpande utbildas får möjlighet att sprida kunskaperna. Det är även viktigt att involvera vårdnadshavare och barn i processen. En utmaning framåt är att hitta systematik kring introduktion av nyanställda, för att säkerställa att nivå 1 bibehålls.

En strategi för en klimatsmart måltid i förskolan har tagits fram som innebär att köken ska sträva mot en ökad andel ekologisk mat, ökad andel vegetabilier, att äta efter säsong, välja kött och fisk med omsorg, att minska matsvinnet samt att ha ett kemikaliesmart kök. Arbetet med att höja andelen ekologiska livsmedel har fortsatt gett resultat. Avdelning Förskola och Parkleks verksamheter ligger i november på 55,1 procent jämfört med 45,7 procent i november 2015, en ökning med 9,4 procent. Genom utbildning, hållplatsaktiviteter, erfarenhetsutbyte och nätverk har kockar och ekonomibiträden arbetat mot strategin. Gammal serveringsutrustning i plast har bytts mot bättre alternativ i samtliga kök. Kockarna har utbildats i vegetarisk och klimatsmart matlagning.

Strategin har uppmärksammat behovet av att involvera hela förskolan i arbetet att göra måltiden klimatsmart. Barn, personal och kock behöver tillsammans arbeta för att nå målen. Detta resulterade i ett utbildningstillfälle i måltidspedagogik för en pilotgrupp kockar, för att stärka samverkan mellan kök och avdelning. Hållplatsens aktiviteter (*läs vidare under mål 4.4*) med temat klimatsmart mat var också ett led i arbetet med att göra hela förskolan delaktig i arbetet.

Förskolorna arbetar för att miljöcertifiera sina verksamheter enligt stiftelsen Håll Sverige Rents modell Grön Flagg. Skolverkets utmärkelse Skola för hållbar utveckling är en inspirationsmodell. Grön Flagg är ett verktyg som synliggör verksamheternas uppdrag kring miljö och hållbarhet, kopplade till mål i läroplanen. Under året har ytterligare två förskolor certifierats enligt Grön Flagg. Sammanlagt har nu fem av 36 förskolor certifierats med Grön Flagg.

Även parklekarna omfattas av målet om giftfria verksamheter och personalen har fått utbildning i kemikaliesmart förskola.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.6 Inomhusmiljön i Stockholm är sund

● Uppfylls helt

Analys

Målet bedöms vara uppfyllt med hänvisning till redovisad verksamhet och åtgärder.

Ventilationsåtgärder är utförda på 13 förskolor i form av ökat luftflöde/ljuddämpning för bättre inomhus miljö.

Kontinuerligt arbete pågår genom samverkande med miljö- och hälsonämnden gällande arbetet för att förbättra inomhusmiljön som en del av det systematiska arbetsmiljöarbetet. Detta dels genom kemikaliesmart förskola och dels genom att anpassa möbler och material. En del förskolor har genomfört skyddsronder angående buller och en av enheterna har genomfört en ljudmiljöenkät.

Ett gott exempel är Centrala Östermalms förskolor som har genomfört en bullerrond på alla avdelningar i enheten. Utifrån resultatet har åtgärder tagits fram, bland annat genomförs ljudpromenader tillsammans med barnen. Resultatet har analyserats och visar att ett delvis förändrat arbetssätt/ förändrade rutiner krävs för att skapa en god ljudmiljö under hela förskoledagen.

Under kommande året ska den upplevda ljudnivån inom samtliga nämndens verksamheter kartläggas, genom en tilläggsfråga i medarbetarenkäten.

Nämndmål:

Nämnden påverkar utformning och material i verksamhetslokaler och i bostäder

● Uppfylls helt

Beskrivning

I planeringen av nya bostäder och vid förbättring av allmänna lokaler anpassas material och utformning så att hälsorelaterade risker minimeras.

Förväntat resultat

Stadsdelsnämndens lokaler uppfyller stadens krav på god inomhusmiljö

Analys

Utöver det som framgår i analysen under KF:s mål för verksamhetsområdet kan följande tilläggas:

- Vid planering av nya boenden är förvaltningen med i ett tidigt skede när det gäller boendenas inre och yttre miljöplanering för att bostädernas utformning och miljö ska vara optimala.
- I samband med beställning av bygguppdrag ställer förvaltningen krav på att byggvarudeklaration ska kunna lämnas vilket ska motsvara godkända materialval enligt "sunda hus".

KF:s inriktningsmål:

3. Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Stadsdelsnämnden bidrar till att uppfylla kommunfullmäktiges inriktningsmål om *Ett ekonomiskt hållbart Stockholm*. Till inriktningsmålet hör tre mål som är riktade till nämndens verksamheter, samtliga bedöms vara uppfyllda. Nämnden har formulerat tre egna mål härledda ur fullmäktigemålen, även nämndmålen bedöms vara uppfyllda.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.2 Stockholm är en företagsvänlig stad

● Uppfylls helt

Analys

Målet bedöms vara uppfyllt med hänvisning till att nämndens verksamheter och stadsdelsområdets parker bidrar till en stadsdel där många vill bo och där det är lätt för företag att attrahera arbetskraft.

Förvaltningen upprätthåller kontakter med fastighetsägare och företagarföreningar, lyhördhet råder för de önskemål som förs fram.

Begreppet och arbetssättet *Platssamverkan på Östermalm* etablerats under året. Det handlar om att engagera alla aktörer och handlare på en plats. Under 2016 prioriterades området runt Östermalmsgallerian för att tillsammans se hur en tryggare plats kan skapas där. Tanken med det är att fler ska känna sig trygga att besöka platsen och butikerna.

Nämndmål:

Nämnden har ett gott samarbete med lokala företagsorganisationer

● Uppfylls helt

Beskrivning

I stadsdelsområdet finns goda förutsättningar för mindre serviceföretag att etablera sig. Lyhörddhet råder för företagens önskemål och samverkan sker med företagareföreningar i stadsdelsområdet.

Förväntat resultat

Invånarnas behov tillgodoses genom olika driftsformer och fler företagsetableringar i området. Företag ger praktikplatser till arbetslösa.

Analys

Förvaltningen har under året haft en representant adjungerad vid företagareföreningen i Norra Djurgårdsstadens möten, för att utbyta av information om vad som är på gång i området. Förvaltningen är på så vis med och skapar kunskap om vilka aktörer som finns och verkar i området. Detta medverkar även till att skapa möjligheter för möten, som i sin tur kan underlätta för företagarna som redan finns i området. I bästa fall kan det även generera idéer till än mer företagande och utbyggd service i området.

Förvaltningen har även kontakter med fastighetsägarföreningen på Östermalm. Under tidig höst genomfördes en minikonferens tillsammans med dem där förvaltningen bl.a. berättade om planerad byggnation på Östermalm.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.3 Fler jobbar, har trygga anställningar och försörjer sig själva

● Uppfylls helt

Analys

Målet bedöms vara uppfyllt. Bedömningen baseras på att årsmålen för samtliga sju indikatorer uppnås samt genomförda aktiviteter.

Antalet personer med ekonomiskt bistånd har minskat, från 214 personer per månad 2015 till 176 personer per månad 2016. Även andelen vuxna med långvarigt ekonomiskt bistånd har minskat, jämfört med föregående år.

Antalet tillhandahållna platser för kommunala visstidsanställningar uppgick till 15 stycken. Fyra aspiranter har fått kommunala visstidsanställningar under året.

Sju praktiktillfällen har erbjudits inom nämndens verksamheter för de aspiranter som Jobbtorg Stockholm matchat.

Stadens satsning på feriearbete för ungdomar har lett till att 200 personer har sommarjobbat. Totala antalet tillhandahållna platser för feriejobb uppgick till 217. Ungdomars arbetslivserfarenhet är viktig och sommarjobb är många gånger deras första kontakt med arbetslivet. Flera ungdomar över 18 år blev efter sommarjobbet erbjudna att jobba extra på arbetsplatsen, huvudsakligen inom äldreomsorgen.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
-----------	------------------	-----------------------	----------------------------	--------------------------	--------	-------------	--------

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel personer som har ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen 	0,24 %	0,35 %	0,28 %	0,3 %	0,4 %	1,9 %	VB 2016
Analys 176 personer i snitt per månad av totalt 72096 personer har haft ekonomiskt bistånd. Året innan var det 214 personer. Antalet är inklusive barn. Andelen kvinnor 18-64 år var 0,28 procent (66 kvinnor av totalt 23325). Andelen män 18-64 år var 0,25 procent (80 män av 23286).							
  Andel vuxna med långvarigt ekonomiskt bistånd jämfört med samtliga vuxna invånare 	0,21 %	0,23 %	0,19 %	0,25 %	0,3 %	1,2 %	VB 2016
Analys 98 personer i snitt per månad av totalt 46611. Uppdelat per kön var 45 kvinnor och 53 män.							
  Antal aspiranter som fått kommunala visstidsanställningar 	4 st	3 st	1 st		4 st	750	VB 2016
  Antal praktiktillfällen som genomförs inom stadens verksamheter av de aspiranter som Jobbtorg Stockholm matchar 	7 st	4 st	3 st	11 st	5 st	500 st	VB 2016
  Antal tillhandahållna platser för feriejobb	217				200 st	10 000 st	2016
  Antal tillhandahållna platser för kommunala visstidsanställningar	15				15 st	800 st	VB 2016
  Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi 	200 st	98 st	102 st	185 st	200 st	8000 st	2016

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Arbetsmarknadsnämnden ska i samarbete med Stockholm Business Region, inom ramen för samarbetet med Start-up Stockholm, samt stadsdelsnämnderna utveckla möjligheten för unga stockholmare att driva sommarlovsföretag inom ramen för feriejobb.	2016-01-01	2016-12-31	
  Arbetsmarknadsnämnden ska i samråd med stadens nämnder och bolag utveckla ett utbud av platser för kommunala visstidsanställningar som motsvarar behoven hos aspiranterna. Stadens nämnder och bolag ska	2016-01-01	2016-12-31	

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	medverka i arbetet med att bereda platser för visstidsanställda.			
✓	 Arbetsmarknadsnämnden ska i samråd med stadsdelsnämnderna utveckla metoder och insatser för att stödja Jobbtorgaspiranter med psykosocial problematik. Under året skall ett centrum för särskilt stöd inrättas.	2016-01-01	2016-12-31	
✓	 Arbetsmarknadsnämnden ska utöka den uppsökande verksamheten riktad till arbetslösa unga upp till 29 år i samråd med stadsdelsnämnderna samt övriga berörda nämnder, bolag och externa aktörer. En utredning och ett handlingsprogram för att bryta ungas utanförskap i Stockholm ska tas fram i samråd med socialnämnden, utbildningsnämnden och övriga berörda nämnder	2016-01-01	2016-12-31	
✓	 Äldrenämnden ska i samråd med arbetsmarknadsnämnden och stadsdelsnämnderna göra det möjligt för elever på omsorgsprogrammet och omsorgscollege att få feriejobb i stadens äldreomsorg.	2016-01-01	2016-12-31	

Nämndmål:

Individen klarar sin egen försörjning.

 Uppfylls helt

Beskrivning

Nämnden underlättar inträdet på arbetsmarknaden genom att erbjuda kommunala visstidsanställningar för arbetslösa. Samverkan med arbetsmarknadsnämnden sker så att arbetslösa personer som uppbär ekonomiskt bistånd garanteras en snabb individuell bedömning och aktivitetsplan. Nämnden fokuserar på insatser för personer som inte ingår i Jobbtorg Stockholms målgrupp

Förväntat resultat

Antal hushåll i behov av försörjningsstöd minskar i förhållande till 2015 års resultat.

Analys

Antal hushåll som uppbär ekonomiskt bistånd har under året varit i snitt 142 hushåll per

månad, jämfört med 167 hushåll 2015. Andelen unga vuxna har varit mycket låg. I genomsnitt per månad har enbart fem personer i åldern 18-24 uppburet ekonomiskt bistånd av totalt 6617 personer inom stadsområdet, vilket motsvarar 0,07 procent. Minskningen av antal ärenden har möjliggjort att socialsekreterarna har kunnat arbeta mer med motivationshöjande insatser och uppföljningar.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel personer med socialmedicinska rehabiliteringsskäl som går till egen eller annan försörjning efter insatser i förvaltningens verksamhet.	28,3 %			38,33 %	25 %		VB 2016
Analys Insatsen syftar till att genom samverkan och arbetslivsriktad rehabilitering föra deltagarna närmare arbetsmarknaden och annan försörjning än ekonomiskt bistånd. Deltagarna tillhör en grupp som bedöms stå mycket långt från arbetsmarknaden. Totalt deltog 53 personer varav 15 avslutats till annan försörjning. Av de som avslutats var 12 män och 3 kvinnor.							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Inventering ska göras om vilka praktikplatser och feriejobb som är möjliga för personer med funktionsnedsättning	2016-01-01	2016-12-31	
Analys Görs löpande under året. Ungdomar med funktionsnedsättning är prioriterade till feriejobb.			

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.5 Stockholms stads ekonomi är långsiktigt hållbar

 Uppfylls helt

Analys

Målet bedöms vara uppfyllt med hänvisning till att nämnden redovisar ett ekonomiskt överskott, och följsamhet mot budget såväl före som efter resultatöverföringar.

Årsmålen om 100 procent budgetföljsamhet nås emellertid inte fullt ut. Årsmålet om prognossäkerhet nås endast delvis. Indikatorn mäter avvikelse mellan tertialrapport 2 och bokslut. Ytterligare budgetmedel tillkom efter tertialrapport 2 samtidigt som antal platser på vård- och omsorgsboenden, utförda hemtjänsttimmar och bidragshushållen minskade. Prognosavvikelsen kommenteras närmare under avsnittet *Uppföljning av ekonomi och särskilda satsningar*, längre fram i verksamhetsberättelsen.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	96,74 %			98,41 %	100 %	100 %	VB 2016

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	96,7 %			98,3 %	100 %	100 %	VB 2016
  Nämndens prognossäkerhet T2	- 2 %			0 %	+/- 1 %	+/- 1 %	2016
Analys							
Indikatorn mäter avvikelse mellan tertialrapport 2 och bokslut. Ytterligare budgetmedel tillkom efter Tertialrapport 2 samtidigt som antal platser på vård och omsorgsboenden, utförda hemtjänsttimmar och bidragshushåll minskade. Prognosavvikelsen kommenteras under avsnitt Uppföljning av ekonomi och särskilda satsningar.							

Nämndmål:

Alla chefer och medarbetare tar ansvar och vidtar åtgärder för att ha budget i balans med fokus på effekter för våra invånare

 Uppfylls helt

Beskrivning

Genom att både chefer och medarbetare är delaktiga i planering och uppföljning säkerställs en tydlig och kreativ styrning av verksamhet och ekonomi. Personal uppmuntras till att finna långsiktiga och kostnadseffektiva lösningar till nytta för invånare och brukare.

Förväntat resultat

Budget i balans på alla enheter, bra resultat för nämnden och goda effekter för våra invånare.

Analys

Flertalet enheter har positiva resultat med några få undantag, Förskoleenheterna i norra Djurgårdsstaden är ännu för små för att bära sig ekonomiskt under utbyggnadsfasen. Utförarna inom hemtjänst håller inte budget. Ett bekymmer som stadsdelens hemtjänst i egen regi delar med övriga hemtjänster som bedrivs i egen regi i staden. Stadsledningskontoret och äldreutskottet kommer tillsammans med stadsdelsförvaltningarna att utreda frågan under 2017.

Gott exempel

Parkmiljöavdelningen norra innerstaden bildades 2007, och är en gemensam organisation för Kungsholmen, Östermalm och Norrmalm. Syftet var att få en breddad, samlad och hög kompetens inom stadsmiljö och samtidigt uppnå resurseffektivitet. Den 22 november vann parkmiljöavdelningen Stockholms stads kvalitetsutmärkelse i kategorin *Övriga verksamheter*, för en framgångsrik verksamhetsutveckling med ett starkt medborgarfokus.

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	Alla medarbetare är delaktiga i utformningen av enhetens verksamhetsplan samt i att granska och följa upp det som sker i verksamheten.	2015-01-01	2016-12-31	

KF:s inriktningsmål:

4. Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Stadsdelsnämnden bidrar i huvudsak till att uppfylla kommunfullmäktiges inriktningsmål om *Ett demokratiskt hållbart Stockholm*. Till inriktningsmålet hör åtta mål för nämndens verksamheter, sex av målen uppfylls helt och två delvis. Nämnden har formulerat elva egna mål härledda ur fullmäktigemålen, av dessa uppfylls nio helt och två delvis.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.1 Stockholm är en jämställd stad där makt och resurser fördelas lika

 Uppfylls helt

Analys

Målet bedöms vara uppfyllt utifrån beskrivningen av nämndens organisering av arbetet med jämställdhetsintegrering.

Jämställdhet är en kunskapsfråga. Stadsdelsnämnden mäter och analyserar individbaserad statistik könsuppdelat där så är möjligt, för att synliggöra eventuella skillnader och utvecklingsområden. (Jfr tidigare avsnitt i verksamhetsberättelsen.)

Under året har nämnden beslutat om ett Lokal utvecklingsprogram (LUP) för perioden 2017-2022. Under framtagandet genomfördes en nulägesanalys baserad på flertalet olika undersökningar och statistik. I samband med detta synliggjordes stora skillnader i flickor/kvinnors och pojkar/män självskattade hälsa. Analysen ledde till att ökad självupplevd hälsa bland flickor och unga kvinnor valdes ut som ett prioriterat utvecklings-/målområde i LUP.

För att vidareutveckla förmågan att göra jämställdhetsanalyser genomgick två representanter från förvaltningens kvalitets- och ILS-grupp under hösten en tvådagars utbildning i jämställdhetsanalys som Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) anordnade.

Ett kunskapshöjande seminarium kring jämställda utemiljöer initierades och genomfördes av förvaltningen i november. Målgruppen var alla som arbetar med planering av offentlig miljö inom stadsdelsförvaltningarna samt inom trafikkontorets park- och stadsmiljöavdelning.

Två medarbetare har deltagit i utbildningen ”Genuspedagogik/ normkritik i förskolan”, 7,5 hp i syfte att erhålla grundläggande kunskaper i centrala genusvetenskapliga, interkulturella och normkritiska begrepp och teorier. Kursen gav fördjupad kunskap om hur förskoleverksamhet kan utformas utifrån dessa perspektiv.

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	 Stadsdelsnämnderna ska mäta och analysera den statistik som relaterar till individer uppdelad efter kön	2016-01-01	2016-12-31	
Analys Ett arbete med att tydliggöra organisationen för att inhämta och analysera resultaten har inletts under året.				
	 Stadsdelsnämnderna verksamhet ska	2016-01-01	2016-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
jämställdhetsintegreras i syfte att synliggöra effekten av nämndens beslut och resursfördelning utifrån kön			
Analys Arbetet planeras att fortgå under det kommande året.			

Nämndmål:

Nämndens verksamheter är jämställda och resurserna fördelas lika efter behov

● Uppfylls helt

Beskrivning

Ett genus- och antirasistiskt perspektiv genomsyrar verksamheten. Rekrytering är baserad på kompetens och inriktad på jämställdhet.

Förväntat resultat

Statistiskt underlag och forskning visar att resurser fördelas lika.

Analys

Medborgarperspektivet

Under perioden har arbetet med att integrera ett jämställdhetsperspektiv i ordinarie styrning, uppföljning och planering fortsatt, bland annat genom att använda könsuppdelad statistik för att synliggöra flickor och pojkar, kvinnor och mäns likheter och skillnader samt följa upp om resurser fördelas jämnt. Med resurser avses bland annat ekonomiska resurser, utbildning, material, personaltid, lokaler m.m.

Ett exempel på detta är uppföljningen av resursfördelning mellan flickor och pojkar när det gäller extra medel som beviljats barn i behov av särskilt stöd. Fördelningen flickor pojkar är 1:3 sett till alla beviljade ärenden, vilket betyder att fler pojkar än flickor har uppmärksammats. Skillnaden har ökat sedan 2015 då förhållandet flickor pojkar var 1:2. (Se även text under nämndmål 1.1 Barn i behov av särskilt stöd).

Arbetsgivarperspektivet

Förvaltningens rekrytering är baserad på kompetens och inriktad på jämställdhet enligt stadens modell för kompetensbaserad rekrytering.

Arbetet med jämställda löner bedrivs enligt de mål som finns i förvaltningens Jämställdhets- och mångfaldsplan. Under 2016 gjorde förvaltningen en lönekartläggning, inga osakliga löneskillnader beroende på kön framkom där.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.2 Stockholms stad är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor

● Uppfylls helt

Analys

Målet bedöms vara uppfyllt med hänvisning till utfall i indikatorer och nedan redovisad verksamhet.

Under året minskade förvaltningens sammantagna sjukfrånvaro med 1 procent, vilket innebär att nämndens årsmål uppnås. Sjukfrånvaron för Östermalm är därmed lägst bland stadsdelarna. Den korta sjukfrånvaron, dag 1-14, har ökat något medan den långa, fr.o.m. dag 15 har minskat.

Arbetsmiljö

Under hösten genomfördes en arbetsmiljöutbildning för samtliga chefer och skyddsombud. Utbildningen omfattade både på den fysiska och psykosociala arbetsmiljön med ett särskilt fokus på föreskriften om organisatorisk och social arbetsmiljö. Olika dokument inom arbetsmiljöområdet har tagits fram under året, t.ex. rutiner vid sjukfrånvaro och en sammanfattning av föreskrift från Arbetsmiljöverket, ett arbete som fortsätter under 2017. Här är förankringsprocessen särskilt viktig och avsikten är att dokumenten ska gås igenom ute på enheterna, exempelvis vid APT. Översynen av förvaltningens samverkansavtal påbörjades i partsgemensam grupp under hösten, även det ett arbete som fortsätter under 2017.

Chefsforum som främst riktar sig till förvaltningens chefer har genomförts månatligen under året. Stadens nya arbetsmiljöverktyg har gått igenom under ett chefsforum och med förvaltningsgruppen där de fackliga organisationerna deltar.

Förvaltningens arbete med friskvård och hälsa har fortsatt under 2016 genom bl. a sponsring av ett antal lopp, där Våruset samlade nästan 100 medarbetare samt friskvårdssubvention och föreläsningar om kost och hälsa. Förvaltningens hälsocoacher har möten med personalenheten där de får stöd i sitt friskvårdsarbete. Som hälsoinspiratörer har de en viktig roll också i att bidra till en god arbetsmiljö inom enheten. Förvaltningens konstförening Karlavagnen har anordnat ett antal gemensamma evenemang för förvaltningens medarbetare under året. Till centralt riktade friskvårdsinsatser, utöver stöd till konstföreningen, avsattes 0,2 milj kr.

Kompetensförsörjning

Utifrån förvaltningens personalförsörjningsplan har förskollärare, socialsekreterare, biståndshandläggare och sjuksköterskor identifierats som bristyrken, där utmaningen är att rekrytera och behålla medarbetare inom dessa grupper. Under året har stadens nya rekryteringssystem implementerats. I samband med utbildning i systemet har förvaltningen planerat in en utbildningsinsats i stadens rekryteringsprocess, Kompetensbaserad rekrytering i början av 2017.

Förvaltningsledning

Stadsdelsförvaltningen fick en ny stadsdelsdirektör i början av 2016. Under året har ett arbete påbörjats med att inventera förvaltningsledningens tillgång på kompetens och resurser för att identifiera behov av utveckling och eventuell komplettering. En kvalitetschef inrättades som ett första steg för att stärka förvaltningens behov av stöd och styrning till verksamheterna.

Förskola och Parklek

En modell för pedagogisk utvecklingstid för förskollärare i Östermalms kommunala förskolor har tagits fram i syfte att skapa likvärdiga möjligheter för förskollärarna att ta ansvar i enlighet med uppdraget i läroplanen och att skapa lika villkor i undervisningen för alla barn.

Implementering och införande av modellen har genomförts under hösten. En första utvärdering i form av en enkät visar att modellen har haft positiv effekt på undervisningen och det kollegiala lärandet.

I samarbete med utbildningsförvaltningen har kompetenshöjande insatser med att vidareutbilda barnskötare till förskollärare alternativt komplettering till förskollärare möjliggjorts under året. Sammanlagt har sju personer deltagit i dessa utbildningar. Två utbildade barnskötare har deltagit i barnskötarutbildning på Midsommarkransens gymnasium.

Åtta förskollärare har deltagit i utbildningen ”Att handleda verksamhetsförlagd utbildning i förskolan” 7,5 hp. Därtill kommer cirka 30 studenter som går den ordinarie förskollärarytbildningen och genomför sin verksamhetsförlagda del av utbildningen, VFU, på någon av förskolorna i stadsdelsnämndsområdet.

En arbetslagsledarutbildning för 39 förskollärare har genomförts i syfte att stärka förskollära yrkesroll genom att utveckla det pedagogiska ledarskapet med fokus på arbetslagets lärande.

Fem förskolechefer/ biträdande förskolechefer har under året deltagit i rektorsprogrammet vid Stockholms universitet. En förskolechef har deltagit i kursen ”Förskolechefens pedagogiska ledarskap” 7,5 hp vid Stockholms universitet. Utöver detta har enheternas ledningssystem fått kompetensutveckling kring hållbart etiskt ledarskap och pedagogiskt ledarskap.

Socialtjänst

Under året har personalomsättningen bland socialsekreterare varit hög inom främst försörjningsstödsenheten och familjeenheten. För att på ett bättre sätt möjliggöra en god introduktion för nyanställda och höja kvaliteten på arbetet finns på försörjningsstödsenheten en medarbetare som arbetar med introduktion och mentorskap. I slutet av året tillsattes en motsvarande tjänst även på familjeenheten, vilket är helt i linje med stadens handlingsplan för att förbättra arbetssituationen för socialsekreterare och biståndsbedömare. En del i handlingsplanen är också den stadsgemensamma medarbetarenkäten för socialsekreterare och biståndsbedömare som genomförs varje tertiäl. Resultaten för avdelningen har hittills varit goda. 95 procent har uppgivit att de har en ganska bra eller mycket bra arbetssituation.

Äldreomsorg

Hemtjänsten har deltagit i utbildning i basala hygienrutiner. Kompetensutveckling har även genomförts inom demens, värdegrund, bemötande, förflyttningsteknik och hjärt-lungräddning. Äldreomsorgen deltar i stadens projekt DigIT i syfte att öka kunskaperna inom den digitala teknik som används som arbetsredskap eller hjälpmedel för brukarna. Under våren genomfördes den första planerings- och analysfasen som underlag för de utbildningar som erbjöds under hösten. Kompetenshöjning inom den sociala dokumentationen har genomförts genom att tillsätta en dokumentationsstödare inom hemtjänsten. För att förbättra arbetssituationen och motverka personalomsättningen har staden tagit fram en övergripande handlingsplan. Arbetet med en lokal handlingsplan för biståndshandläggare fortgår.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Aktivt				78		83	2016

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Medskapandeindex							
Analys							
Under 2016 genomfördes ingen medarbetarundersökning.							
  Index Bra arbetsgivare						fastställs 2016	2016
  Index Psykosocial arbetsmiljö						fastställs 2016	2016
  Sjukfrånvaro	7,3 %	5,4 %	7,5 %	8,2 %	7,5 %	tas fram av nämnden	VB 2016
Analys							
Sjukfrånvaron har minskat med nästan 1 % sedan VB 2015. Årsmålet för 2016, 7,5 %, uppnåddes i september och har därefter fortsatt att minska till 7,3 %. Sjukfrånvaron är lägre bland männen än bland kvinnorna.							
  Sjukfrånvaro dag 1-14	2,5 %	1,6 %	2,6 %	2,4 %	2,3 %	tas fram av nämnden	VB 2016
Analys							
Korttidssjukfrånvaron, dag 1-14, har stigit något under året och var i november 2016 2,5 %, jämfört med 2,4 % motsvarande period 2015. Även korttidssjukfrånvaron är högre bland kvinnor än bland män.							

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	Stadsdelsnämnderna ska erbjuda fler personer med funktionsnedsättning anställning i staden	2016-01-01	2016-12-31	
Analys				
Förvaltningen använder sig av kompetensbaserad rekrytering. Ungdomar med funktionsnedsättning är prioriterade gällande sommarjobb.				
	 Stadsdelsnämnderna ska sträva efter hög personalkontinuitet i beviljade hemtjänstinsatser	2016-01-01	2016-12-31	

Nämndmål:

Nämnden är en bra arbetsgivare

 Uppfylls helt

Beskrivning

Personal har grundutbildning och erbjuds kompetensutveckling. Heltid är norm vid tillsvidareanställning. Nämndens friskvårdspolicy, rehabiliteringsprocess och rutiner vid sjukdom är väl kända. Samarbete sker med fackliga organisationer, företagshälsovård och

försäkringskassa. Hög svarsfrekvens i medarbetarenkäten. Jämställdhet och mångfald eftersträvas och diskriminering motarbetas.

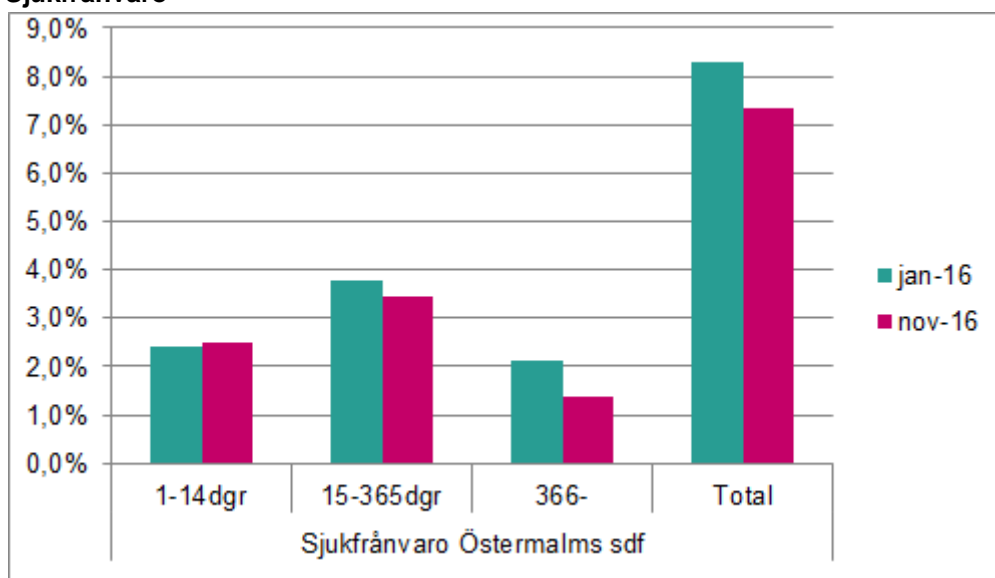
Förväntat resultat

Medarbetarenkäten visar att personalen är motiverad, delaktig och inte utsätts för diskriminering. Sjukfrånvaron minskar och förvaltningen rekryterar adekvat kompetens. Professionalitet och god kvalitet råder i verksamheterna.

Analys

Under 2016 gjordes ingen medarbetarenkät, nästa medarbetarenkät kommer i början av 2017. Förvaltningens chefer har, utifrån resultat i medarbetarenkäten 2015, tillsammans med sina medarbetare tagit fram handlingsplaner för prioriterade utvecklingsområden.

Sjukfrånvaro

Under året minskade förvaltningens sammantagna sjukfrånvaro med 1 procent. Den korta sjukfrånvaron, dag 1-14, har ökat något medan den långa, fr. o m dag 15 har minskat. Minskningen har skett inom Förskola och Parklek samt Äldreomsorg, medan den har ökat inom Socialtjänsten.

Ett systematiskt arbetssätt ligger till grund för att sjukfrånvaron minskar. Förvaltningens personalenhet har förstärkts och kunde under året i större utsträckning än tidigare fokusera på att arbeta med att minska sjukfrånvaron. Sjukfrånvarostatistik följs upp på enhets- och avdelningsnivå för att analysera utvecklingen och ge adekvat stöd och förslag till åtgärder där sjukfrånvaron är hög. Samtliga förskolechefer har i samråd med personalenheten prioriterat särskilda insatser för att minska sjukfrånvaron. Inom äldreomsorgen genomfördes tillsammans med företagshälsovården ett projekt vid en enhet med hög sjukfrånvaro. Syftet var att kartlägga den organisatoriska och sociala arbetsmiljön för att ta fram åtgärder för ett systematiskt arbete som ska leda till minskad sjukfrånvaro. Sjukfrånvaron vid enheten har nu minskat med drygt 25 procent sedan årets början. Personalenheten har tillsammans med chefer främst inom äldreomsorgen fokuserat på långtidssjukskrivna medarbetare för att hitta bra lösningar, vilket också har skett. Inom socialtjänsten har cheferna arbetat för att på

enhetsnivå ta fram handlingsplaner för att minska sjukfrånvaron.

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓	Enheterna ska gå igenom och diskutera resultatet av medarbetarenkäten samt ta fram handlingsplaner för identifierade förbättringsområden.	2016-01-01	2016-12-31	
✓	Kvalitetssäkra rekryteringsprocessen	2012-01-01	2016-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.3 Stockholm är en stad som lever upp till mänskliga rättigheter och är fritt från diskriminering

◆ Uppfylls delvis

Analys

Målet bedöms vara delvis uppfyllt. Bedömningen görs utifrån att årsmålet för en indikator nås helt medan årsmålen för resterande tre indikatorer endast uppnås delvis, samt med hänvisning till genomförda aktiviteter.

Andelen brukare i dagverksamhet för äldre som inte upplever diskriminering uppgick i undersökningen till 98 procent, årsmålet var 100 procent och nås därmed inte fullt ut.

Andelen brukare inom omsorgen för personer med funktionsnedsättning som inte upplever diskriminering uppgick i undersökningen till 86 procent, inte heller där nås årsmålet som satts på 90 procent. Däremot nås årsmålet för andel brukare inom socialpsykiatri som inte upplever diskriminering, målet var även där 90 procent medan utfallet i undersökningen blev 93 procent.

Andelen brukare som inte upplever diskriminering inom förskolan uppgick i årets förskoleundersökning till 98 procent, årsmålet var 100 procent och nås därmed endast delvis.

Arbete för att främja lika rättigheter och möjligheter i verksamheterna

Under året har en satsning på normkritiskt berättande gjorts, riktat till förskolornas kultur- och läsombud. Utvärderingen av utbildningen visar att den har väckt många nya tankar och perspektiv på betydelsen av ett normkritiskt förhållningssätt vid läsning av böcker. Samarbetet mellan biblioteket och förskolornas lässatsning kommer att fortgå även under 2017.

Fritidsledarna har deltagit i en konferens om antirasism och mänskliga rättigheter.

Äldreomsorgen och enheter inom socialtjänsten deltar i stadens projekt DigIT med syfte att öka kunskaperna inom digital teknik. Projektets inkluderar frågeställningen hur digitaliseringen kan påverka jämställdhet, tillgänglighet och likabehandling. Inom ramen för projektet har gruppdiskussioner med dessa teman genomförts med samtlig personal.

Förebyggande arbete

Nämndens förebyggande arbete mot diskriminering utgörs i första hand av nämndens jämställdhets- och mångfaldsplan. Förskolorna arbetar aktivt med de planer mot kränkande behandling/likabehandlingsplaner som upprättas årligen, och bygger vidare på analyser och kartläggning av det arbete som gjorts tidigare år på varje förskola.

En närmare beskrivning av nämndens främjande och förebyggande arbete samt goda exempel återfinns under nämndmålet.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel brukare i dagverksamhet för äldre som inte upplever diskriminering	98 %				100	Öka	2016
  Andel brukare inom omsorgen för personer med funktionsnedsättning som inte upplever diskriminering	86 %				90	Öka	2016
Analys Andelen män som inte upplevde sig diskriminerade var 88 procent och kvinnor 83 procent. Stadens snitt totalt är 87 procent.							
  Andel brukare inom social-psykiatri som inte upplever diskriminering	93 %				90	Öka	2016
Analys Andelen män som inte upplevde sig diskriminerade var 91 procent och kvinnor 94 procent. Stadens snitt är 88 procent.							
  Andel brukare som inte upplever diskriminering inom förskolan och familjedaghem	98 %				100	Öka	2016
Analys I årets förskoleundersökning svarar 98 procent av vårdnadshavarna "nej" på frågorna "Upplever du att ditt barn har diskriminerats i förskolans verksamhet?" och "Upplever du att du som vårdnadshavare blivit diskriminerad i kontakt med förskolans verksamhet?" En procent svarar "ja" på båda frågorna, likaså är det en procent som svarar "vill ej uppge". Antalet svarande är totalt 1474 vårdnadshavare i Östermalms kommunala förskolor och en procent motsvarar således ca 15 personer. När det gäller upplevelsen att barn har diskriminerats finns ingen skillnad mellan flick- och pojkföräldrar. Detsamma gäller den andra frågan, om vårdnadshavare diskriminerats. Däremot svarar pojkföräldrarna i större utsträckning än flickföräldrarna att de tar upp händelser av upplevd diskriminering med personalen. Det är viktigt att i sammanhanget ta i beaktande att konflikter mellan vårdnadshavare och personal, mellan personal och barn samt mellan barn och barn faller utanför lagen och räknas inte som diskriminering (frågor gällande diskriminering var nya i förskoleundersökning 2016). Utfallet på 98 procent kan anses vara högt men när det gäller frågor om diskriminering ska målet alltid vara 100 procent, alltså att ingen ska känna sig diskriminerad. På förskolorna pågår ett aktivt likabehandlingsarbete som redovisas i plan mot kränkande behandling/likabehandlingsplan, som varje förskola reviderar årligen utifrån en aktuell kartläggning.							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Fritidsledare ska erbjudas kompetensutveckling i genus, antirasism och mänskliga rättigheter	2016-01-01	2016-12-31	
  Kommunstyrelsen ska skyndsamt genomföra en översyn i samråd med	2016-01-01	2016-12-31	

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	stadsdelsnämnderna, socialnämnden, arbetsmarknadsnämnden samt Stockholms stadshus AB i syfte att säkerställa en ändamålsenlig organisation, process, resursfördelning samt uppföljning för flyktingmottagandet.			
II	Stadsdelsnämnderna ska inventera och succesivt avlägsna exkluderande design inom nämndens ansvarsområde	2016-01-01	2016-12-31	
Analys				
Trafikkontoret tog under året initiativ till dialog med stadsdelsförvaltningarna om inkluderande och exkluderande design. Slutsatsen var att det inte är möjligt att etikettera detta objektsvis, utan varje miljö måste sättas i sitt sammanhang.				
✓	Stadsdelsnämnderna ska tillsammans med äldrenämnden och Micasa AB göra en översyn av behovet och finansieringen av profilboende och intressentboende med olika typer av språklig och/eller kulturell inriktning samt hbtq-inriktning	2016-01-01	2016-12-31	
✓	Utbildningsnämnden ska fortsätta arbetet med att utveckla hbtq-kompetensen inom skolan och förskolan i samråd med kommunstyrelsens kansli för mänskliga rättigheter samt stadsdelsnämnderna.	2016-01-01	2016-12-31	

Nämndmål:

Verksamheterna är fria från diskriminering.

◆ Uppfylls delvis

Beskrivning

Arbetet mot diskriminering tydliggörs och intensifieras. Jämställdhetsplan och likabehandlingsplaner är kända av alla, och verksamheterna utvecklar ett jämställt, normkritiskt och antirasistiskt arbetssätt.

Förväntat resultat

Inga klagomål och synpunkter gällande diskriminering.

Analys

Förskola och Parklek

Index för området normer och värden samt barns inflytande i årets förskoleundersökning uppgår till 92, en höjning i jämförelse med föregående år då resultatet var 91. Detta tyder på

att det pågår ett aktivt arbete med främjande, förebyggande och åtgärdande insatser inom likabehandling på förskolorna. Det aktiva likabehandlingsarbetet börjar lämna avtryck och synliggöras i förskolornas miljöer vilka utformas med utgångspunkt i att alla barn har möjligheter att prova olika aktiviteter och material. Genom metoder och förhållningssätt som förvärvats genom ABC-utbildningen har förskolepersonalen stärkts i sitt arbete med att bedriva en jämställd verksamhet med fokus på det som fungerar.

Plan mot kränkande behandling/likabehandlingsplan utgör en dokumentation av det främjande och förebyggande arbetet och upprättas årligen för varje förskola. Planen ska vara känd hos all personal och alla föräldrar/vårdnadshavare. Enheternas likabehandlingsplaner anmäls till nämnden i samband med enheternas verksamhetsberättelser.

Utöver enheternas likabehandlingsplaner görs utredningar gällande kränkande behandling vid behov. I samband med att enheternas verksamhetsberättelser samlas de utredningar som gjorts under året in, en sammanställning av genomförda utredningar och åtgärder görs och anmäls till nämnden. Förskoleenheterna gör även en sammanställning på enhetsnivå för att kunna använda resultatet i revideringsarbetet gällande likabehandlingsplanen/ planen mot kränkande behandling.

Goda exempel

I Stadions förskolor analyserar personalen den pedagogiska miljön utifrån en normkritisk checklista. Listan innehåller bland annat följande frågor: finns flera kulturer representerade? Hur ser vår litteratur ut ur ett genusperspektiv?

I Hedvig Eleonora förskolor gör de vuxna rollspel för barnen i syfte att synliggöra och samtala med barnen om hur man kan agera i vissa situationer.

I Gärdets förskolor genomför personal och barn tillsammans trygghetsvandringar på förskolorna inför revidering av likabehandlingsplanerna. Detta i syfte att få syn på hur miljöerna upplevs av barnen och för att säkerställa att miljöerna är trygga för barnen.

Socialtjänst

Verksamheterna har utgått utifrån nämndens jämställdhets- och likabehandlingsplan för att främja jämställdhet och lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder. I Humlanhuset är det nolltolerans gällande hot, våld och nedsättande ord. Inga synpunkter eller klagomål har inkommit.

Äldreomsorg

Utifrån lagen om de nationella minoriteterna och minoritetsspråken fortgår arbetet med att informera den sverigefinska minoriteten om deras rättigheter och verka för att gruppen erbjuds äldreomsorg på finska.

Möjlighet till finsktalande biståndshandläggare finns, och har utnyttjats, inom förvaltningen. Förvaltningen har även erbjudit möjligheten till inspirationsutbildning för finsktalande vård- och omsorgspersonal, men ingen anmälde sig. I samarbete med Äldreförvaltningen har man anordnat en gemensam anhörigdag för finsktalande närstående under anhörigveckan i oktober. Två stora annonser har publicerats i lokalpressen om minoritetslagens innebörd samt om möjligheter till äldreomsorg och andra aktiviteter för finsktalande seniorer.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.4 Stockholm är en stad som respekterar och lever upp till barnets rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention

● Uppfylls helt

Analys

Målet bedöms vara uppfyllt utifrån en samlad bedömning av genomförda aktiviteter och redovisad verksamhet.

Barndialog är en metod som stärker barns inflytande och delaktighet. Hållplatsen är en mötesplats för dialog, lärande och handlingskraft för hållbar utveckling. Mötesplatsen riktar sig i första hand till barn och är ett sätt att förverkliga FN:s barnkonvention, som slår fast barns rätt att uttrycka sig i de frågor som berör dem. Hållplatsen har under året genomfört nio aktiviteter med teman som klimatsmart mat, kemikaliesmart förskola och hållbar stadsplanering. I samband med Hållplatsens aktiviteter riktade mot förskolan har vårdnadshavare bjudits in. I november månad utsågs Hållplatsen till "månadens klimatsmarta exempel", för sin ambition att lyfta barnens perspektiv på hållbarhetsfrågor och göra dem till förändringsagenter i klimatarbetet.

Ett gott exempel på barndialog under året är dialogen med temat lekfull stadsplanering i Ekorrparken i Norra Djurgårdsstaden. Syftet var att fånga upp barns och boendes synpunkter och tankar om sin närmiljö i det nya stadsdelsområdet. Resultatet visade att barn uppskattar både planerade, programmerade ytor som lekplatser men också efterfrågar öppna, fria ytor för fotboll, lek och spring. Resultatet visade också att behovet av fler lekplatser för barn i området.

Ett annat gott exempel är den planerade upprustningen av Olaus Petriparken som förskolan Oceanen regelbundet använder. Förskolans barn och vårdnadshavare, men även allmänheten, bjöds in till dialog för att ge sina synpunkter. Vid tillfället kunde barn berätta, rita och visa vad de tycker om att göra på platsen och vad de saknar, information som ligger till grund för det nya förslaget som tas fram.

Ytterligare ett gott exempel är den dialog i Gustav Adolfsparken som genomfördes under majmånad i syfte att tillvarata barns och ungdomars syn på hur parkleken kan förbättras och utvecklas. Genom olika aktiviteter togs en mängd synpunkter in, som analyserats och prioriterats. Under en veckas tid kommer fanns det också en "synpunktsbrevlåda" där man kunde lägga och delge sina tankar och idéer kring parkleken. Synpunkterna ger förvaltningen vägledning i arbetet med att underhålla och utveckla parkleken. Resultatet ligger till grund för fortsatt verksamhetsplanering och har kommunicerats till brukarna i parkleken och digitalt.

Barnrättsorganisationen "Maskrosbarn" fick under året i uppdrag att iordningsställa ett besöksrum enligt deras koncept "Pimp-my-soc" med syftet att skapa en miljö som bidrar till att ungdomar känner sig mer välkomnade när de besöker socialtjänsten, utifrån ungdomars önskan om att det ska vara hemtrevligt och mysigt.

Under året har projektet "Förstärkt barnperspektiv och föräldrastöd" fortlöpt. Projektet delfinansieras med projektmedel från socialnämnden och syftet är att föräldrar med missbruksproblem ska ges stöd i sin föräldraroll samt att förstärka och förtydliga

barnperspektivet i vuxenutredningar. Nya rutiner har utarbetats, exempelvis fikaträffar där olika verksamheter har berättat om hur de arbetar. Bland annat har "Stellaprojektet", som arbetar med stöd till föräldrar med placerade barn, Ersta Vändpunkten samt Trygga barnen, som båda arbetar med stöd till barn med föräldrar som missbrukar alkohol eller droger, deltagit i träffarna.

För en närmare beskrivning av hur nämnden arbetar för att barnperspektivet alltid uppmärksammas och barnets rättigheter tas tillvara, se text under nämndmålet.

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓	 Stadsdelsnämnderna ska skapa fler träffpunkter för unga. Särskilt fokus ska riktas mot flickor och hbtq-personer	2016-01-01	2016-12-31	
Analys De träffpunkter som finns inom stadsdelsområdet har bedömts som tillräckliga och utvecklas kontinuerligt. Humlanhuset arbetar aktivt för att alla ungdomar ska känna sig välkomna och har ökat antalet besökande flickor till 37 procent i jämförelse med 25 procent året innan. Fritidsledarna har ett normkritiskt förhållningssätt och hög kompetens och medvetenhet gällande HBTQ.				
✓	 Utbildningsnämnden, kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna ska i samarbete ta fram riktlinjer för papperslösa barns rätt till förskola och skola	2016-01-01	2016-12-31	

Nämndmål:

Barnperspektivet uppmärksammas alltid och barns rättigheter respekteras

● Uppfylls helt

Beskrivning

Barn och ungas intressen och behov tas till vara och deras inflytande stärks. Vad som är bäst för barnen är avgörande. Socialtjänstlagen slår fast att barnets bästa ska vara avgörande vid beslut och andra åtgärder som rör vård- och behandlingsinsatser. Barn till ensamstående föräldrar som uppstår ekonomiskt bistånd ska särskilt uppmärksammas.

Förväntat resultat

Barn och ungas behov har tillgodosetts.

Analys

Förskolorna lyfter in barnperspektivet i planering och genomförande av verksamheten som anpassas till barnen. Barnen delas i mindre grupper för att skapa lugn och god lärmiljö. En del förskolor arbetar med barnråd för att skapa utökade möjligheter för barns delaktighet och inflytande.

Ett gott exempel är att barnen på förskolan Fjällklockan gjort gåturer på gården inför upprustningen av densamma. I gåturen har barnen kommit till tals kring vad de tycker om att göra, knutet till plats.

I stadsplaneringen arbetar förvaltningen för ett tydligt barnperspektiv, bland annat genom att efterfråga barnkonsekvensanalyser samt att arbeta för rymliga och ändamålsenliga förskolegårdar. Ur ett barnperspektiv är det också viktigt att tillgången till park, lek- och idrottsmiljöer är god. Förvaltningen har deltagit i den förvaltningsövergripande arbetsgruppen "Staden i ögonhöjd" som under året tagit fram riktlinjer för hur barns och ungas behov ska säkerställas i stadsutvecklingen. Dokumentet med riktlinjerna står inför färdigställande och antagande.

Vid barnavårdsutredningar används utredningsinstrumentet BBIC (Barnens Behov I Centrum) som säkerställer att det alltid finns ett barnperspektiv i utredningarna. Varje barn har getts möjlighet att framföra sina åsikter och synpunkter, antingen genom egna samtal eller tillsammans med en trygghetsperson. I arbete med vuxna inom socialtjänsten, till exempel personer som sökt missbruksvård, har i samtliga utredningar ställts frågor om det finns minderåriga barn. Kontroll gällande förekomst av barn görs också i folkbokföringsregister för personer som blivit omhändertagna av polisen enligt lagen om omhändertagande av berusade personer.

Under 2016 har familjeenheten tillsammans med vuxenenheten arbetat med projektet *Förstärkt barnperspektiv och föräldrastöd*. Projektet handlar om tre delar: att arbeta fram interna rutiner och arbetssätt för att öka samverkan i ärenden som rör barn med missbrukande föräldrar, att ta fram rutiner som innebär att barnperspektivet i vuxenenhetens utredningar stärks samt att den vuxne som ansöker om eller är beviljad stöd för egen del ska erbjudas stöd i sitt föräldraskap.

Nya rutiner har utarbetats, exempelvis fikaträffar där olika verksamheter har berättat om hur de arbetar. Bland annat har "Stellaprojektet", som arbetar med stöd till föräldrar med placerade barn, Ersta Väändpunkten samt Trygga barnen, som båda arbetar med stöd till barn med föräldrar som missbrukar alkohol eller droger, deltagit i träffarna.

Vid handläggning av försörjningsstöd har barnperspektivet förstärkts. Grundläggande behov hos barn har synliggjorts och vid behov tillgodosetts. Förvaltningens samtliga verksamheter informerar rutinmässigt familjeenheten om det finns barn som riskerar att fara illa.

Nämndmål:

Förskola, skola och socialtjänst samverkar

 Uppfylls helt

Beskrivning

Samverkan mellan förskola, skola och socialtjänst ska vara välfungerande. En god skolgång utgör en av de främsta skyddsfaktorerna för barn och unga som riskerar att fara illa. Förebyggande arbete och tidiga insatser ska prioriteras. Barn och personal i förskola ska känna till barnets rättigheter enligt Barnkonventionen och vart de kan vända sig när rättigheter inte tillgodoses. Olika typer av föräldrastödsprogram liksom familjebehandling ska erbjudas i syfte att skapa jämlika förutsättningar till en god uppväxt för alla barn.

Förväntat resultat

Breddad samverkan mellan förskola, skola och socialtjänst bidrar till att barn och unga får sina behov tillgodosedda.

Analys

I styrgruppen för samverkan mellan förskola/skola/socialtjänst har förskolan en representant. Syftet med styrgruppen är att bredda och utveckla samverkan.

Under året har fokus varit att utforma ett koncept och ett material som möjliggör en spridning av "barnen i centrum" och som bygger på en anpassning av ABC till professionella. En av målsättningarna med projektet är en ökad kunskap om respektive verksamhetsområden och därigenom använda personal från respektive verksamhetsområde som en resurs.

Alla chefer inom förskola, skola och socialtjänst på Östermalm har under året bjudits in i en samverkansträff. Temat var relationernas betydelse i arbetet med barn

Förvaltningen har deltagit aktivt i den samverkan som är reglerad i Kungsholmens, Norrmalms och Östermalms lokala samverkansöverenskommelse kring barn i behov av särskilt stöd (BUS). I november hölls en gemensam nätverksträff utifrån BUS-samarbetet för förskolornas ledningssystem och platsansvariga tillsammans med Norrmalms och Kungsholmens stadsdelsförvaltningar. Enhetschefen för BUP Kungsholmen samt en psykolog från BUPs småbarnsteam presenterade sin verksamhet.

En revidering av samverkansöverenskommelsen mellan stadsdelsförvaltningen och utbildningsförvaltningen har gjorts under året.

Under året har två nätverksträffar hållits med förskolans och förskoleklassens personal, då barn i behov av särskilt stöd uppmärksamts lite extra utöver övriga frågor gällande övergång förskola skola.

(Se även text under nämndmål 1.1, BIBASS - nätverket.)

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.5 Stockholm är en stad där ingen behöver vara rädd för våld

 Uppfylls helt

Analys

Målet bedöms vara uppfyllt med hänsyn till utfall i indikatorn samt redovisat arbetssätt.

Antalet personer som utsatts för våld i nära relation som är kända av socialtjänsten har ökat, från 23 personer år 2015 till 32 personer 2016. Samtliga av de våldsutsatta som kommit till socialtjänsten kännedom är kvinnor. Förvaltningens arbete med våld i nära relationer utgår från Stockholms stads program för kvinnofrid. Under året har stadens riktlinjer för våld i nära relationer reviderats och implementerats.

Inom förvaltningen finns resurspersoner som har i uppdrag att vara extra kunniga inom området och därmed kunna konsultera sina kollegor. Ett nytt arbetssätt har utarbetats på förvaltningen gällande stöd till vuxna som utsatts för våld i nära relationer genom att familjeenheten utreder barnets situation och behov i familjer där det förekommer

relationsvåld. Om det framkommer att en förälder är våldsutsatt erbjuds ett eget stöd till hen utifrån sina behov som brottsoffer. Stödet till den vuxne ges då av en specialistutbildad socialsekreterare på vuxenenheten. Tidigare har detta stöd erbjudits inom familjeenheten via familjebehandlarna. I samband med att arbetssättet förändrades reviderades de lokala riktlinjerna under hösten. Antalet ärenden till relationsvåldshandläggaren har ökat i och med det nya arbetssättet.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Antal personer som utsatts för våld i nära relation som är kända av socialtjänsten 	32 st	0 %	100 %	23 st	20 st	tas fram av nämnden	2016
Analys Siffran gäller inrapporterade ärenden från socialtjänstens enheter och äldreomsorgen.							

Nämndmål:

Våld och social oro minskar

 Uppfylls helt

Beskrivning

Personer som utsätts för våld i nära relationer får stöd. Samarbete sker inom trygghet- och säkerhetsarbetet för att stoppa våld och minska oro och utsatthet. Skyddsfaktorer uppmärksammas i utomhusmiljön.

Förväntat resultat

Ökad upplevelse av trygghet, minskad social oro. Personer som har utsatts för relationsvåld upplever att de har erbjudits stöd och vid behov skyddat boende.

Analys

Ökad upplevelse av trygghet, minskad social oro.

Fältassistenter har arbetat uppsökande under 141 vardags- och helgkvällar och då träffat 3343 ungdomar. Antalet ungdomar som vistas i stadsdelen som är bosatta utanför stadsdelen har ökat. Fältassistenter har dock totalt sett påträffat färre ungdomar och färre berusade ute om kvällarna.

Andelen invånare som upplever trygghet i stadsdelsområdet är som tidigare beskrivits hög, dock finns det platser inom stadsdelsområdet som har bristande tillgänglighet, bosättningar, förekomst av klotter och problem med belysning, vilka alla är faktorer som kan påverka känslan av trygghet. Ett antal åtgärder har vidtagits under året för ökad trygghet och säkerhet, (se beskrivning under mål 1.3 samt 3.2).

Stöd till personer som utsätts för våld i nära relationer

Antalet som utsätts för våld i nära relation som kommit till socialtjänsten kännedom har alltså ökat de senaste åren. Det finns dock inget som visar att relationsvåldet ökat överlag i stadsdelen. En av anledningarna till att allt fler kommit till socialtjänstens kännedom tros

istället vara att problematiken uppmärksammats alltmer och att det blivit mer känt att det går att söka hjälp. Trots ökningen befaras mörkertalen fortfarande vara höga.

Ingen har under året fått avslag på ansökan om skyddat boende.

Arbetet med att öka kunskapen hos äldreomsorgspersonalen kring relationsvåld, hot och våld fortgår. Äldreomsorgens anhängkonsulent, som dagligen möter många anhöriga, ingår som resursperson i förvaltningens lokala resursgrupp.

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓	Säkerställa att medarbetarna har kännedom om lokala rutiner för arbetet mot våld i nära relationer.	2014-01-01	2016-12-31	
Analys				
Medarbetare har kännedom om lokala rutiner genom att förvaltningens resursgrupp informerar om dessa.				

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.6 Stockholm är en tillgänglig stad för alla

◆ Uppfylls delvis

Analys

Målet bedöms vara delvis uppfyllt. Bedömningen baseras på att årsmålen avseende sex av totalt sju indikatorer uppnås delvis och att ett årsmål inte uppnås.

Resultatet från brukarenkätundersökningen 2016 gav generellt ett sämre resultat jämfört med 2015. Svarefrekvensen har sammantaget varit låg, 53 procent. Resultaten avser både stadens egen regi och privata utförare. Tre olika versioner av resultaten av brukarenkäterna har inkommit från stadens leverantör under hösten. Resultaten har varierat mycket i de olika versionerna vilket har försvårat analysarbetet, som därför behöver fortsätta och fördjupas framöver.

En förklaring till förändringen inom LSS-boenden kan vara att en ny intervjumetod infördes under året och som kan ha påverkat resultatet. Tidigare svarade ofta anhöriga på enkäterna men i denna undersökningsomgång gick särskilt utsedda kontaktpersoner från andra boenden inom förvaltningen igenom brukarenkäten tillsammans med brukarna på boendena. Under hösten har förvaltningen varit delaktig i projektet Picto-O-Stat tillsammans med två andra stadsdelsförvaltningar. Det är ett webbaserat verktyg för att underlätta för brukarna att svara på frågor/brukarenkät inom LSS och ett steg i att brukarna får större delaktighet och självbestämmande.

Samtliga enheter inom socialtjänsten har använt strukturerade utredningsinstrument; BBIC, DUR och ASI, vilka möjliggör en hög grad av delaktighet. De flesta insatser är frivilliga och inom flera verksamhetsområden finns en valfrihet att välja utförare. För personer med funktionsnedsättning har genomförandeplanen upprättats tillsammans med den enskilde och utförare. Medarbetare har i genomförandeplanen tydligt beskrivit hur beslutet om insats ska genomföras för att den enskilde ska förstå och därigenom nå större delaktighet och inflytande. Östermalm har tillsammans med nämnderna Kungsholmen och Normalm inom genomfört ett

projekt inom socialpsykiatri för att öka datoranvändandet bland brukare som bor i stödboenden. Projektet har varit mycket uppskattat och har ökat brukarnas tillgänglighet till digital teknik och digitala kommunikationssätt.

	Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
◆	 Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de blir väl bemötta av stadens personal (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	77 %	79 %	74 %	89 %	89 %	88 %	2016
	Analys							
	Försämrat resultat. Uppföljning görs med varje enskild brukare då det ges möjlighet att ta upp vad man inte är nöjd med och återkoppling sker till respektive verksamhet/utförare för åtgärd.							
■	 Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de kan påverka insatsens utformning (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	63 %	57 %	67 %	80 %	80 %	76 %	2016
	Analys							
	Försämrat resultat. Uppföljning görs med varje enskild brukare då det ges möjlighet att ta upp vad man inte är nöjd med och återkoppling sker till respektive verksamhet/utförare för åtgärd.							
◆	 Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att stadens inne och utemiljö är tillgänglig och användbar. (Stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	63 %	68 %	56 %	59 %	70 %	tas fram av nämnden	2016
	Analys							
	Resultatet bygger på en fråga i stadens brukarundersökning. Frågan lyder: "det är lätt att ta sig fram i staden (gator, torg, affärer, stationer, färdmedel)".							
◆	 Andel personer som upplever att de varit delaktiga i upprättandet av genomförandeplaner	80 %	77 %	82 %		81	Fastställs 2016	2016
◆	 Andelen personer med funktionsnedsättning som upplever att de har en fungerande bostad (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	73 %	79 %	68 %	88 %	88 %	tas fram av nämnden	2016
	Analys							
	Försämrat resultat. Uppföljning görs med varje enskild brukare då det ges möjlighet att ta upp vad man inte är nöjd med och återkoppling sker till respektive verksamhet/utförare för åtgärd.							
◆	 Brukarens upplevelse av trygghet - LSS-boende, vuxna och barn (stöd och service till personer med	78 %	90 %	65 %	95 %	95 %	90 %	2016

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period	
funktionsnedsättning)								
Analys								
Försämrat resultat. Uppföljning görs med varje enskild brukare då det ges möjlighet att ta upp vad man inte är nöjd med och återkoppling sker till respektive verksamhet/utförare för åtgärd.								
  	Nöjda brukare - Daglig verksamhet (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	82 %	77 %	85 %	74 %	89 %	89 %	2016
  	Nöjda brukare - korttidsboende (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	84 %	100 %	67 %	100 %	95 %	89 %	2016
Analys								
Försämrat resultat. Uppföljning görs med varje enskild brukare då det ges möjlighet att ta upp vad man inte är nöjd med och återkoppling sker till respektive verksamhet/utförare för åtgärd.								
  	Nöjda brukare - LSS-boende, vuxna och barn (Stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	81 %	83 %	78 %	81 %	89 %	89 %	2016

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	 Stadsdelsnämnderna ska bygga bort enkelt avhjälpna hinder	2016-01-01	2016-12-31	
	 Stadsdelsnämnderna ska tillsammans med äldrenämnden och socialnämnden göra en översyn av behovet av äldreboende för personer som bor i gruppboende enligt LSS	2016-01-01	2016-12-31	

Nämndmål:

Nämndens verksamheter är tillgängliga

 Uppfylls helt

Beskrivning

Hinder för ett självständigt liv och delaktighet i samhället identifieras och tas bort i möjligaste mån. Alla invånare, oavsett fysiska eller sociala förutsättningar, kan använda sig av parkerna.

Förväntat resultat

Alla har möjlighet att ta del av nämndens verksamheter och den offentliga miljön oavsett fysiska och sociala förutsättningar.

Analys

Grunden för tillgängligheten i parklekarnas verksamhet är öppettiderna. Totalt under året har parklekarna varit öppna 6418 timmar och ungdomsparken 644 timmar, sammanlagt 7062 timmar. Antalet besök i parklekarnas verksamheter har totalt varit 340 000 stycken under året.

Humlanhuset har, som tidigare beskrivits, ökat sitt öppethållande och antal besökande. Humlanhuset hade för första gången öppen under sommaren, med start skolavslutningsveckan.

Öppna träffpunkter finns även för funktionshindrade och äldre, jämför mål 1.5.

Trygghet, tillgänglighet och jämställdhet är viktigt för parkbesökarna och beaktas i varje parkupprustning. Det arbetas systematiskt med att, utifrån budget, genomföra tillgänglighetsåtgärder i parkerna. I Ellen Keys park har grusgångar förnyats och trappor har försetts med kontrastmarkeringar och räcken i syfte att förbättra tillgängligheten för personer med funktionshinder. Även i Gustav Adolfsparken har grusgångarna förnyats. I Humlegården året har 110 soffor i parken bytts ut mot en mer tillgänglig modell under året. I Ekhagen har två långa trappor renoverats och försetts med nya handledare.

Parkmiljöavdelningen har under året, i samarbete med trafikkontoret, bidragit till placering av nya tillgängliga offentliga toaletter på Hjorthagstorget, i Tessinparken, i Kontorsparken i Norra Djurgårdsstaden samt på Sportfältet på Gärdet.

Nämndmål:

Verksamheterna präglas av tillgänglighet, delaktighet och ett gott bemötande

◆ Uppfylls delvis

Beskrivning

Verksamheterna och utomhusmiljön är tillgängliga och präglas av ett gott bemötande. Rätten till självbestämmande är grundläggande. Insatser utformas med respekt för den enskildes önskemål och val. Synpunkter och medborgarförslag tas väl omhand.

Förväntat resultat

Personer upplever att de är delaktiga i insatsens utformning och utförande. Tillgängligheten i verksamheterna och i utomhusmiljön är hög och den enskilde upplever ett gott bemötande i kontakten.

Analys

Personalens förhållningssätt och bemötande ingår som en väsentlig del i förskolornas värdegrundsarbete. Detta innefattar även det främjande och förebyggande likabehandlingsarbetet.

Inom socialtjänsten används strukturerade utredningsinstrument såsom BBIC, DUR och ASI, för att möjliggöra en så hög grad av delaktighet som möjligt. De flesta insatser är frivilliga och inom flera verksamhetsområden finns en valfrihet att välja utförare. För personer med funktionsnedsättning har genomförandeplanen upprättats tillsammans med den enskilde och utförare. Medarbetare har i genomförandeplanen tydligt beskrivit hur beslutet om insats ska

genomförs för att den enskilde ska förstå och därigenom nå större delaktighet och inflytande. Trots detta har alltså resultaten i brukarundersökningen försämrats avseende såväl bemötande som delaktighet. Ett fortsatt analysarbete krävs för att ta reda på vad detta beror på och därefter kunna vidta adekvata åtgärder.

Inom äldreomsorgen sker information och kommunikation med äldre och deras anhöriga allt mer digitalt, inom de öppna träffpunkterna erbjuds därför datakunskap för att ge äldre möjlighet till delaktighet i den digitala världen.

Parkmiljöavdelningen ger ett gott bemötande och god service till de invånare som lämnar synpunkter eller ställer frågor exempelvis i synpunktsportalen eller kontaktar avdelningens medarbetare direkt per telefon. I synpunktsportalen besvaras enklare ärenden inom tre arbetsdagar och ärenden som kräver vidare utredning inom tio arbetsdagar. Samtliga medborgarförslag som berör avdelningens ansvarsområde besvaras. Avdelningens medarbetare finns i så stor utsträckning som möjligt tillgängliga per mail och telefon för att svara på frågor och bemöta synpunkter. Under semestertider finns alltid en medarbetare på plats på avdelningen.

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓	Kompetensutveckling för medarbetarna gällande psykisk ohälsa ska genomföras	2016-01-01	2016-12-31	
Analys Under året har medarbetarna bland annat gått på LSS-utbildning, kompetensutveckling i vardagen, specialpedagogik och "alla kan surfa".				
✓	Kompetensutveckling i bemötande gällande personer med funktionsnedsättning ska genomföras	2016-01-01	2016-12-31	
Analys Stadens bemötandeguide används som vägledning vid möten med personer med funktionsnedsättning. Löpande utbildningsinsatser finns för bland annat socialsekreterare och biståndsbedömare i motiverande samtal (MI), som är en icke konfrontativ samtalsmetodik.				
✓	Medarbetarna ska kompetensutvecklas i att skriva enkelt och lättläst	2016-01-01	2016-12-31	
Analys Informationsmaterial finns på intranätet för medarbetare om hur man skriver enkelt och lättläst. Webbredaktörer har utbildats i klarspråk. Medarbetare erbjuds kompetenshöjande åtgärder inom dokumentation och olika typer av kommunikationssätt.				

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.7 Stockholm är en demokratisk stad där invånarna har inflytande

● Uppfylls helt

Analys

Målet bedöms i huvudsak vara uppfyllt utifrån en samlad bedömning där hänsyn tas till att årsmålen nås helt avseende två av fyra indikatorer och delvis för en indikator. I bedömningen läggs särskild vikt vid genomförda aktiviteter och redovisad verksamhet.

Under året har ett ungdomsråd inrättats och dess arbete har utformats för att nå och inkludera en bred grupp av ungdomar. Ungdomsrådet har under året bl.a. arrangerat 8 stycken s.k. påverkansforum, öppna för alla ungdomar inom Östermalms stadsdelsområde, samt haft träffar med elevråden och elevkårerna på flera av Östermalms grundskolor. Rådet deltog vid förvaltningens och polisens trygghets- och säkerhetskonferens under hösten 2016 och i det ungdomsforum som förvaltningen håller tillsammans med polisen inom ramen för den gemensamma samverkansöverenskommelsen.

Stadsdelsområdet utvecklas i dialog med invånarna och utifrån varje stadsdels unika kvaliteter och möjligheter. Att hämta in erfarenhet och idéer från närboende och parkbesökare är en viktig och naturlig del av arbetet med parkskötsel och parkupprustningar. Det finns goda möjligheter att påverka genom olika former av medborgardialog, såsom parkvandringar och parksamråd på plats inför parkupprustningar, webbenkäter, trygghetsvandringar med olika målgrupper samt genom medborgarförslag.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel brukare med boendestöd som anser att de har inflytande över det stöd de får av sina boendestödjare.	91,67 %	88,89 %	93,33 %		85 %	fastställs 2016	2016
  Andel brukare på stadens gruppboenden som anser att de har inflytande över det stöd de får.	67,86 %	50 %	81,25 %		85 %	fastställs 2016	2016
Analys							
Uppföljning görs med varje enskild brukare då det ges möjlighet att ta upp vad man inte är nöjd med och återkoppling sker till respektive verksamhet/utförare för åtgärd.							
  Andel vårdnadshavare till barn i förskolan som anser att de har möjlighet till delaktighet och inflytande i verksamheten	82,99 %	82,99 %	82,95 %		80 %	82 %	2016
Analys							
Utfallet på 83 procent för frågan "Jag har möjlighet till delaktighet och inflytande i verksamheten (genom utvecklingssamtal, föräldramöten och andra forum)" ligger över årsmålet på 80 procent. Utfallet för både flick- och pojkföräldrar är detsamma, 83 procent.							
  Andel äldre med hemtjänst som anser att personalen tar hänsyn till deras åsikter och önskemål om hur hjälpen ska utföras	83,89 %				86 %	86 %	2016

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	 Kommunstyrelsen ska i samarbete med stadsdelsnämnderna initiera en satsning för att stärka ungas organisering och öka kunskaperna om mänskliga	2016-01-01	2016-12-31	

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	rättigheter.			
✓	 Kommunstyrelsen ska i samarbete med stadsdelsnämnderna ta fram förslag på hur det civila samhället kan stärkas, med särskilt fokus på ytterstaden och kvinnors organisering, samt bidra till att förutsättningar skapas för att det civila samhället kan göras delaktigt i stadens utveckling, i enlighet med det arbete som pågår inom ramen för den sociala hållbarhetskommisionen	2016-01-01	2016-12-31	
✓	 Stadsdelsnämnderna ska utarbeta lokala utvecklingsprogram i samverkan med invånare och i samarbete med stadens övriga nämnder och styrelser	2016-01-01	2016-12-31	

Nämndmål:

Förskolorna samverkar med föräldrar/vårdnadshavare

● Uppfylls helt

Beskrivning

Föräldrarna ges möjlighet till inflytande i olika former i syfte att samverka kring sitt barns allsidiga utveckling. Föräldrars/ vårdnadshavarnas kännedom om vad förskolan gör för att stödja barnens utveckling ska öka, liksom förskolans dokumentation och uppföljning.

Förväntat resultat

Resultatet för föräldrar/vårdnadshavares delaktighet och inflytande mäts i förskoleundersökningen med frågan "Jag har möjlighet till delaktighet och inflytande i verksamheten".

Analys

När det gäller delaktighet och inflytande samt bemötande får Östermalms förskolor ett gott betyg av vårdnadshavarna i årets förskoleundersökning. På frågan *Jag har möjlighet till delaktighet och inflytande i verksamheten* ger vårdnadshavarna ett omdöme på 83 procent (en höjning med tre procent mot föregående år). Det är ingen skillnad mellan flick- och pojkföräldrar gällande denna fråga. På frågan "Jag känner mig välkommen att ställa frågor och framföra synpunkter på verksamheten" ger vårdnadshavarna ett omdöme på 87 procent mot 84 procent föregående år.

Förskolorna erbjuder föräldrar/vårdnadshavare olika forum för samverkan, till exempel förskoleråd, föräldramöte, vernissage och drop-in fika. Vårdnadshavare erbjuds avslutnings-/utvecklingssamtal inför skolstart.

Nämndmål:

Invånarna är delaktiga och har inflytande

 Uppfylls helt

Beskrivning

Den lokala demokratin stärks genom en tydlig information och brukarinflytande, t ex genom pensionärsråd, råd för funktionshinderfrågor, förtroenderåd, park- och miljödialog m fl. Ungdomars inflytande ska öka genom aktivt uppsökande insatser. Öppna möten med stadsdelsnämnden och möjligheten att lämna medborgarförslag ökar möjligheten att påverka. Alla utredningar präglas av delaktighet.

Förväntat resultat

Invånarna känner sig delaktiga och har haft möjlighet att påverka.

Analys

Utökat brukarinflytande

Ett brukarråd har bildats för att inhämta synpunkter gällande vård och stöd till personer med missbruksproblematik. Brukarrådet har medverkat i utformningen av en brukarundersökning som genomförts. Klienterna fick svara på frågor om tillgänglighet, bemötande och delaktighet. Enheten fick ett bra resultat. Under november 2016 genomfördes en brukarstyrd revision, där cirka hälften av enhetens klienter deltog. Utvecklingsområden som uppmärksammades var klienternas delaktighet i sin arbetsplan och förståelse kring vad en insats innebär.

I de särskilda boendena finns boenderåd där det ges möjlighet att framföra synpunkter och idéer för att utveckla verksamheten. Dessa åsikter och eventuella klagomål tas i beaktande och verksamheten anpassas utifrån klienternas behov.

Nämndens pensionärsråd, råd för funktionshinderfrågor samt det nyinrättade ungdomsrådet är en resurs för förvaltningen. De ges möjlighet att lämna synpunkter och yttra sig i frågor som rör deras respektive målgrupper. För att vidareutveckla dialogen med medborgarna fortgår arbetet med att finna lämplig lokal för ett mobilt medborgarkontor där information ska ges i samarbete mellan äldreomsorgen och socialtjänsten.

Ungdomars inflytande

Under året har ett ungdomsråd inrättats och dess arbete har utformats för att nå och inkludera en bred grupp av ungdomar. Genom en panel i sociala medier får ungdomar möjlighet att vara bollplank för stadsdelsnämnden i aktuella frågor. Nämnden har även upparbetat ett samarbete med skolor, där elever vid klassrumsbesök får utökade kunskaper om lokal demokrati och i anslutning till detta får skriva egna debattartiklar om angelägna frågor. Vid klassrumsbesöken deltar även ledamöter från Östermalms stadsdelsnämnd, vilka eleverna får möjlighet att presentera sina debattartiklar för och diskutera frågorna med.

Delaktighet och medborgardialog

Stadsdelsområdet utvecklas i dialog med invånarna. Det finns goda möjligheter att påverka i parkinvesteringar och stadsmiljöfrågor genom olika typer av medborgardialog. Det sker bland

annat genom parkvandringar och parksamråd på plats inför parkupprustningar, webbenkäter samt trygghetsvandringar med olika målgrupper.

Ett samråd om utvecklingen av Tessinparkens norra del har genomförts under året. Under våren hölls en dialog med vuxna och barn om hur parklekens utemiljö i Gustav Adolfsparken kan utvecklas. Under året har medborgardialoger också genomförts i samband med planering av upprustning av utemiljön kring Humlanhuset samt av lekmiljön i Olaus Petri parken.

I november hölls en dialog kring programförslaget för en ny lekplats på Gärdets sportfält, det färdiga programmet ska redovisas för stadsdelsnämnden i februari 2017 och byggstart planeras till augusti 2017.

Stadsodling är en möjlighet att låta fler invånare påverka sin närmiljö och på ett handfast sätt vara medskapande i den offentliga miljön. Nya platser för stadsodling har tagits fram under året, och informationsinsatser om möjligheter att sluta brukaravtal för rabatter och grönområden kommer att fortsätta.

Medborgarförslag

Under 2016 hanterades totalt 17 medborgarförslag vid stadsdelsnämndens sammanträden och av dessa har 11 förslag handlat om stadsmiljöfrågor. Bland de förslag som bejakats av stadsdelsnämnden har flera förslag påbörjats eller slutförts helt under året, bland annat:

- Lekplats i kvarteret Krubban
- Föreningsmeddelandetavlor i Norra Djurgårdsstaden
- Friställande av ekar mellan Docentbacken och Åminnevägen
- Utomhusgym i Humlegården
- Tre förslag om lekplats på Gärdet
- Rökning av vegetation i Hjorthagsparken
- TAGE-skåp (ta och ge-skåp) på förskolor

Utöver de förslag som hanterats vid stadsdelsnämndens sammanträden har ytterligare 18 förslag antingen överlämnats till annan nämnd (beroende på att de inte legat inom Östermalms stadsdelsnämnds ansvarsområde) eller besvarats och hanterats som inkomna skrivelser.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.8 Offentlig upphandling utvecklar staden i hållbar riktning

● Uppfylls helt

Analys

Målet bedöms vara uppfyllt med hänsyn till att årsmålet för indikatorn uppnås.

I mitten av januari anslöts stadsdelen till E-handelsystemet som möjliggör säkrare handel med av staden upphandlade leverantörer. Under året har allt fler leverantörer gjort det möjligt att via Ehandelssystem göra beställningar. Den 1 december utökades utbudet så att det även omfattar tjänstebeställningar.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
-----------	------------------	-----------------------	----------------------------	--------------------------	--------	-------------	--------

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2015	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel elektroniska inköp	76 %				70 %	Tas fram av nämnden	VB 2016

Nämndmål:

Nämndens upphandlingar och inköp utvecklar staden i hållbar riktning

 Uppfylls helt

Beskrivning

Upphandlingar sker enligt lagen om offentlig upphandling (LOU) samt i enlighet med stadens upphandlingspolicy och riktlinjer.

Förväntat resultat

Ingångna avtal innehåller krav på hållbar utveckling. Inköp i verksamheterna sker inom ramavtal och E-handel tillämpas där så har avtalats med leverantör.

Analys

Under året har verksamheten bl.a. deltagit i exploateringskontorets ramavtalsupphandling av landskapsarkitekter samt trafikkontorets ramavtalsupphandling av solcellskomprimerande skräpkorgar. Upphandling av bygglidare för innerstadens parkupprustningar har också genomförts.

Nämnden har under året gett förvaltningen i uppdrag att genomföra upphandling av Kampementets vård- och omsorgsboende, att genomföra upphandling av matleverantör till Dianagårdens vård- och omsorgsboende och att inleda arbete med att se över de administrativa lokalerna på Karlavägen 104 i Garnisonen samt undersöka alternativa lokaler.

Stadsdelsnämnden beslutade att förlänga avtal med Aleris Omsorg AB för hemtjänstinsatser nattetid och larmutryckning och att förlänga entreprenadkontrakt avseende parkskötsel, barmarksrenhållning och vinterväghållning på parkmark med Svevia AB.

Förvaltningen ställer miljökrav på entreprenörerna.

Uppföljning av ekonomi och särskilda satsningar

Analys av resultaträkning - uppföljning av driftbudget

Utfall per verksamhet

	justerad budget	bokslut	årets resultat	Resultatenheternas resultat	Årets resultat efter disposition	bokslut 2015
Kostnader						
Nämnd och förvaltning	37,7	32,0	5,7		5,7	30,2

	justerad budget	bokslut	årets resultat	Resultatenheternas resultat	Årets resultat efter disposition	bokslut 2015
Individ och Familjeomsorg	108,6	102,2	6,4		6,4	95,3
varav socialpsykiatri	27,5	30,0	- 2,5		- 2,5	31,5
Stadsmiljö	13,7	15,5	- 1,8		- 1,8	13,8
räntor och avskrivningar	5,9	5,9	0,0		0,0	5,0
Förskoleverksamhet	291,3	296,2	- 4,9	0,2	- 5,1	284,5
Äldreomsorg	802,8	788,4	14,4	- 0,2	14,6	782,1
Personer med funktionsnedsättning	162,5	156,2	6,3		6,3	149,2
Barn, Kultur och Fritid	16,5	14,9	1,6		1,6	13,6
Arbetsmarknad	22,8	21,9	0,9		0,9	20,2
Ek bistånd	38,1	33,0	5,1		5,1	35,9
varav handläggning	19,1	18,0	1,1		1,1	18,6
Summa	1 499,9	1 466,0	33,7	0,0	33,7	1 429,9
Intäkter						
Nämnd och förvaltning	0,3	0,4	0,1		0,1	0,4
Individ och Familjeomsorg	34,1	38,1	4,0		4,0	27,7
varav socialpsykiatri	4,2	7,9	3,7		3,7	6,6
Stadsmiljö	0,0	0,0	0,0		0,0	0,0
räntor och avskrivningar	0,0	0,0	0,0		0,0	0,0
Förskoleverksamhet	24,4	25,6	1,2		1,2	27,4
Äldreomsorg	83,0	87,0	4,0		4,0	87,1
Personer med funktionsnedsättning	8,0	8,7	0,7		0,7	8,1
Barn, Kultur och Fritid	0,8	1,2	0,4		0,4	1,5
Arbetsmarknad	18,2	17,4	- 0,8		- 0,8	16,8
Ek bistånd	14,1	13,6	- 0,5		- 0,5	13,9
varav handläggning	12,7	11,9	- 0,8		- 0,8	12,4
Summa	182,9	191,9	- 9,1	0,0	9,1	182,9
Netto						
Nämnd och förvaltning	37,4	31,6	5,8		5,8	29,8
Individ och Familjeomsorg	74,5	64,1	10,4		10,4	67,6
varav socialpsykiatri	23,3	22,1	1,2		1,2	24,9
Stadsmiljö	13,7	15,5	- 1,8		- 1,8	13,8
räntor och avskrivningar	5,9	5,9	0,0		0,0	5,0

	justerad budget	bokslut	årets resultat	Resultatenheternas resultat	Årets resultat efter disposition	bokslut 2015
Förskoleverksamhet	266,9	270,6	- 3,7	0,2	- 3,9	257,1
Äldreomsorg	719,8	701,4	18,4	- 0,2	18,6	695,0
Personer med funktionsnedsättning	154,5	147,5	7,0		7,0	141,1
Barn, Kultur och Fritid	15,7	13,7	2,0		2,0	12,1
Arbetsmarknad	4,6	4,5	0,1		0,1	3,4
Ek bistånd	24,0	19,4	4,6		4,6	22,0
varav handläggning	6,4	6,1	0,3		0,3	6,2
Summa	1 317,0	1 274,1	42,9	0,2	42,6	1 246,9

Utfall per ansvar

	Justerad budget	Bokslut	Årets Resultat	Resultat-enheternas resultat	Årets resultat efter disposition	bokslut 2015
Kostnader						
Nämnd och administration	38,4	32,3	6,1		6,1	30,2
Äldreomsorg	802,8	788,4	14,4	- 0,2	14,6	782,1
Förskola och Parklek	301,6	305,3	- 3,7	0,2	- 3,9	298,1
Socialtjänst	337,5	318,8	18,7		18,7	300,6
Stadsmiljö	19,6	21,4	- 1,8		- 1,8	18,8
summa	1 499,9	1 466,0	33,7	0,0	33,7	1 429,8
Intäkter						
Nämnd och administration	0,3	0,4	0,1		0,1	0,4
Äldreomsorg	83,0	87,0	4,0		4,0	87,1
Förskola och Parklek	25,2	26,6	1,4		1,4	28,9
Socialtjänst	74,4	78,0	3,6		3,6	66,5
Stadsmiljö	0,0	0,0	0,0		0,0	0,0
summa	182,9	191,9	9,1		9,1	182,9
Netto						
Nämnd och administration	38,1	31,9	6,2		6,2	29,8
Äldreomsorg	719,8	701,4	18,4	- 0,2	18,6	695,0
Förskola och Parklek	276,4	278,7	- 2,3	0,2	- 2,5	269,2
Socialtjänst	263,1	240,8	22,3		22,3	234,1
Stadsmiljö	19,6	21,4	- 1,8		- 1,8	18,8
summa	1 317,0	1 274,1	42,9	0,0	42,9	1 246,9

Nämndens resultat för året uppgår till ett överskott på 42,9 mnkr. Avvikelsen mot budget är 3,3 %. Budgeten för 2016 var netto 48,6 mnkr högre än för 2015.

Utfallet för kostnader för året uppgår till 1 466,0 mnkr och för intäkter till 191,9 mnkr, netto 1 274,1 mnkr. Utfallet var netto 27,2 mnkr högre än för 2015. Budgeten för kostnader var för 2016 1499,9 mnkr och för intäkter 182,9 mnkr, netto 1 317,0 mnkr.

Prognosen pekade under första delen av året på ett mindre överskott. Fram till juli var bokfört i förhållande till budget procentuellt högre än för motsvarande tid 2015. Under hösten var förhållandet det omvända och prognoserna förbättrades succesivt.

Procentuell förbrukning i förhållande till budget i samband med månadsprognoserna. Jämförelse 2016-2015									
	februari	mars	april	maj	juli	augusti	september	oktober	november
2016	16,5%	24,3%	32,3%	40,3%	57,0%	63,7%	72,1%	80,7%	89,1%
2015	15,7%	23,7%	31,3%	39,6%	56,0%	64,2%	72,4%	82,2%	90,2%

De huvudsakliga orsakerna till överskott är att antal platser på vård och omsorgsboenden, antal utförda hemtjänsttimmar, antal bidragshushåll minskat i förhållande till 2015. Att nämnden under hösten tillfördes medel för ensamkommande flyktingbarn och prio-medel från tidigare år som redan var budgeterade samt att placeringskostnaderna för ensamkommande barn minskat bidrar också till överskottet. Nedan kommenteras avvikelse per programområde.

Budgeten för investeringar uppgick till 17,8 mnkr sammanlagt och 16,9 mnkr av dessa har nyttjats under året och 0,7 mnkr begärs ombudgeterade till 2017.

Nämnd och förvaltningsadministration

Utfall jämfört med budget

Nämnd och förvaltningsadministration redovisar ett överskott om netto 6,2 mnkr. Nämndens driftbudget uppgick till 38,4 mnkr för kostnader och 0,3 mnkr för intäkter, netto 38,1 mnkr. Utfallet för kostnader för året uppgick till 32,3 mnkr och för intäkter till 0,4 mnkr, netto 31,9 mnkr. Avvikelser mot budget beror på vakanser, tillsättningar av tjänster budgeterade för hela året där tillsättning skett senare under året. Intäkterna avser huvudsakligen administrativa intäkter för handläggning av försörjningsstöd samt återvunna kundförluster.

Kultur och Fritid

Under Nämnd och förvaltningsadministration redovisas kultursekreterare där budgeten var 0,7 mnkr och utfallet 0,3 mnkr, nettoöverskott om 0,4 mnkr. Överskott beror på vakans under delar av året.

Utfall jämfört med prognos

Överskottet överensstämmer bättre med årets senare prognoser.

Avvikelse, Mnkr			
t1	t2	nov	bokslut
0,0	3,0	5,2	6,2

Kostnads- och intäktsanalys

Personalkostnaderna uppgick till 18,2 mnkr. Motsvarande för 2015 var 14,8 mnkr.

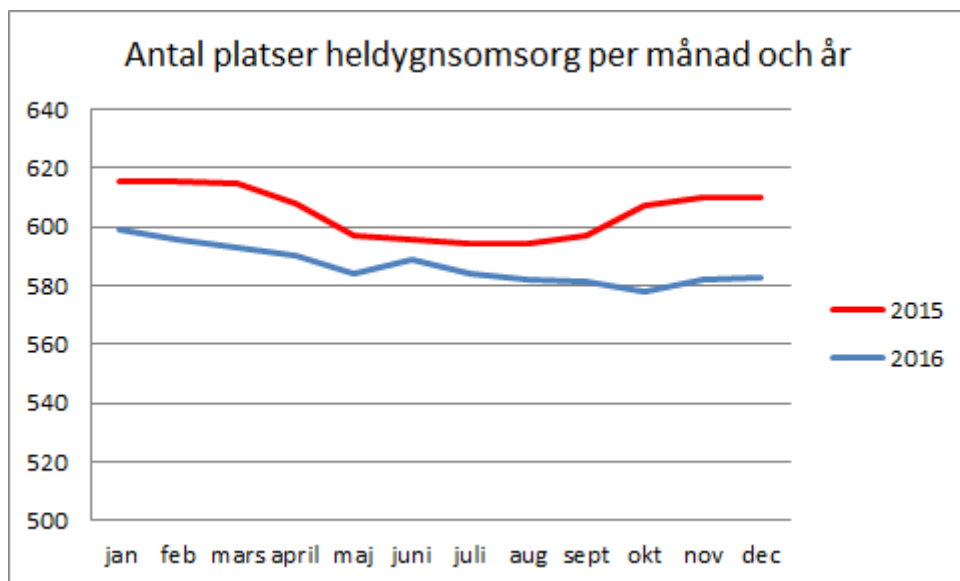
Antal statistiktimmar omräknat till helårsanställningar uppgår till 23,0 tjänster. För 2015 var motsvarande 17,7 tjänster. Under året har kvalitetschef, lokalintendent, kultursekreterare, handläggare för projekt "lokal demokrati" samt IT-samordnare tillkommit. Kostnaderna för lönerörelsen uppgick till 0,2 mnkr vilket motsvarar en ökning om 2,9 %.

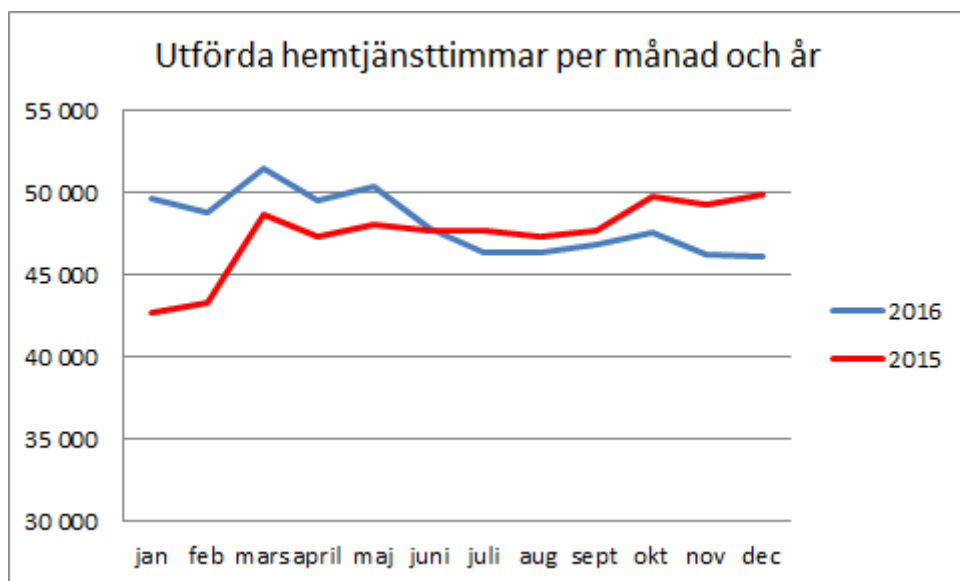
Äldreomsorg

Utfall jämfört med budget

Äldreomsorgen redovisar för året ett netto överskott om 18,4 mnkr vilket efter resultatdisposition om 0,2 mnkr för resultatenheterna ger ett överskott om 18,6 mnkr. Bruttokostnaderna redovisar överskott om 14,4 mnkr och för intäkterna redovisas ett överskott om 4,0 mnkr. Budgeten uppgick till 802,8 mnkr för kostnader och 83,0 mnkr för intäkterna, netto 719,8 mnkr. Intäkter om 0,1 mnkr som avser arbetsmarknadsåtgärderna anställningsstöd, nystartsjobb och trygghetsanställningar redovisas enligt stadens regler under arbetsmarknadsåtgärder inom socialtjänsten men anställningarna har varit inom äldreomsorgen.

Överskottet för kostnader beror huvudsakligen på lägre kostnader för vård och omsorgsboenden än budgeterat samt vakanser inom biståndshandläggningen. Överskottet för intäkter avser huvudsakligen stimulansbidrag för ökad bemanning.

Kostnaderna för vård- och omsorgsboenden, inkl. hem för vård- och boende (HVB), uppgick brutto till 470,0 mnkr och intäkterna till 66,8 mnkr, netto 403,2mnkr. Motsvarande för år 2015 470,6 mnkr och intäkterna 65,0 mnkr, netto 405,6 mnkr. Antalet platser uppgick år 2016 i snitt med 587 stycken jämfört med 605 stycken år 2015.

Kostnaderna för hemtjänst, inklusive trygghetslarm, ledsagning och hemvårdsbidrag uppgick till 258,8 mnkr och intäkterna till 16,5 mnkr, netto 242,3 mnkr. Motsvarande för år 2015 var för kostnader 249,0 mnkr, intäkter 18,5 mnkr och netto 230,5 mnkr. Ökningen mellan åren beror bla på fler utförda timmar, insatser för ökad bemanning och pris och löneökningar.

Utfall jämfört med prognos

Prognosen inom äldreomsorgen överensstämmer bättre med årets senare prognoser. Under 2015 ökade såväl antal hemtjänsttimmar som platser på vård och omsorgsboenden under hösten. Under 2016 minskade istället antalet platser på vård och omsorgsboenden samt såväl antal personer med hemtjänstinsatser som antal utförda hemtjänsttimmar. Prognoserna har varit försiktiga utifrån ökning av platser och timmar under hösten 2015.

Avvikelse, Mnkr			
t1	t2	nov	bokslut
0,0	0,0	11,0	18,6

Kostnads- och intäktsanalys

Äldreomsorgens personalkostnader uppgick under året till 138,1 mnkr vilket är 9,8 mnkr högre än motsvarande kostnader år 2015. Det är främst inom verksamheten hemtjänst egen regi kostnadsökningen skett. Ökningen beror på att den kommunala hemtjänsten har ökat antalet utförda timmar under året jämfört med tidigare år vilket medför ökade personaltimmar. Dessutom har stimulansbidrag för ökad bemanning under året tillkommit och genererat tjänster. I genomsnitt har andelen utförd hemtjänst i kommunal regi varit 27,8 % jämfört med 25,7 % år 2015.

Avtalsrörelsen medförde en löneökning med i genomsnitt 3,1 % till en ökad kostnad om 1,7 mnkr.

Antalet helårsanställningar inom äldreomsorgen har ökat med 20,1 anställningar.

Hyreskostnaderna uppgick till 46,3 mnkr vilket är 1,0 mnkr högre än utfallet år 2015.

Kostnaderna för entreprenadköp uppgår till 577,8 mnkr vilket är en minskning med 5 mnkr. Den största delen 3,9 mnkr avser kostnader för vård och omsorgsboende.

Intäkterna för 2016 är oförändrade mot 2015 med ca 87 mnkr.

Förskola och Parklek

Utfall jämfört med budget

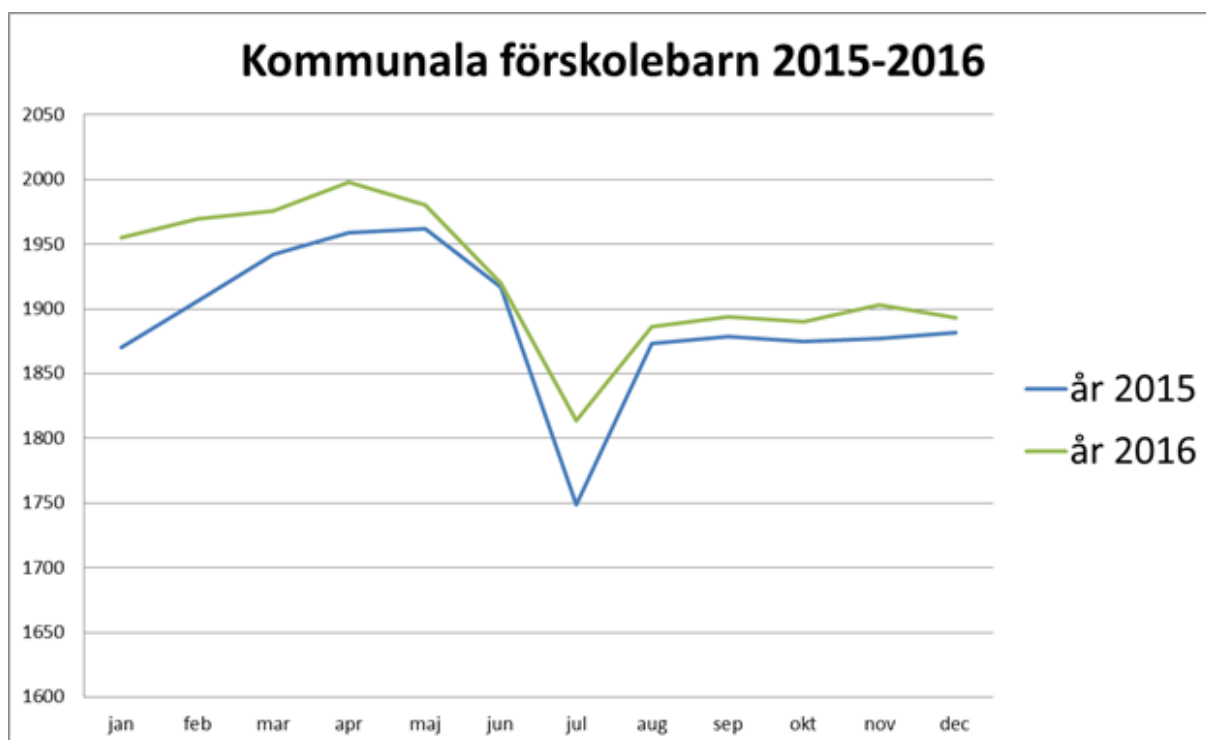
Förskola och Parklek redovisar ett nettounderskott för året om 2,3 mnkr vilket efter resultatdisposition om 0,3 mnkr ger ett underskott om 2,5 mnkr. Kostnaderna för året uppgick till 305,3 mnkr och intäkterna till 26,6 mnkr, netto 278,7 mnkr. Budgeten var 301,6 mnkr för kostnader och 25,2 för intäkter, netto 276,4 mnkr. Kostnader om 0,2 mnkr och intäkter om 0,4 mnkr som avser arbetsmarknadsåtgärderna anställningsstöd, nystartsjobb och trygghetsanställningar redovisas enligt stadens regler under arbetsmarknadsåtgärder inom socialtjänsten men anställningarna har varit på förskolor.

Förskoleverksamhet

Kostnaderna uppgick till 296,2 mnkr och intäkterna till 25,6 mnkr, netto 270,6 mnkr en avvikelse mot budget om -3,7 mnkr, med hänsyn till resultatdisposition -3,9 mnkr.

Antalet inskrivna barn i kommunal förskoleverksamhet har under året i genomsnitt varit 1 926, en ökning med 36 barn eller 1,9 % från 2015.

För kommunala och enskilda förskoleverksamhet sammantaget har antal barn i genomsnitt under året varit 3 430 st, en ökning med 47 barn. Av dessa har 56,1% gått i den kommunala verksamheten, en ökning med 0,2 % jämfört med 55,9% från år 2015.

Kultur och Fritid

Kostnaderna uppgick till 9,1 mnkr och intäkterna till 1,0 mnkr, netto 8,1 mnkr vilket är en avvikelse mot budget om 1,4 mnkr, med hänsyn till resultatdisposition 1,3 mnkr.

Antal barn som deltog i kolloverksamhet var 217 st vilket var 45 fler än under 2015 och nettokostnaden uppgick till 1,3 mnkr. För kulturverksamhet har förskolorna tilldelats 500 kr per barn i kulturpeng, totalt 1,0 mnkr. Kostnader för kulturaktiviteter inom äldreomsorgen och socialtjänsten som redovisas under Förskola och Parklek uppgick till 0,2 mnkr.

Utfall jämfört med prognos

Avvikelse, Mnkr			
t1	t2	nov	bokslut
- 1,0	- 1,0	- 4,0	- 2,5

Prognosen stämmer i huvudsak med utfallet.

Kostnads- och intäktsanalys

Förskola och Parkleks kostnader uppgick till 305,7 mnkr, en ökning med 7,2 mnkr eller 2,4 % från 2015. Intäkterna för året uppgick till 27,3 mnkr, vilket är en minskning med 2,2 mnkr (7,5 %).

Förskola och Parklek kostnadsstruktur utgörs huvudsakligen av personalkostnader 71,5% inom förskoleverksamhet, 57,9% inom kultur och fritid och 71,1% för hela Avdelningen Förskola och Parklek. Lokalkostnader för förskolelokaler utgör 18,8% av kostnaden och 5,3 % inom Kultur och Fritid (18,4% för hela Avdelningen Förskola och Parklek). Övriga kostnader inklusive entreprenad utgör 9,7 % inom förskoleverksamheten och 36,8% för kultur och fritid.

För förskoleverksamhet har kostnaderna ökat med 11,6 mnkr (4,1 %) och intäkterna minskat med 1,5 mnkr (5,4 %). Bidrag och ersättningar minskat med 2 mnkr och förklaras av lägre stimulansbidrag 2016. Taxor och avgifter däremot ökat med 0,7 mnkr.

Personalkostnaderna inom förskoleverksamhet ökade med 13,3 mnkr (6,6 %) och uppgick till 210,3 mnkr. Hyreskostnader inom förskolan uppgick till 55,6 mnkr, en ökning med 0,6 mnkr (1,1 %) från 2015.

Hyreskostnader per barn har ökat med 1,7 % till 24 319kr i snitt per barn.

Från år 2016 redovisas fältverksamhet och fritidsgårdar under Socialtjänsten. För verksamhet fritid och kultur inom Förskola och Parklek har kostnaderna och intäkter minskat med 4,0 mnkr respektive 0,5 mnkr som motsvarar 30,1 % respektive 33,4%.

Kostnaderna för löneavtal inom Förskola och Parklek uppgick till ca 2,7 mnkr. Lönerörelsen gav i snitt 2,6 %.

Antal heltidstjänster inom Förskola/Parklek har ökat från 447,8 år 2015 till 454,8 år 2016 (+7 tjänster).

Socialtjänst

Utfall jämfört med budget

Socialtjänsten redovisar ett överskott om 22,3 mnkr. Budgeten uppgick till 337,5 mnkr för

kostnader och 74,4 mnkr för intäkter, netto 263,1 mnkr. Nettobudgeten var 20,3 mnkr högre än föregående år varav 5,5 mnkr avsåg den inom Socialtjänsten nyinrättade Preventionseenheten. Kostnaderna uppgick i bokslutet till 318,8 mnkr och intäkterna till 78,0 mnkr, netto 240,8 mnkr, ett överskott om 22,3 mnkr. I utfallet ingår intäkter om 0,5 mnkr och kostnader om 0,2 mnkr som avser anställningsstöd, nystartsjobb mm inom andra programområden men som enligt stadens regler redovisas här

Överskott finns inom samtliga verksamhetsområden och fördeladas 10,5 mnkr för individ- och familjeomsorg, 7,0 mnkr på omsorg om funktionshindrade, 4,6 mnkr för ekonomiskt bistånd, 0,2 mnkr för kultur och fritid och 0,1 mnkr för arbetsmarknadsåtgärder.

Individ- och familjeomsorg

Verksamhetsområdet visar ett samlat nettoöverskott om 10,5 mnkr.

Individ och familjeomsorg, barn och ungdom, redovisar ett överskott om netto 7,1 mnkr. 3,4 mnkr av överskottet avser medel som fördelats stadsdelsnämnderna enligt ärendet Nyanlända och asylsökande i Stockholms stad (dnr 156-607/2016). Kostnaderna var redan budgeterade. 3,1 mnkr avser ersättningar från Migrationsverket för utredningar och placeringar av ensamkommande barn och ungdomar. Placeringar och uppföljning av dessa ärenden handläggs sedan april 2016 på Kungsholmens sdf. Enheten har under året varit under uppbyggnad och personalkostnaderna initialt låga därtill har under senare delen av året dyra boendeplaceringar omförhandlats.

Individ och familjeomsorg, vuxna redovisar ett överskott om 2,3 mnkr. Överskottet beror på lägre personalkostnader pga. vakanser samt lägre placeringskostnader pga. minskat antal brukare.

Socialpsykiatri redovisar ett överskott om 1,2 mnkr. Större delen av överskottet 0,8 mnkr, avser resterande priomedel för åren 2012 – 2015 som fördelats från Socialtjänstförvaltningen i augusti och där medlen inte kunnat omsättas under året då planerade insatser redan var budgeterade. Därutöver har kostnaderna varit lägre än budgeterat för placeringar och vakanser. Utförarna - boendestöd och stödboenden - visar ett mindre underskott om 0,3 mnkr.

Omsorg om funktionshindrade

Verksamhetsområdet visar ett nettoöverskott om 7,0 mnkr.

Beställarsidans överskott beror till större del på vårdkostnader som blev 5,0 mnkr lägre än budgeterat. Kostnader för administration, LASS 20 första timmar och sjukvikarier för privata utförare av LASS assistans visar överskott om 1,3 mnkr.

Enheten för stöd och service har arbetat aktivt med att förhandla priser och förutsättningar vid externa placeringar vilket lett till lägre kostnader samt att vid utbyggnad av specialbostäder ersätta dyra externa placeringar med platser i egen regi.

Utförarsidan, som består av fyra LSS boenden visar överskott om 0,4 mnkr.

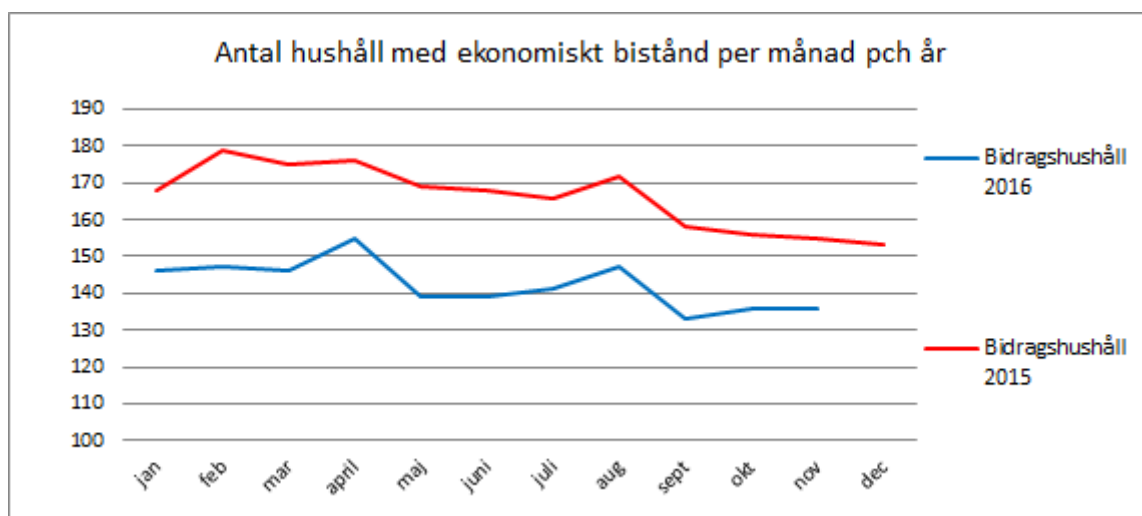
För lokalkostnader ett underskott om 0,3 mnkr avseende kostnader för den nyöppnade gruppboenden Tyresta.

Arbetsmarknadsåtgärder

Arbetsmarknadsåtgärder redovisar överskott om 0,1 mnkr.

Ekonomiskt bistånd

Ekonomiskt bistånd redovisar ett nettoöverskott om 4,6 mnkr där kostnader för försörjningsstöd visar överskott om 4,2 mnkr och handläggningskostnader ett överskott om 0,4 mnkr. Kostnader för utbetalt försörjningsstöd är 14,8 mnkr vilket är en minskning mot förra året med 2,3 mnkr. Antal bidragshushåll i snitt har minskat i flera år, från 192 år 2014 till 167 år 2015 och snittet om 142 st för 2016 (uppgifter avser senaste Sweco statistik per november 2016). Medelbidrag per hushåll och månad har däremot ökat från 8582 kr år 2015 till årets 8693 kr.

Barn, kultur och fritid

Preventionsenheten som inrättats under 2016 visar ett mindre överskott om 0,2 mnkr.

Utfall jämfört med prognos

Avvikelse, Mnkr			
t1	t2	nov	bokslut
2,0	8,0	16,0	22,3

Utfallet blev högre än årets senare prognoser huvudsakligen beroende på fördelade budgetmedel avs. ensamkommande flyktingbarn som kom efter Tertialrapport2 samt lägre placeringskostnader för ensamkommande barn.

Kostnads- och intäktsanalys

Jämfört med 2015 har kostnaderna ökat med 19,2 mnkr, intäkterna med 11,5 mnkr, nettokostnader ökat med 7,7 mnkr.

Personalkostnader har ökat med totalt 8,3 mnkr, ökning avser främst personal på den nyinrättade Preventionsenheten (3,8 mnkr). Inom funktionshinder har nya anställningar inom nyöppnad gruppbostad Tyresta (1,6 mnkr) och nyinrättad personalgrupp som utför LASS-assistens (0,5 mnkr) bidragit till kostnadsökningar. Inom arbetsmarknadsåtgärder har lönekostnader ökat med 1,1 mnkr och avsåg främst feriearbeten. Andel personalkostnader av totala kostnader har därmed ökat med 0,7 % och uppgår till 32,6 %. Arbetad tid omräknat till helårsanställningar har ökat från 201,3 till 216,2. I personalkostnaden ingår även ökning för lönerörelsen om 1,0 mnkr eller 3,0 %.

Lokalkostnader har ökat med 2,3 mnkr, där 2,0 mnkr avsåg engångskostnad för verksamhetsanpassning inför öppnande av den nya gruppboenden Tyresta. Lokalkostnader har ökat med 0,4 % och utgör 5,9 % av totala kostnader.

Entreprenader och köp av verksamhet visar en kostnadsökning om 8,8 mnkr. 3,1 mnkr avser ökade kostnader inom funktionshinder, resterande kostnader avser ensamkommande flyktingbarn där även kostnader för handläggarenheten på Kungsholmen (3,7 mnkr) från 2016 bokförs som köp av verksamhet. Andel köpt verksamhet är oförändrad från förra året och utgör 45,9%.

Kostnader för bidrag har minskat med 1,5 mnkr och beror på minskade kostnader för försörjningsstöd. Kostnader för bidrag har minskat med 1,2 % och utgör 12,1%. Övriga kostnader utgör 3,6 % av totala kostnader.

Intäkter har ökat med 11,5 mnkr och avser huvudsakligen ökning av statsbidrag för ensamkommande (7,7 mnkr). Även försäljning av verksamhet inom funktionshinder och socialpsykiatri till andra förvaltningar har ökat (3,0 mnkr). Intäkter utgör 24,2 % av totala kostnader att jämföra med fjolårets 22,0 %.

Stadsmiljö

Utfall jämfört med budget

Verksamhetsområdets budget 2016 uppgick till 13,7 mnkr. Utfallet uppgår till 15,5 mnkr, netto -1,8mnkr. Ökade underhållsåtgärder har utförts utifrån nämndens samlade resultat för att förstärka hållbarheten i parkerna samt trygghetshöjande åtgärder genom gallring och röjning av vegetation. I samband med tertialrapport 1 och 2 beviljades nämnden även extra medel för särskilda insatser om totalt 1,8 mnkr för kostnader kring arbete med utsatta EU-medborgare i samband med avvísningar.

Utfall jämfört med prognos

Avvikelse, Mnkr			
t1	t2	nov	bokslut
0,0	0,0	- 1,1	- 1,8

Särskilda satsningar

I budget för 2016 höjdes ersättningsnivåerna genom ökning av förskoleschablonen 2,2 %, höjning av hemtjänstpeng 2,0 %, höjning av peng för dagverksamheterna 2 % samt höjd schablon för vuxen och barnboende, daglig verksamhet, och korttidshem med 2 %. Ökningen beräknas täcka kostnader för lönerörelse, ökade hyreskostnader och ökade priser från utförare.

Demokrati- och utvecklingsarbete

Under året har arbetet med framtagande av det lokala utvecklingsprogrammet pågått liksom inrättandet av ett ungdomsråd.

Förskola och Parklek

Inom det utökade socioekoanslaget för förskoleverksamhet har pedagoger utbildats, dels i "alla barn i centrum" (ABC) och dels i "tecken som alternativ i kommunikation". Därutöver

har anslaget täckt kostnader för fem barn med särskilt behov av stöd. Ny parklek planeras i Norra Djurgårdsstaden. Extra satsning på att öka andelen ekologiska livsmedel har gjorts. Parklekarna har utökat öppethållandet med motsvarande 2,5 % (178 timmar).

Barn, kultur och fritid

Humlanhuset har för första gången haft öppet hela sommaren och med utökad omfattning. Upprustning av källarlokalen har gjorts under hösten.

Socialtjänst

Inom socialpsykiatrin har en förstärkning gjorts av en socialsekreterare/metodutvecklare för arbete med ökad delaktighet för den enskilde individen i form SIP (Samordnad individuell plan) i samverkan med bland annat psykiatrin.

Under året har förvaltningens rutiner reviderats gällande arbete med våld i nära relationer med syftet att förbättra stödet till den våldsutsatte genom att tydliggöra de interna processerna om hur dessa ärenden ska handläggas. Vuxenheten har genomfört en förändring tillsammans med familjeenheten gällande stödet till våldsutsatta. Numera erbjuds alla våldsutsatta oavsett om de har barn eller ej stöd av vuxenhetens specialist i dessa frågor.

Familjeenheten har utökat med en socialsekreterare dels för att möta ett ökande ärendeantalet samt höja kvaliteten. Enheten har även tillsatt en tjänst som metodutvecklare/mentor. Den gemensamma enheten för ensamkommande barn, förlagd till Kungsholmens stadsdelsnämnd, har utökat antalet handläggare vilket innebär ökade kostnader också för Östermalms stadsdelsnämnd.

Äldreomsorg

Biståndsenheten inom äldreomsorgen har utökat sina insatser för nyprövning av beviljade insatser samt granskning av kostnader för främst biståndsbedömda hemtjänsttimmar. Utökningen har skett genom förstärkning av personal under en begränsad period om 6 – 8 månader.

Resultatenheter

Från 2015 hade resultatenheterna 10,4 mnkr i resultatfond. Årets resultat är +-0 mnkr varför 10,4 mnkr förs till år 2016. Resultat för respektive resultatenhet framgår av bilaga 2. Dianagårdens vård och omsorgsboende inrättades inte som resultatenhet i verksamhetsplanen för 2017 och avvecklas därmed som resultatenhet i och med verksamhetsberättelsen. Resultatet +251 tkr överförs enligt reglerna för resultatöverföring till 2017. Fält och preventionsenheten avvecklades som resultatenhet i samband med verksamhetsberättelse 2015 och resultatet +185 fördes enligt regler för resultatöverföring till 2016 och ingår i bokslutet för året.

Investeringar

Budgeten för investeringar uppgår till 17,8 mnkr varav 15,5 mnkr avser parkmiljö, 0,1 mnkr klimatinvesteringar i parklekar och 2,2 mnkr avser investeringar i maskiner och inventarier. Utfallet för investeringar är 17,4 mnkr för utgifter och 0,3 mnkr för inkomster netto 0,7 mnkr. Utfallet för investeringar i maskiner och inventarier är 2,2 mnkr, för klimatinvesteringar i parklekar 0,1 mnkr och inom Parkmiljön netto 14,5 mnkr. Då entreprenör inte hunnit slutföra

arbetet i Gustav Adolfsparken begärs 0,7 mnkr ombudgeterade till 2017.

Parkmiljö

Stadsdelsnämnden har i budget 2016 tilldelats 7,9 mnkr för investeringar i parker och grönområden. Från 2015 har 1,3 mnkr ombudgeterats till 2016 avseende tillgänglighetsprojekt som hade försenats under 2015.

I samband med verksamhetsplan 2016 beviljades stadsdelsnämnden investeringsmedel från centrala medelsreserven för oförutsedda investeringar om totalt 3,2 mnkr för tillgänglighetsanpassningar.

Stadsdelsnämnden har beviljats reinvesteringsmedel om 2,0 mnkr, för angelägna åtgärder med syfte att förlänga parkanläggningarnas livslängd.

I samband med tertialrapport 1 beviljades nämnden budgetjustering om 0,7 mnkr för ytterligare tillgänglighetsinvesteringar och 0,4 mnkr för klimatinvesteringar.

Investeringsmedlen uppgår totalt till 15,6 mnkr och fördelas på följande objekt:

Netto, Mnkr	Budget 2016	Tertialrapport 2	Utfall 2016
Gustav Adolfsparken	1	1	0,9
Ellen Keys park	4	4	5
Finlandsparken	0,5	0,5	0,2
Lekplatser i Hjorthagen	1	1	0,1
Sportfältets lekplats	0,4	0,4	0,6
Miljösmarta renhållningskärl	0,5	0,5	0
Stadsodling	0,4	0,4	0,7
Skyltar	0,1	0,1	0,2
Tillgänglighetsinvesteringar	3,2	5,2	4,4
Reinvesteringar	2	2	2
Överfört från 2015	1,3		
Klimatinvesteringar		0,4	0,4
Klimatinvesteringar i parklek		0,1	0,1
Totalt	14,4	15,6	14,6

De flesta investeringsprojekt följer budget med mindre omfördelningar mellan projekten.

Nämnden har under året beviljats klimatinvesteringsmedel för miljösmarta skräpkorgar, och därmed har den ursprungliga budgeten för skräpkorgarna kunnat omfördelas till en utökad satsning på stadsodling. För klimatinvesteringar beviljades 0,1 mnkr i kommunstyrelsens avstämningsärende för att byta radiatorer i parklekarna. Investeringen är gjord och avrapporterad i samband med tertialrapport 2.

Arbetet med upprustning av Gustav Adolfsparken har varit mer resurskrävande än beräknat och programarbetet för lekplatser i Hjorthagen har därför fått stått tillbaka under året. Omfattningen av upprustningen av Gustav Adolfsparken har också ökat för att kunna möta upp och genomföra önskemål från parkbesökarna som framkommit vid medborgardialog som genomfördes i parken på försommaren. Entreprenören har därför inte hunnit med att under året slutföra hela arbetet i Gustav Adolfsparken. Stadsdelsnämnden ansöker därför om

ombudgetering av överskjutande medel om 655 tkr så att projektet kan färdigställas under våren 2017. Medlen avser nycklade investeringsmedel.

Investeringar i maskiner och inventarier har huvudsakligen gjorts för uppstart av förskolan Ängsklockan, konferensteknikutrustning, vårdängar samt möbler.

Försäljningar av anläggningstillgångar

Betydande projekt som inte är investeringar

Ombudgeteringar

Ombudgetering av investeringsmedel begärs om 0,655 mnkr avseende parkmiljöinvesteringar. (se text under investeringar)

Medel för lokaländamål

En ny gruppbofastad om fem lägenheter startade i kvarteret Tyresta i Norra Djurgårdsstaden i oktober. För detta har stimulansbidrag om 2,6 mnkr erhållits.

Under sommaren avvecklades förskolan Professorslingan på Lappkärrsberget och barnen flyttades till förskolan på Forskarbacken.

För förskolor med hög hyra erhåller nämnden delvis kompensation för merkostnaderna. I samband med tertialrapport 2 har nämnden kompenserats med 6 mnkr.

Analys av balansräkning

Balansräkning		
	2016	2015
Tillgångar, mnkr		
Kundfordringar (15xx, 16xx), bl.a. hemtjänst- och barnomsorgsavgifter	16,4	11,7
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter (konto 17xx)	50,4	42,3
Summa omsättningstillgångar	66,8	54,0
Summa anläggningstillgångar	78,4	67,5
Summa tillgångar	145,2	121,5

Skulder och eget kapital, mnkr		
	2016	2015
Leverantörsskulder (konto 25xx)	62,5	51,3
Upplupna kostnader och förutbetalda	45,4	50,7

Skulder och eget kapital, mnkr	2016	2015
intäkter (konto 29xx)		
Inkomster Pågående ny-, till- och ombyggnad	0,9	0,3
Summa skulder	0	102,3
Eget kapital	36,4	19,2
Summa skulder och eget kapital	145,2	121,5

Kommentarer till balansräkningen bokslut år 2016

Årets resultat enligt balansräkningen på en stadsdel visar skillnaden mellan tillgångar och skulder exkl. bankrörelsen som ligger centralt i form av en stads-kassa.

Under årets resultat redovisas vid bokslutet det egna kapitalet till 36,4 mnkr inklusive resultatfonder. En förändring från bokslutet år 2015 på 17,3 mnkr som då uppgick till 19,2 mnkr.

Resultatfonden har inte förändrats under året totalt och uppgår även detta år till 10,4 mnkr. Inom Barn och ungdom ökar resultatfonden med 0,4 mnkr. Inom demensdagvård har fonden ökat med 0,2 mnkr och Dianagårdens vård- och omsorgsboende har minskat fonden med 0,4 mnkr. Fältverksamhetens resultatfond har upphört till följd av omorganisation och därmed minskar dess fond med 0,2 mnkr.

Våra tillgångar i form av investeringar i parker har ökat netto med 10,7 mnkr och inventarier har ökat med 0,2 mnkr sedan bokslutet 2015. Ett investeringsbidrag har erhållits ifrån Länsstyrelsen 0,5 mnkr.

Kundfordringar

Kundfordringar har ökat sedan år 2015 med 4,6 mnkr och uppgår till 16,4 mnkr. Huvuddelen avser fordringar på Migrationsverket för insatser gjorda under år 2015 och som ännu inte är reglerade.

Förändringen mellan åren är även debiteringar för äldre och handikappomsorg som har ökat med 0,8 mnkr och de stadsinterna fordringarna ökat något 0,1 mnkr.

Andel av kundfordringar som är att betrakta som osäkra har ökat med 0,3 mnkr.

Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

Förutbetalda kostnader avseende hyror och övriga interimisfordringar har ökat med 8,1 mnkr till 50,4 mnkr jämfört med 42,3 mnkr i bokslutet för 2015. Det beror i huvudsak på fordran på migrationsverket för ensamkommande barn i början av året innan denna hantering överfördes till Kungsholmens staddelsförvaltning.

Förutbetalda kostnader i form av bl.a. hyror har också ökat 2016 med 1,3 mnkr

Leverantörsskulder

Leverantörsskulden har ökat med 11,2 mnkr jämfört med föregående år. Detta årskifte har innehållit fler arbetsdagar så att leverantörerna har hunnit skicka fakturorna tidigare än föregående år vilket också speglas under upplupna kostnader.

Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

Upplupna kostnader avseende leverantörsfakturor har minskat 2016 med 8,6 mnkr och avser främst kostnader inom äldreomsorgen.

För timlöner, ob, övertid och avgångsavtal finns en uppräknig sedan föregående år på 1,3 mnkr.

Medel ifrån migrationsverkets avseende utredningsersättningar är balanserade för att täcka in de två kommande år kostnader med 2,7 mnkr.

Övrigt

Synpunkter och klagomål

Inkomna synpunkter/klagomål har behandlats i enlighet med förvaltningens rutin för synpunkter och klagomål. Återstående brister ska rättas till genom handlingsplaner, utökad kontroll och uppföljning.

Förskola och Parklek

Under året har det kommit in 17 synpunkter/klagomål enligt följande: bemötande tre (varav en positiv synpunkt), insatser/verksamhet nio, information en och synpunkter som gäller annan huvudman fyra.

Socialtjänst

Det har under året registrerats 13 synpunkter och klagomål rörande socialtjänstens verksamheter. Dessa fördelar sig enligt följande: Handläggning och insats: 8, bemötande: 3, tillgänglighet 2.

En lex Sarah-utredning för kännedom har inkommit från entreprenör.

Äldreomsorg

Under året har totalt 71 stycken registrerade synpunkter och klagomål inkommit rörande äldreomsorgen varav nio stycken är positiva synpunkter. Klagomålen rör såväl kommunal, entreprenaddriven som privat verksamhet.

Flertalet av de inkomna synpunkter och klagomål handlar om hemtjänst, både kommunal och egen regi. Det avser mestadels brister i omsorg och bemanning, till exempel försenad/utebliven ankomst, omvårdnad, olika omvårdnadspersonal och ej synlig identifikation. Inkomna synpunkter och klagomål som avser vård- och omsorgsboende handlar mest om bemötande, omvårdnad och kompetens. Biståndsenhetens synpunkter och klagomål handlar mestadels om tillgänglighet, handläggning och fakturafrågor.

Totalt elva stycken avvikelser har inkommit under 2016. Avvikelserna handlar om händelser som hänt på vård- och omsorgsboende och i hemtjänsten.

Utvecklingsarbete har skett under 2016. Synpunkter och klagomål har identifierats och bedrivits strukturerat för att säkra kvaliteten, med snabba och effektiva återkopplingar till kunder/medborgare. Regelbundna möten/återkopplingar med chefer på olika enheter har under året utarbetats för att identifiera olika klagomål som inkommit och därmed säkra kvaliteten inom de olika verksamheterna.

Det har under året diarieförts nio lex Sarahrapporter inom hemtjänsten (fyra kommunal- och

fem privat hemtjänst), samt en lex Sarahrapport vid vård- och omsorgsboende i privat regi. Dessutom finns en lex Maria i enskild regi.

Parkmiljö

Parkmiljöavdelningens synpunkter och klagomål registreras i det stadsövergripande ärendehanteringssystemet Synpunktsportalen. Särskilda svarstider finns för synpunkter och klagomål som berör området stadsmiljö. Enklare ärenden ska besvaras inom tre arbetsdagar och ärenden som kräver vidare utredning ska besvaras inom tio arbetsdagar. Driftsfel, exempelvis överfulla papperskorgar i en park, rapporteras till Trafik Stockholm - felanmälan, som vidarebefordrar anmälan till entreprenören för åtgärd. I synpunktsportalen finns möjligheter att kategorisera de inkomna synpunkterna och ta fram statistik på ett förhållandevis lätt sätt.

Under 2016 kom det sammanlagt in 505 synpunkter och klagomål kring stadsmiljö för Östermalm i synpunktsportalen, under 2015 kom det in 473 synpunkter. Av dessa var 150 frågor, 175 klagomål, 149 felanmälan, 27 idéer och 4 beröm.

Kategori	Antal 2015	Antal 2016
Klagomål	228	175
Felanmälan	81	149
Fråga	120	150
Idé	33	27
Beröm	11	4
Total	473	505

En stor del av inkomna synpunkter inom Östermalms stadsdelsområde under året har handlat om lekutrustning och lekmiljö i parklekarna och på lekplatserna, vilka har ett stort tryck bland annat från förskolor och som leder till ett stort slitage. Humlegården och Tessinparken är de parker som det har kommit in flest synpunkter kring, och det beror på att de är stadsdelsområdets mest besökta parker och innehåller parklekar med ett högt besöksstryck.

Förvaltningen arbetar kontinuerligt med underhåll och upprustning på dessa platser och kommer att fortsätta med det under 2017. En stor del av synpunkterna har också handlat om buskage som hänger över cykel- och gångvägar och hindrar framkomligheten. Förvaltningen åtgärdar kontinuerligt detta genom gallring och beskärning.

Under hösten inkom också mycket synpunkter kring råttor i området, bland annat på och runt Karlaplan. Det är trafikkontoret som ansvarar för skadedjurbekämpning i staden så förvaltningen vidarebefordrar synpunkterna dit, och trafikkontoret har utökat sina insatser under hösten. Förvaltningen har under året också bytt ut skräpkorgar inom stadsdelområdet till korgar som råttorna inte kan ta sig in i och kommer att fortsätta med det under nästa år.

Övrigt

Uppföljning socialtjänst

De företag som ingår i Stockholms stads kundval för LSS-verksamhet följs fortlöpande upp av staden utifrån en stadsgemensam mall med fokus på ledningssystem för systematiskt

kvalitetsarbete (SOFS 2011:9). Syftet med uppföljningen är att få kunskap om vilka styrkor, svagheter och angelägna förbättringsområden som finns inom verksamheten. Fokus i en verksamhetsuppföljning är kontroll över att rutiner finns och att verksamheten dokumenterar i enlighet med stadens riktlinjer. Respektive stadsdelsförvaltning tilldelas ett antal verksamheter att följa upp. Östermalms stadsdelsförvaltning tilldelades fyra LSS-verksamheter och två verksamheter inom avlösar- och ledsagarservice som har följts upp under året. Därutöver har fyra gruppboendestäder och en daglig verksamhet som drivs av Nytida AB på entreprenad följts upp. Verksamhetsuppföljning har även genomförts på Gärdets- och Värtans gruppboendestäder och Töfsingdalens serviceboende, som drivs av stadsdelsförvaltningen.

Uppföljning äldreomsorg

Alla verksamheter som är belägna inom nämndens område och de verksamheter inom ramavtal som Östermalms har uppföljningsansvar för har följts upp under året. Uppföljningarna har redovisats i särskilda ärenden. Uppföljningen omfattar vård- och omsorgsboende, dagverksamhet, hemtjänst, ledsagning och avlösning avseende alla driftsformer d.v.s. entreprenörer, privata utförare enligt ramavtal och kundvals-system samt utförare egen regi. En uppföljningsmall med tydligt fokus på egenkontroll och riskanalys har använts. För de enheter som drivs enligt entreprenadavtal har även en fördjupad avtalsuppföljning genomförts. Fokusområde för hemtjänstens uppföljningar under 2016 har varit utbildningsnivån. Personalens utbildningsnivå är ett utvecklingsområde och kommer att följas upp vid verksamhetsuppföljning 2017.